दशमहाविद्या

मदनमोहन मिश्र

आवरण डिजाइन: श्रीशिव बनैपाली

9294

भगिु संस्कृती
महाशक्ति दशमहाविद्या छपुलु

च्वमि

मदनमोहन मिश्र

प्रकाशिका

रुक्मिणी श्रेष्ठ

कृति : भीगु संस्कृती महाशक्ति दशमहाविद्या छपुलु

च्वमि : मदनमोहन मिश्र

प्रकाशिका : रुक्मिणी श्रेष्ठ

मिति : वि. सं. २०६४
ने सं. ११२७

हामा : च्वमियाके ।

पिथनागु सफू ल्याः ५०१

कम्प्युटर : अगिब बनेपाली
इलेक्ट्रोनिक्स कोचिङ्ग सेन्टर
ख्वप मो ९८४१३७१६६३

मू. १००/-

च्वमिया छत्वाचा खँ

भीगु आर्य संस्कृति दर्शनय् बिचा यायां वनेबले भी आद्या शक्ति हे प्रकृति खः । थ्व कारणं हे शक्तियात हे प्रमुख थाय् बिया वैच्वंगु खः । शक्ति व शक्तिमान् निम्हं छम्ह खः । जिवं मफै बले मनुखं जिके ब्रह्मा मदु विष्णु मदु शिव मदु धका मधा । शक्ति हे मदु धायगु चलन दु । उकिं कलि कालय् ला शक्ति उपासनाः विशेष रूपं फलदायी जुयाच्वंगु दु । शक्ति पीठसहित याना नगर निर्माण याना उगु ईया अतीततयूसं सिद्धि कमय् याना वन । शक्ति पीठय् अष्ट मातृका स्वया अप्वः दशमहाविद्या नं दु । व दशमहाविद्याया दश अवतार व नवग्रह नाप नं उलि हे स्वापू दु । बिना शक्तिं असुर संहार व महाभारतया लडाइँ सिधल खैमखु ।

पुलां पुलांगु ग्रन्थानुसार दशमहाविद्याय् भिम्ह सुसु खः वनं क्वय् चर्चा याये ।

सर्वेभ्यश्चोत्तमा वेदा वेदेभ्यो वैष्णवं परम्
वैष्णवा दुत्तमं शैवं शैवाद्दक्षिण मुत्तमम् ।।१।।
दक्षिणा दुत्तमं बामं बामात् सिद्धान्त मुत्तमम्
सिद्धान्तादुत्तमं कौलं कौलात् परतरं नहि
मातङ्गीतु बराहस्याद बामनो भुवनेश्वरी
जमदग्नि सुन्दरी स्याद् मीनो धूमावती भवेत्
बगला कूर्म् मूर्ति स्याद् बलभद्रस्तु भैरवी
महालक्ष्मी भवेद् बौद्धो दुर्गा कल्कि स्वरुपिणी
स्वयं भगवती काली कृष्णस्तु भगवान् स्वयम्
प्रकृतिर्विष्णु रूपस्य पुरूषस्य महेश्वरः
शिव शक्तिमयं सर्व तथा स्थावरं जङ्गमम्
यः कृष्ण स्यैव दुर्गास्याद् स्याद् दुर्गा कृष्ण एवच
उभयोरन्तरं नास्ति भेदकृन्नरकं ब्रजेत्

थन विष्णु शिवनाप सम्बन्धित गुलिमूर्ति दु उकियात ल्वःय्क शक्ति पीठ नं कम मजू । अष्टमातृका व दशमहाविद्यां चाहिलाच्वंगु यलया क्वयमचाजुया दशमहाविद्या लुमंका च्वयागुलिं थ्व सफुतिं नं छुं ज्या बीफु ।

थ्वहे शक्तिया चर्चाय् भगवती शक्तिया पाखें दुर्गा, काली, सरस्वती, गायत्री, पार्वती, सीता, राधा व गङ्गा रूपय् मानय् याना वइच्वंगु लीलाया वर्णन मखनागु मखु । थुमिगु अपारगु शक्ति वर्णन याना साध्य मजूसां फुक्क ग्रहय् थुपिं मातृका जूगुलिं थुमिगुहे लिधंसाय् भीगु जनजीवन न्ह्यानाच्वंगु दु । उकिं दशमहाविद्या शक्तिया विषये छुँ खँत थ्व सफुती चर्चा याना क्वचायेका । मुद्रण कलाय् मुद्राराक्षसं दुःख बीगुखँ सकल पाठक महानुभावपिंसं स्यूहे जुइ । थुकीजिं क्षमा फ्वने । जितः न्हापानिंसें थथे साहित्य च्वयेत कापि कलम बिया ग्वाहालि यानादीगुलिं तःथाय्मछि सिरपाः कया दोसल्ला नापं न्यया, वय्कः प्रेरणा बिइगुली मां धाय्, बःम्ह तता जुनि अमात्य (दौबहाल) यात नं सुभाय् । थपाले मोहनि न्ह्योने मृत्यु शय्याय् घनेत्यंगु अवस्थाय् आर्याघाट थ्यंम्हे सित वासः सुसाकुसाया निंतिं ग्वाहालि याःपिं मंकाखलः यलं निसें इष्टमित्र थःथिति व काय् म्ह्याय् कला थ्यंकयात सुभाय् । थुमिसं याना लासाय् जक च्वना नं थ्व ग्रन्थ च्वया प्रकाशनय् हयेफत । रोटरी क्लब यलं हिसी दुगु भाषाय् जिं याना वइच्वनागु भाषां साहित्य सेवाया खँ तया लय्तापौ व सिरपाः नं मनस्वां ह्वल उत्साह वल । थ्व दशमहाविद्याया म्हसीका सफू हानं च्वयेफत । बाँलाक पला छी मफुनि, अथेजूसां धनबल मदय्कं जिं थ्व सफूया रूप बीफैमखु । गुगूं नं विश्वविद्यालयया डिग्रि मकापिं वसिष्ठ नारद पराशर ब्यास मार्कण्डेय आदि ऋषिपिंसं पिकया थकूगु ग्रन्थया अर्थात् मार्कण्डेय पुराणया चण्डी, शक्त, प्रमोद आदि ग्रन्थतय्गु लिधंसा दुगुलिं थन चर्चायाय् फत । विश्व हिन्दू विश्व विद्यालय धाःगुलि वना थमंच्वयागु मूर्तिकला सफू मी जक नं अन विश्व विद्यालये ब्वने मनं । थः २०२४ साल याखँ जुल । अथे हे २०२५ सालय् नेपाःया त्रिभुवन विश्व विद्यालय्नं ब्वनेमनं थमंच्वयागु कला संस्कृतिया सफू म्यू जक वने नं संस्कृति कलाया विषय कया ब्वनी पिनिगुलागी सिलेवसे जक तय्के नंगु २०२४ सालय् खः ।

अन वना ब्वने मनंगुलिं यूनिभर्सिटी फिकीगुतःपालं (भान्तांकोट) भ्रुल्पि दुगु तुपलिँ पुइगु कर्मय् मदुसां तसकं उसाँय् मदया लाःसू इले न्ह्यो छ्लय् यायेत च्वंसा संकागु कर्मया चीं थ्व सफूचा छिकपिन्त लःल्हाना । प्रकाशिकायात जिगु सुभाय् बिया फू फागु शब्द थन प्वँका च्वना ।

जिगु फूफा शब्द

यो सा स्वै दिसँ बार बार मफुसा ध्याक्वे छखे तइदिसँ

भारील्वे थ्व नुगः चुयागु दुम्ह स्यां लासाय् च्वच्वं च्वे धुन

खः धात्थें जिगु भक्तियागु रचना न्ह्योने तया बिइधुन

(७५) न्हय् न्याय् थ्यंगु थ्व खः थ्व पूर्ण महिना मंसिर् तृतीया तिथी

थीला जन्मन्हिबार खःथ्व गुरूबार् पावन् थ्व मंगल् घडी

धात्थें पूर्णदया छिके यदि दुसा थौंला थ्वहे धैच्वना

पाठक् वृन्द ! थ्व बिन्ति बिन्तिशत बारन द्वं थाय् क्षमा जिं फ्वना ।

डिग्रिमकाःपिं ऋषिमुनि पिनिगु धार्मिक पौराणिक ग्रन्थया लिधंसा जक मखु । जिमि स्वः पिता पं.मधुसूदन मिश्रया हितैषी पासा तन्त्र विद् गुरू पं. शक्तिनन्दन शर्मा (माहिला बाज्या) विभिन्न समये पुरश्चरण च्वना बिज्यागुया प्रभावं विभिन्न यन्त्रया ग्रन्थतय्गु पृष्ठ (पौ) संख्या कण्ठस्थ जूसां कलमसंके मनमदुनापं पासाम्हिते गुली सोंख दुम्ह जुया त्रिपासा न्हाँन्हां होखा न्याय्कु न्याय्कूं तन्त्र, पुराणया खँ कने फुम्ह तसकं स्मरण शक्ति दुम्ह वसपोलं जितः नी छगू त्रयोदशी तक नील सरस्वतीया उपासना याका बिज्यागु दु । अनयागु सङ्गतय् लाःगुलिं वसपोलं कना बिज्यागु मेपिन्त कंगु सूरे जिं ताःथें मताः थें याना व शक्ति महाविद्याया सम्बन्धी खँत भतिभति च्वया वान्छ्वया तैगु स्थानीय लोक बाखँत नापं मुंका थौं पिकाय् खन । वसपोल महापन्थ गमन जूगु भिन्यादँ थ्व त्रिसाठी सालं दत । थौं थःनं ह्याउँ निभालय् भतिभति लासू इंलेच्वया पिकयागु थ्व सफू गुरू माहिला बाज्या पं. शक्तिनन्दन शर्मायात समर्पण याना वसपोलया कृपां ब्यास गद्दीतक च्वनानं मछा मजुसे पुराण कने फत । थ्व प्रकाशन छगू वसपोलया स्मृती खः । भाषायां क्षेत्रय् पद्य गुरू श्री कविकेशरी चित्तधर 'हृदय' यात नं ल्वःममंका । थ्व सफूया निंतिं माःगु सन्दर्भ ग्रन्थत भतिभति स्वयेगु ई नेपाल जर्मन हस्तलिखित ग्रन्थ संरक्षण परियोजना नेपाल

जर्मन रिसर्च सेन्टरे फोटोकपि यायेत यंकाम्हनं जिहे जूगुलिं दश महाविद्याया मध्ये छम्ह छम्ह महाविद्यायात वृहन्नील तन्त्र पुरश्चर्यर्णीव आदि ग्रन्थ जि नं स्वयेखन । थ्व ग्रन्थत मुंका बिज्याम्ह माहिला बाज्या तन्त्र विद्नं ख: वसपोलया घनिष्ठसम्बन्ध भारतया कलकत्तां पिहाँवइगु चण्डी धागु मासिक पत्रिकाया सम्पादक तन्त्र विद् रथी धनशम्शेर नाप नं दु । मेगु जिं छुं मस्यू । फोटो गुहालि ब्यूपिं मंगल मोहन व जयन्तलाल जोशीयात नं शुभाय् ।

मदनमोहन मिश्र

तिछुं गल्ली

गजेन्द्र मोक्ष किपा

म्हगसय् मभिंगु खनीबले थ्व किपादर्शन यातकिं मभिंगु फाला वनी

प्रार्थना

यः स्वा त्य नीदं निजमाययार्पितं क्व चिद्‌विभातं क्वच ततिरोहितम्
अविद्ध दृक् साक्षु भयं तदीक्षत स आत्म मूलो वतुमां परात्परः
थ्व य ले गजेन्द्र मोक्ष नारायणया देगः दश महाविद्याय्
मातङ्गी व धुमावतीया दत्थुई तुम्बहालय् दु देगः दनि मूर्ति मन्त्र

प्रकाशकया छ्त्वाःचा खँ

झीगु दे शिव शक्तिं बास यानाच्वंगु देशे शक्ति पीठ नं म्हो मजू शक्तियागु हे लिधंसाय् जनजीवन हना वइच्वनागुलिं झीगु देश शक्ति प्रधान देय् खः । झिम्प्यंगू अञ्चल न्हेयन्यागू जिल्लामध्ये छगू जिल्ला यल याम्ह च्वमि भाजुमदन मोहन मिश्रं अष्ट मातृका नापं दश महाविद्यानं दुगु यल देशया दश महाविद्याया परिक्रमा यात्राय् भाग कायनं धुंकूगुलिं संक्षिप्त चर्चाया रूपं च्वयादिल थ्व लयता खँ खः । वयकः च्वमि भाजु नुगःचुया ल्वचं पीडित जुया मृत्युया सङ्केत खना आर्यघाट तक थ्यने धुकूम्ह हानं छें लित हःगु स्वला दतं नं थां कुहा जुइ मफुनि ल्हा तुति थरथर खाः । अथेसां उसाँय् मदु स्वः झापिं इष्टमित्र थःथिति मध्ये वयकःया परम हितैषी साहित्य च्वयगु सुरु जूबले नसें कापि कलम बिया ग्वाहालि यानादीम्ह तता जुनि अमात्यं "न्ह्यो वयके मते ज्वर वइ ल्वय् तच्वः जुइ । मफुसा न्यागः खुगः आखःसां न्हिनय् च्वये वानी या" धया थकूगुलिं फुंगय् दिकासां थ्व दशमहाविद्याया लुमन्ति सफू च्वया धका पिकायत गुरुकापि लःल्हा बिज्यात । थ्व लसताखँ खः । थपाले मार्गशुक्ल तृतीया कुन्हु वसपोल मिश्र जु जःछिपा सच्छि (७५) दँ हीरक दँ डाइगन जुल्विस सुस्वाथ्य अर्थात् भीं उसाँय्या मंगल कामनायाना पिकःयागु हे वसपोलया निंतिं सगं देछायागु ल्याः खत । दशमहाविद्या स्तोत्र वा ध्यान श्लोक व यन्त्र नाप दुगुलिं तसकं ज्या खेल जुइ । थुपिं दशमहाविद्यात ग्रहतयत न्हायपने स्वां पुइगु अर्थात भनसुन याय् फुपिं ग्रह मातृका उग्रचण्डी नं खः । झीगु भाषाय् वसपोल पिनिगु परिचय अर्थात म्हसीका बिया बिज्यागुलिं सुभाय् देछाया । ल्वयनं याना थाहाँकुहाँ जुइ मफुम्ह च्वमि भाजुं थुलिनं हद हे च्वया बिज्यात लयतागु स्वया थ्व सफू पिकया बिइगु हे भिं ताया थ्व युगं फ्वंथें शान्ति बिया सत्यया लँय् यंकेमा धका आशिका यानागुजुल ।

२०६४।४। रुक्मिणी श्रेष्ठ

धलँ

शक्तिक्षेत्र नगर

धन दुपिं, विद्वान् त जुजु, खुसि, वैद्य मदुगु देशय् न्हिच्छि हे च्वनेमते धाम्ह चाणक्य ऋषि खः । वहे खँयात कया खुसि सत्तिक नगर दयेकल । नगर दयकेथें नगरे च्वनीपिन्त माःगु तुँ पुखू बुंगा आदि जलाशयतयगु व्यवस्था यायधुंका पीठगण (पीगंद्यो) नं स्थापना याना हल । राज्ययायत शक्ति यागु लिधंसा माःगुलिं नगरया घेराय् अष्टमातृका स्थापना याना तःगुथें त्वात्वालयनं भतिभति पाक्क पीगंद्यो स्वया न्ह्यः मानय् यायेमाःम्ह बुद्धिया प्रतीक गणेद्यो नं दत । उकिं पीगंद्योया भ्वलय् नं गणेशकुमार भैरव मदइमखु । थुलिमछि व्यवस्था यानातःगु नगर नायः जुजुला दकले क्वयेयाम्ह सेवक खः धइगु प्रमाणित यायेत लायकू न्ह्योने सुं प्रजा सिना सिथं यंकीबले जुजु द्याँ लायेगु चलन दु । जाथुकूँ नं चों हे थां वैगु जुया भुतुली

मिच्या मिमच्या बिचायाइम्हं जुजूं जाँचयाना वइथाय् माःगु व्यवस्था यानाबिइ । अथे जुया लायकू न्ह्योने सिथं यंके मज्यूगु व्यवस्था प्रजा वर्ग याना बिउगु खः । प्रजापिंसं लयताया ब्यूगु खुब्बे छब्वया करं देशय् इलेन्यलय्या व्यवस्था याना ल्यों पुल्यों हुयां फुयांजक जुजुं भोग यायेदइ । नत्र कर पुलेत नियम विरुद्ध कमय् याये मायेकाबी । अज्याम्ह नियमं शासन याइम्ह जुजुया खड्ग सिद्धि दयेमा धया दुनियांतय्सं शक्ति पूजायाइ बले धाइगु चलन दुगुलिं लिपा ततःधंगु पीठय् नित्य पूजाया दुने नसे मखुसां पिनेजकसां धायगु जकं यात । भीगु देश शक्ति प्रधान देश जुया सैनिकतय्नापं निसान भगवती पूजामयासे मगाःधाःसा नेवा संस्कृती ला भन् तान्त्रिक पूजा हे दत । ततःधंगु नेवा समाजया सामूहिक आगं दुथाय् शिवालय महादेगः छगः नं दुगुखना । शक्ति पूजायाथें शक्तिमान यागु नं पूजा याना हे वइच्वन । अले वास्तुकलां विभूषित यलया लायकुली शक्तिया

प्रतीक योन्याकार जलहरि दुगु शिव लिङ्ग चाह्युगू सिँया कार्नेसदुगु चुकखंगु लायकू सुन्दरी चुक मंगःदुने दु । तर थ्व लायकुया न्ह्योयागु लिच्छवि जुजु पिनि लायकूमल्यंक न्हापा प्राकृतिक प्रकोपं छु जुया मन्त मस्यू । आःयापिंसं शाह वंशयात सहमया शाह वंश मल्लं वंशतयत सहमयाथें मल्लं लिच्छवितयत सहमयानाजकं लिच्छवि लायकु मदुगु खःला मस्यू अथेजूसां स्यों थाय् टालटुल याना जूसां चाँगुनाराण व पशुपतिनाथ देगः स्वयेदइच्वन । मूर्ति पाखे नं शिव पार्वती दुगु मूर्ति त हितिगाले स्वयेदइच्वन । भगवतीया मूर्ति नं पलाञ्चोकय् नक्सालय् स्वयदइच्वन । थुलि नं झीगु भाग्य खः ।

अथेसां धर्मकीर्ति लोंहहितित दनि शाहकालीन दुनियातय्सं मल्लकालीन झंगः थँकूहिति ल्हाना क्लबया छेँ दयेकल । व थाय्या चतुर्मूर्ति जक नाचघर दुने दनि । शक्तिया यन्त्राकार लोंहहितिगाः वास्तुकला खनेदय्का थकूपिं लिच्छवि जुजुपिंसं निराकारे जूसां शक्ति पूजा याना गुल्पं रेखा किया थकल । थाय् थासें अभिलेखसां ल्यना च्वन । थुपिं नं शक्ति पूजक खः बुंगद्योया रथ जात्रा यायेन्ह्यो गुलि पीठय् व भैरवया थाय् पूजा यायेमाः । बुंगद्योया लिक्क तःबहालं पिने काली दु थ्व नं दशमहाविद्यायाय् न्हापां याम्ह जुल । सिद्धिलक्ष्मी ला बुँगद्यो बुँगं यंकेत साइत सो कुन्हु रथ दयेकीपिं बाराही सिँकःमितय्सं पूजा याइसा तारा खड्गयोगिनी दुगु पुच्वय् बुंगद्योया रथ दयेकेगु शुभारम्भ जुइ । शक्ति पीठनाप बुँगद्योया सम्बन्ध दु कथं पुच्वोया कुँचाय् वैष्णवी व गाबहाः नुगः लगन्ख्यो जाह्वलाख्यो व भिन्निदय् बुंगं साला हया छन्हुया चच्छि रथ विश्राम याइथाय् छगूछगू शक्ति पीठ दु । बुँगद्योया घःचा दयेकीगु एरियाय् धूमावती व चामुण्डा दु। शक्तिया माध्यमं शासन व धर्म संस्कृति न्ह्यानाच्वन । इपिं शक्ति त सु सु खः गन गन दु चर्चा यायां वने बले झीगु शरीरे नं शक्ति वै ! शक्ति वल कि परोपकार यायेफइ. परोपकार पुण्याय पापाय परपीडनम् । धर्म सदां मनय् धारणयाना तय्माःगु या अर्थ कर्तव्य पालन खः । फुक मातृकापिनिगु प्रतिनिधित्व याइम्ह कुमारी जूगुलिं बुढा जंकु, कय्ता पूजा, विवाहलय् तकं नं नीची याना कुमारी वनेगु चलनं यलया नेवाः संस्कृति ब्वलनाच्वंगु दु । दशमहाविद्याया मध्ये प्रत्येक महाविद्याया सन्निधाने कुमारी वास यानाच्वंगु दु ।

दशमहाविद्याय् काली

दशमहाविद्याय् काली न्हापांयाम्ह खः । फीगु यलय् दशमहाविद्या दु । महा भागवत कथं महाकाली मुख्यम्ह खः । यलय् स्वेत काली, मनकामना, चामुण्डा, दक्षिणकाली दुसा येँ रक्तकाली दक्षिणकाली, स्वेतकाली, भद्रकाली दु । ख्वपय् महाकाली न्यासी, योसीं ख्यलय् भद्रकाली दु । हानं वैगु हे उग्ररुप (ग्यानपुगु व शान्त रुपस अनेक रुप धारण यायेफुपिं दशमहाविद्यात दु । विद्याया नायो भगवान् शिवया शक्तित थुपिं महाविद्यात अनन्त सिद्धि बीगुली सामर्थ्य दुपिं खः । उकिं महाकाली वा काली हे समस्त विद्याय् न्हापांगु थासय् लाकातल अर्थात् वसपोलया विद्यामय विभूति हे महाविद्या खः । महाकालया दक्षिण व देपाया रूपये दश (भिगू) महाविद्याया नामं प्रख्यात जुल । वृहन्नील तन्त्रे कनातःगु दुकि ह्याउँ व हाकुगुया भेदं काली निगु रुपय् थाय् कयाच्वंगु दु । हाकुम्हस्या नां दक्षिण व ह्याउँगु वर्णया नां सुन्दरी खः ।

कालिका पुराणे बाखं दु । छको हिमालये च्वम्ह मतंग मुनिया आश्रमय् वया द्योपिंसं महामायाया स्तुति यात । स्तुतिं लय्ताया मतंगया मिसाया रुपय् भगवती द्योपिन्त दर्शन बिल । अले हानं द्योपिंके न्यन, "छिमिसं सुयागु स्तुति यानागु ?" थथे खँल्हाल्हां उगु इलय् देवीया शरीरं हाकुगु पर्वत समान रंग जुया च्वंम्ह छम्ह दिव्यम्ह मिसा न्ह्यःने खनेदत । उम्ह महातेजस्विनीनं द्योपिनि भ्वलय्च्वना लिसः बिलकि थुपिं फुकस्यां जिगु हे स्तुति यानाच्वंगु दु ।

व द्योपिनि भ्वलय् प्रकट जूम्ह अजः समान हाकुसेच्वंगुलिं काली धैगुं नां नं प्रख्यात जुल । ७०० श्लोकया दुर्गा सप्तशतीनं छको अध्ययन याना स्वतकि सियावइ । छको शुम्भ निशुम्भया अत्याचारं तसकं व्यथित जूपिं द्योपिंसं हिमालये (च्वापुगुइँ) वना देवीयागु स्तुति यात । अले गौरीया देह कौशिकीया नामं प्रकट जुल । कौशिकी गौरीया म्ह अलग जुइसाथं वहे मां पार्वतीया स्वरूप हाकुया वन अले 'काली' नामं प्रख्यात जुल । वहे काली गनंगनं वँचुया नं वंगुदुगुलिं ताराद्यो नं धाल । तारा हे नील सरस्वती नं खः । वसपोलया इच्छा कथं गौरी जूगु प्रमाण माल धाःसा नारद पाञ्चरात्र धाःगु ग्रन्थय् लुयावइ । वसपोल कालीया छको हानं गौरीया रुपय् वयेमास्ते वल । थ्वहे विचायायां काली अन्तर्ध्यानि जुल । थ्व अर्न्तध्वनि जूम्ह देवी गन दु धका नार दयाके न्यनेवं नारदं सुमेरूया उत्तरपाखे दु धका लिसः बिल । शिवया प्रेरणा कथं नारद सुमेरू पर्वत पाखे वना नारदं शिव भगवान्नापं गौरीया इहिपाः यायगु प्रस्तावं तल । व प्रस्तावं देवी तसक तम्वयेका बिज्यात । अले वसपोलया शरीरं मेम्ह षोडशी रुप प्रकट जुल । थज्याम्ह षोडशीया छाया (किचः) पाखें त्रिपुर भैरवी प्रकट जुल । कालीया उपासना सम्प्रदाय कथं उथें मजू । अप्वः याना निगू रूपय् उपासना यायेगु चलन दु । संसारया बन्धनं मुक्त जुइगुया लागिं कालीया उपासना दकलय् च्वयेला वैगु खँ विभिन्न पुराणं कनाच्वंगुदु । शक्तिया साधनायायेगु निगू पीठय् कालीया उपासना हाकु वँचु पीठय् यायेल्वःजू । भक्ति मार्ग स्वयेबले गुंगूगु रुपय् यायेगु बांलागू जक मखु कि फल हे ब्यू । तर सिद्धिया लागिं उपासना यायेगु जूसा वीरभावं यायेगु चलन नं मदुगु मखु । साधनाया पाखें जूगु इलय् अहंता, ममता व यः, मयः, तःधं चिधंया भेद बुद्धि नाशजुया साधना याइम्ह मनूयाके पूर्ण रूपं शिशुत्व अर्थात मचा पहया उदय जुइ । अले कालीया शोभा वर्णनं न्ह्याय् दइमखु । अजःया पर्वत समान हाकुम्ह नाङ्गाम्ह अर्थात दिग्बसना धायला दिगम्बरा धायकि सीम्हस्या म्हय् गया च्वंम्ह मुण्डमाला क्वखाया तःम्ह भगवती कालीया प्रत्यक्ष दर्शन बीगुया नापं साधकतयृत कृतार्थ यानाबी । तान्त्रिक मार्गय् कालीया उपासना यायेत दीक्षित जुल धाःसा कालीया विषये अनेक सुलाच्वंगु खँ सिइका कायेफइ । अथेसां वसपोलया शरणे मन मेथाय् मछोसे वनसा वसपोलया कृपा छम्हेसित

मखु छम्हेसित अवश्य दइ । अलय् वसपोलया कृपां वसपोल बारे अनेक तत्व सिइकेफइ । अनन्य शरणागति मदयकं काली सुखः ? धैगु बारे सिइके फइमखु । भी थाय् नेपालय् थी थी नांया काली दु । गथे कि महाकाली गुह्यकाली दक्षिणकाली भद्रकाली शिवकाली (सिखाली) श्री काली, श्वेतकाली, रक्तकाली आदि आ विशेष याना बेताल आसन शिव आसन कमलासन आदि रुपकया विज्यात ख्वाःया रङ्ग नं ज्यास्वया पाना वंगु दु । घोतय् थें मनूतय्‌नं ज्यांयाना अनेक दर्जा दुथें मिसातय्‌नं अनेक रुप दु । श्वेत काली नांम्ह देवीया लीला शान्तिया लीला नं खयेफु । छायेधाःसां तुयू शान्तिया प्रतीक जूगुलिं श्वेतकाली उलित हारांगु रुप जुइ म्वाःथेच्वं । तर कंकाल, न्यागः, छ्योंया घोने फ्यतुनाच्वंम्ह देवीयात नरदेवी व तुयू वर्णम्ह कालीयात श्वेतकालीया संज्ञा बियातःम्ह अजिमाया ख्वा गँःसिगु लामदुगु नेताः जुया नेता मदु अजिमा धाःगु खःला ? मस्यू अध्ययन यायेगु बाँकि दनि । गुगुं इलय् नर बलि (मनूं) बिया नं म्वाका छ्वगु नं दु । व तान्त्रिक शक्ति मनूतय्‌के मन्त । न्हापा स्याबजि हाकुमुस्यां फइदुगु खडा यायेगु तन्त्र विज्ञान दु बले गुगुफल बा बूबःयात जीवनयां रुप बिल जुइ । आःला स्यास्यां स्यास्यां पश्चिम पाखे बखुँ हे भोग ब्यूगु नं खनेदु । भोग बीगु खँय् अनेक खँ न्येनदु । तान्त्रिक रहस्य छु खः दुने ध्यंक वनेमानि । अंगले न्हायूपं दुगुलिं ध्व खँ ल्हाये नं मज्यू चन्द्र शमशेर हे ल्हाय मफुगु खँ जिं ल्हाय्‌मफु ख्वपया नवदुर्गा न्यत अजिमा (जल) हरि सिद्धि, थेचोया गथुप्याखँ आदि थासय् क्वातुगु अध्ययन बाँकि दनि ।

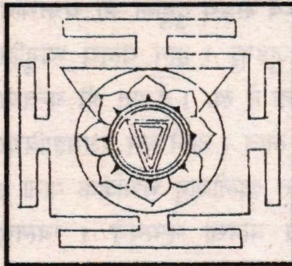
आः हानं कालीया विषये चर्चा याये काली नं आखिर भीगु मनोगतिं न्ह्याय् मदुम्ह जुया दुर्गा हे धाइ । दक्षिणकालीया मूर्ति स्पष्ट वा अस्पष्ट रुपपिं फम्पी यँ लायकुली यल या पोडे दिपय्, पशुपती दु । सिद्धकाली जक थेमी दु । थेमी धायेबले मृत्तिका शास्त्रे आधारित मृत्तिका (चा)या कला भण्डार जक मजुसे शक्ति पीठया घेराय् लाःगु दे खः । बालकुमारी, नीलबाराही, दक्षिण बार ाही नं दुसां सिद्धकाली नं दुगुलिं कालीया चर्चाय् न्हेथनागु खः । थनया काली गुगु किसिमं सिद्धकाली नां जुल मालेगु बाँकि हे दनि पोडेत्वा नाप नं लाःगुलिं थनया विषये मालेत हथाय् चाय् छता मज्यूला धैथें च्वं देवीयात यःगुनं तिं कलः हे खः । तिँ कलः लीकलः स्वया च्वेलाः तिँफाया कलः दयकीपिं मसान

पिवाः पोडेत खः । पोडेत तःथाय्मछि द्योपाला खनेदु पूर्णवती व उद्धार खुसी दत्थुई लाःम्ह दक्षिणकाली न गुंगू मसानं चाहिलाच्वंगु दु । भ्मीगु संस्कृती पैंः व तिँया थाय् म्हो मजू । धकी व तिं कलःलय् पूजा यंकल कि देवी लय्ताइ धइगु जनविश्वास कम मजू । महाद्योया महाशक्ति महाकाली जूगुलिं महाद्योया स्तोत्रय् महाकाल कालं कृपालुं धका नं संज्ञा बियातःगु दु । ख्वपय् महाकालीया स्थान दुसा यलय् दक्षिणकाली लगंख्योया पश्चिम भागय् व फम्पीनं दक्षिणकाली दुसा महाद्योलय् गोपालेश्वर दु । यलया दक्षिणकाली भति उज्यांलय् लग्नेश्वर महादेव दु । यल टंगलय् श्वेतकाली. दु सा कालया प्रतीक जटाधारी लोकेश्वर मीन नाथ चाकबहाःद्यो व हाटकेश्वर महादेव दु ध्वहे श्वेतकाली. मनकामना धका नं पूजायापिं स्यू । तूयुम्ह काली शान्तिया प्रतिमूर्ति नं खः । कालया थाय नं दक्षिणकाली नं दक्षिणकाली नां याम्ह दसेंलि अध्ययन बाँकि हे दनि । भद्रकाली जक यें तिन्ख्यले व वँतुइ व तेबहालय् दु । अथे हे यें नगरं पिने टोखाय् पिने भद्रकालीया थाय् छाय् दत ? हानं ख्वपय् भैरव जात्रा याइम्ह भद्रकाली शोक हरेयाइम्ह नं खः । थाय् थासय् कालीया विशेष लोक बाखं ला दहेदु । हाकुगु वर्णला तमोगुण हे जुल । तुयुगु वर्णसत्व गुण. ह्याउँगुं वर्ण र जोगुण जुल । ब्रम्हा. विष्णु ईश्वर सदाशिव आसन याना बिज्याम्ह गुहेश्वरीयात गुह्यकाली नं धाः । वसपोलया देगलय् कमला कृतिया दत्थुइ जलकुण्ड व द्योया प्रतीक कलश तःगुलिं प्राण तत्व जल हे थनया गुह्यकाली जुल । उखे पशुपति सत्तिक वनकाली नं दुसा छखे बत्सला जय मंगला नापं व भति उज्याँ राजराजेश्वरी नामं नवदुर्गा दु वइगु हे नामं राजेश्वरी घाट नं दु । गुगुं गुगुं काली मूर्ति शिव हे आसन जुयाच्वना बिज्यागु नं दुगुलिं शक्ति हे श्री मानय् याना पशुपति नाथया नित्य पूजायाइबले श्री चक्र (यन्त्र) च्वयेगु यात ।

श्री यन्त्रया स्तुति थथे खः । (विन्दु त्रिकोण बसुकोणं दशारयुग्मम् वस्वस्त्र नागदल सङ्गत षोडशन्चरम् वृत्तत्रयन्त्र धरणी सरण त्रयञ्च श्री चक्रराज मुदितम् परदेवताया । शाक्त प्रमोद पृष्ठ १५४) श्री पशुपति नाथया नित्य पूजा याइबले श्री खण्डं श्री यन्त्र च्वयेगु परम्परा थौंतक दुसां शिवदीक्षा (देखा) मदय्कं श्री पशुपति नाथ मस्तकय् श्री यन्त्र च्वयेगु अधिकार मूल पूजारी भट्टयात नं मदु । वंहे कारणं (देवपतन) या श्री गुरू दक्षिणा मूर्तिया

पुजारीयाके दीक्षा कायधुंका जक पशुपतिया मूल पुजारी जुइगु अधिकार दइ । मूल भट्टं गुरूपुन्ही कुन्हु गुरूदक्षिणा मूर्तिया पूजा यायेधुंका जक महाश्नान या ज्या पशुपती यायेगु परम्परा दु । थुकिं याना मूल भट्टया आत्माय छु खः धका सीकेफइ ।

अष्ट दल च्यागु प्रकारया वासना ८. षोडशदल - भिन्खुम्हः दशार द्वय वासन ६. श्री यन्त्रया भूपुरे च्वंगु फुति (बिन्दु) त्रिकोण (स्वकूँ), अष्ट दल (च्याहः), षोडश (भिन्खुगू) ध्वहे प्यंगुया समष्टिह्य प्रमादपुर व प्रमाणपुरया पशु पदीय प्रकृति मन बुद्धि अहंकार व शिव पदया शुद्ध बिद्यादि तत्व चतुष्टयया सामरस्य । श्री यंत्रया दथुइ लाःगु नव (गुंगू) चक्रया यथाक्रम नाम सङ्केत

व द्यो थथे खः । प्यंगू वेदया अधिष्ठात्री देवी नं श्री हे खः । गुगु श्री चक्र चतुमूर्तिया च्वय्या भागय् श्री खण्ड चन्दनं च्वइगुलिं अधिष्ठात्री देवीया नां क्वय् बियागु दु । गुगुं चक्रया नां थथे खः ।

चक्रनाम	अधिष्ठात्री देवी
१. सर्वानन्दमय चक्र	१. महात्रिपुरसुन्दरी (षोडशी)
२. सर्वसिद्धी पदचक्र	२. त्रिपुराम्वा
३. सर्व रोगहर चक्र	३. त्रिपुर सिद्धा
४. सर्व रक्षाकर चक्र	४. त्रिपुरमालिनी
५. सवार्थ साधक चक्र	५. त्रिपुरा श्री
६. सर्व सौभाग्यदायक चक्र	६. त्रिपुरवासिनी
७. सर्व संक्षोभण कारक चक्र	७. त्रिपुरसुन्दरी
८. सर्वाशा परिपूरक चक्र	८. त्रिपुरेशी
९. त्रैलोक्यमोहन चक्र	९. त्रिपुरा

श्री या महालक्ष्मी अर्थ नं तसकं गहन जूगुलिं थुइके थाकु । श्री यन्त्रया मान फुक्क यन्त्रय् च्वेलानाच्वंगु दु । श्रीया यन्त्र अर्थात छें गृह नियमनार्थक यम धातुया पाखें सृष्टि जूगु यन्त्र शब्दं छें धयागु अर्थ थुइकी ।

छाय्धाःसा गृह अर्थात छें वस्तुया नियन्त्रण जुइ । दशमहाविद्या नाप हे सम्बन्ध दुगु अर्थात झिम्हेस्यां मंकाःगु जुया श्री विद्यामालीपिंसं श्री विद्याया छें श्री यन्त्र यागु हे शरण काय्गु बाँला अर्थात् कल्याण जू । श्री यागु प्रतीक रुपय् श्री पशुपतिया उत्तर पाखे श्री लक्ष्मी व दक्षिण पाखे महाकालीया प्रतीक दक्षिणकाली व साम्व सदाशिवया शिरोभागय् महासरस्वतीया प्रतीक श्री नं जूगुलिं स्वंगू महाशक्ति नं थ्व हे पशुपति चुकय् दु । पशुपति क्षेत्र (चुक) या पिनेया भागय् महासरस्वतीया प्रतीक पिनेया घेराय् पच्छिम पाखे जयबागेश्वरी व भुवनेश्वरी, झंकेश्वरी, दक्षिणपाखे बज्रेश्वरी वनकाली, राजराजेश्वरी, पूर्वपाखे पारी श्री गुह्यकाली वारी बत्सला व गंगा दु । गंगाया देगः हे श्री यन्त्रया आकृती दु । अले हानं धाय्गु जूसा गौरीघाट व उमाकुण्ड नं थ्व क्षेत्रय् दुगुलिं श्री चक्रयात श्री पशुपतिया तालु दुगु भागय् स्थान ब्यूगु नं जुइफु । हानं यलय् प्यंगुलिं मयाक ध्वाखा दुगु नं न्हापा यल दे श्री यन्त्र खना हे खः । देयात श्री यन्त्रया रुपय् तयातःगु जुया हे स्वंगू महाशक्तिया सुदृष्टि लात । अले थन दशमहाविद्या छाय् मदइ अष्टमातृका छाय् मदइ ? आ थथेयात कालीयागु चर्चाजक याना । काली ख्वाः वःम्ह ताराया खँ लिपा बुद्धि लुया वलसा न्ह्यथने । ग्वलय् वनकाली गुह्यकाली, दक्षिणकाली नापं स्वम्ह काली व यें दक्षिणकाली, भद्रकाली, रक्तकाली, श्वेतकाली (चामुण्डा) दुसा यलय् चामुण्डा, दक्षिणकाली, श्वेतकाली ख्वपय् भद्रकाली व महाकाली । थुपिं दशमहाविद्यां पिने मलाः । थुपिं कालीत छाय् नां जाःगु जुइ थ्वया अर्थ माया पाखें तापा धइगु थुइकी मायां छखे च्वन कि सत्व, रज, तमं अलग जुइ । गुह्यांगय् छगू पालि लाःगु व ध्वौंया दुगलय् छपा तुति लाःगुलिं गुह्येश्वरीया मुद्रायात योग मुद्रा धायेछिं । निपा ल्हाः नुगःपाखे तयातःगु निगू करकमलया बारे क्वातुक्क अध्ययन याना स्वयेबलय् कर बिन्दु मुद्रा धाये छिंगु जुयाच्वन । बिन्दुयात गोप्य हे याना तःगुलिं गुह्यकालीया नामं पुकारे याःगु खः । बिन्दुया दुने ब्रम्हाण्ड सुलाच्वंगु दु । गुह्यांगय् ग्वालि छाय् लाकल ? थुकि दुनें गुप्त रहस्य दु । चण्डीया च्यागू अध्यायस च्वयातःगु थथे खः -

या देवी सर्व भूतेषु लज्जा रुपेण संस्थिता
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमोनमः

ध्व मूर्तिया पाखें थजागु शिक्षा नं कायेफु । मनूतय्के शक्ति जक दयां मगा श्रद्धा व शक्ति नापं लज्जा मन्त कि धर्मयागु मर्यादा कायम जुइफइमखु । मूर्ति तत्वय् अर्थात गुह्येश्वरीया भिन्छपाः ख्वाःले खँने दुगु सल ख्वा नं तुच्छ पशु खने फइमखु । बेग शक्तिया प्रतीक सल खः । बेग शक्तिया प्रतीक सलयात माने यानातःगुलिं भिन्छपाः ख्वालय् सलख्वाः नं थ्यात । सृष्टि संहार पालनया ज्याय् ढिला धइगु मज्यूगुलिं द्योया शक्ति अर्थात महावेग यागु आवश्यकता जुया हे च्वनि । उकिं गुह्येश्वरीया बाहनय् ध्व व ख्वालय् सलंकाःगु खः । चलाख जक जुइत नं बुद्धि हे माल । उकिं बुद्धि व बेग स्वाक्क हे माःगु जुया सल किसि भिन्छपाः ख्वालय् थ्यात । थुपिं देवीपिंके खड्ग, त्रिशूल ल्वाभःया रुपय् खने दुसां खड्ग ज्ञानया प्रतीक, त्रिशुल त्रिताप नाश व तत्व खनेमाः । कालीया विशेषता मालेगु यक्वं दनि । चामुण्डा अष्ट मातृकाय् व दशमहाविद्याय न्हापां वइम्ह काली हे खः । गुह्यकालीया ख्वालय् मकर (गोंजु) जलदेवी गंगाया प्रतीक जुया थ्याःगु खः । उकिं थन जलकुण्ड नं दु । निराकारे पूजा यायेमाःगुलिं कलशय् पूजा जूगु खः कलशय् त्रिकोण द्योने दु । त्रिकोण शिव तत्व व मेगु त्रिकोण शक्ति तत्व जूगुलिं षट्कोणयात शिवशक्ति मानय यात । थ्व विद्या तत्व नं खः । विद्याया नायक महादेव जूगुलिं महाशक्तियात विद्या धाल । गनं गनं दशरूद्र विद्यानायक दुगुलिं वसपोलया महाशक्ति १० महाविद्याय् छम्ह काली नं जुल । गुहेश्वरी नापं भैरव व पिने सं शिव नं दुगुलिं थन गुह्यकालीया प्रार्थना नापं शिव यागु नं प्रार्थना यायेफु ।

कैलाश वासी गौरीशो भगवान् भगनेत्रभित्
चरा चरात्मको लिङ्ग रूपी दिशतु वाञ्छितम्
शिव शक्तयात्मकं यस्माज्जग देतच्चराचरम्
तस्मा दनेन सर्वमे करोतु भगवान् शिव ।।

शिवया दुने श्री तत्व व श्री लय् दुने शिव तत्व दुगुलिं थ्व विश्व हे विद्यात्मक खः । श्री यन्त्रयात नव चक्र नं धाइगुलिं थ्व हे त्रिपुर सुन्दरीया

चक्रयात ब्रम्हाण्डाकार खंना थुकी दुनेच्वंगु बिन्दु हे शिवमयः ब्रम्हाण्ड नं धायेगु यात । गुह्यकालीया ब्रम्हाण्ड तत्व व दशमहाविद्याय् थ्याःम्ह कालीया संक्षिप्त खँ थुलिंचा जुल । काल अनन्त जूसां जिगु लागि काल तसकं चीहागुलिं व कालया महाशक्ति कालीया व्याख्यान यायेमफु । विभिन्न मुद्राया काली मूर्ति व किपा स्वस्वं दक्षिणकालीया किपास आसनय् शिव व शव नं खना । शव धाय् वले शून्यं वंम्ह खःसा शिव ला सृष्टिया प्रतिक नं जुल व यात हे न्हुयाच्वंम्ह काली दक्षिणकाली खँ बले मन खुदुखुदु जुल ।

+

गुह्यकाली

दक्षिणकालीया बास गुंगू मसानया दत्थुई लाःगु व शिवया म्हंय न्हुयानं वया क्वसं शव (सीम्ह) दुगुलिं मसान तत्व दक्षिणकालीया घनिष्ट सम्बन्धया बारे न्ह्याक्व व्याख्यान याःसां चीहाकः हे जुई । मेम्ह छम्ह काली दु भद्रकाली वँचुगु बर्णम्ह वँचुनाप शून्यता व व्यापकताया सम्बन्ध दु । उकिं जुजुया खड्ग हिलेगु भिंनिदय छको यानातःगु चलनं न्हापाला विश्वया यक्व दे नेपाया न्ह्यवने क्वछुयेमाःगु स्यू । यक्व सिपाही मेगु देशय् थें मदुसां चीनं तक नं मानय् याना

वइच्वंगु नं न्हापा देवी भद्रकाली नाप हिलातःगु खड्गया प्रभावं बल्लाकेत न्हापां त्यो मत्योया नियम नेपालय् चीधं मजूगुलिं खः। न्हापा भद्रकाली (लुमडी) अजिमाया ल्यूने नं दिप मसान दु । थथें हे गुह्यकाली अति प्राचीन कालंनसें दुसां व पाशुपत क्षेत्रया श्लेष्मान्तक बनय् विभिन्न प्राकृतिक प्रलयं खँने मदयावन । प्रताप मल्लया पालाय् जनकपुर याम्ह मिथिला ब्राह्मण नरसिंह ठाकुर कालीया उपासक जूगुलिं वं

यलय् दशमहाविद्याया काली टंगलय् दु । शनि दशा लागि सेवा यायेगु । आमिष नैवैद्य समय् तय मपुजःसा हाकुगु दाख, केरा, प्यारा, लवं, जिफको स्वां, अपराजिता स्वां आदि छायेगु । शनिवार अष्टमी व सन्ध्याकाल व चान्हस थ्वया यःगु काल खः शत्रुं दुःख ब्यूसा थ्वयागु सेवा यायेगु भीं । हाकु इता च्याका पाठ यायेगु भीं । थ्व देवीं शनि दोष निवारण यानाबी ।

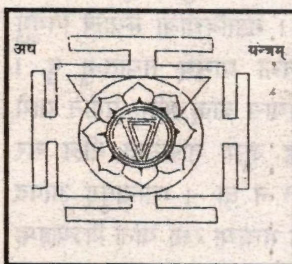
२०५४/११२८

न्यनातःगु पशुपतिया क्षेत्र गुह्यकाली दु । कालीया जपध्यान यायां छन्हु म्हगसे गुह्यकाली खन बागमती सिथय् जङ्गलय् धों गयाच्वंम्ह देवी । थौं यागु गुहेश्वरी सन्निधानय् गुइँ मे भ्वया च्वम्ह नाय्याके लः त्वने प्यास चाया लं: फ्वँबले नाय नं बिउगु लखय् अय्ला बास ताल । वयात म्हगसय् क्यंगु नं जि दुथासे अय्ला बास वै थास जिगु बास दु धाःगु लुमना वल । थ्व गन कया हयागु क्यना ब्यू धागुलिं नायन लँ क्यने यन अले हानं म्हुया स्वत नं बुरू बुरूं अय्ला बास दुगु निर्मलगु लः थाहा वल तिनि । अले वं कलश स्थापना याना उकीं हे गुह्येश्वरी साधना याम्ह मिथिला ब्राह्मण नरसिंह ठाकुर हे खत । अथेसां अन हे जक गुह्येश्वरी जल धाय् फै दक्व अय्ला गुलुतय्त गुहेश्वरीया जल त्वंपिं धाय् फइमखु । मकर, सल, किसि, माक आदि ख्वाःया अनेक रहस्य दु । उम्ह गुम्हेश्वरीके बायु बुद्धि वेग जल व शौर्यताया प्रतीक दु । बहुमुखी प्रतिभाया लागी सेवा याइम्ह घः गुह्येश्वरी माजुया प्रतीक कलशय् बज्रयानीतय्सं नं शान्त तीर्थया नामं व थासय् सेवा यानाच्वंगु दु । फुकस्या मंकाःम्ह गुहेश्वरीयात गुम्ह शैव गुम्ह बौद्ध बज्रयानी धाः सेवायापिन्त तप्यंक 'नां' मधाःसां कल्याण याहे याई । फुक कालीपिं दिप (मसान) नापं नापं हे दु । यल लगंख्यःया दक्षिणकालीनापं पो दिप हे दु । अप्वः कालीया सन्निधानय् कोक्रो सिमा नं दु । वंगलसिमा बा बरमा, अँःमायात थें कोको सिमायात नं देवीया रूपय् मानय् यानातःगु दु । विभिन्न सिमात नं देवीया रूपय् मानय् याना वइच्वंगुलि जयन्ती छता जक लहराया रूपय् खँनेदु । मेगु अँ मांयात इन्द्रया रूपय कयातःगु दु । लवं जिफ्व स्वाँ देवी व सूर्ययात मदेक मंगागु आँकयात अर्कवृक्ष धाइगु खः । देगः मदु थाय् मालय् पीठ गण दु थाय् नं गनं गनं कोको सिमा दुगु खना । थथे हे विभिन्न पीठया खँ बिइमफुसां थत्थेयात चर्चाया रूपय् जकसां काली छम्ह जक दशमहा विद्याय् दुने याम्ह काली न्ह्यब्वया । जयन्ती इन्द्रायणीया प्रतीक खःसा तँलाय् भिंलाय् पितृ देवी स्वधाया प्रतीक खः लवं जिफो स्वां काली व महालक्ष्मीया प्रतीक खः । थ्व स्वाँ बाहिकं देवी काली स्वनिगलय् भद्रकाली तोखाय् यँया नगरदुने, ख्वपय् नं दुसा दक्षिणकाली न्हापा यल फम्पी, लगंख्यले, पूर्णचण्डी पुखू सिथय् दुने चुकय् दु । स्वेतकाली न्यतय् रक्तकाली टेंगलय् कंकेश्वरी (कंकाली) चामुण्डा केंग अजिमा विष्णुमति सिथय् दत । थुपिं

फुक्क काली राज्य रक्षा याइपिं खः । तर भक्ति माः । यले दक्षिणकाली निथाय् स्वथाय् खने दुसां दक्षिणकाली दशमहाविद्याय् मकासें स्वेतकाली तःबहालं पिनेच्वम्ह कायुगु यानातल । गुह्यकाली क्वन्ति महाद्यया चुकय् दु । सूं सूं मनुखं कर्मनाशा नदी दुगु यल धका हेपेयाःसां शंखमूल तीर्थ व अष्टमातृका दशमहाविद्या दुगु यल देश पवित्र खँने हे माः ।

भीसं प्रार्थना यायेगु कालीया ध्यान थथे खः -

शवारूढाम् महा भीमाम् घोर दंष्ट्रां हसन्मुखीम्
चतुर्भुजाङः खड्ग मुण्ड बरा भय करां शिवाम् (१)
मुण्डमालाँ धरां देवीं लल जह्विां दिगम्बराम्
एवँ संञ्चिन्तयेद् कालीं श्मशानां लय बासिनीम् ।।

थ्व दश महाविद्या अन्तर्गर्त याम्ह श्वेतकालीन दूगुत्वाः टंगः खः तःबहालं पूर्वया भाग खः । थ्व थासये न्हापा लिच्छवी कालयाम्ह बलभद्र मूर्ति दुगु थनिं नीन्यादँ ति न्ह्यवः खुया यंकल । थ्व स्वया स्वदँ प्यदँ न्ह्यो हर गौरी परिवारया मूर्ति टंगः हिटि गालं खुया यंकल वा अन्तर ध्यान जुल । लिच्छवी कालीन सम्पदाया हालसाले तक नं थ्व थाययया सांस्कृतिक सम्पदाय् सन्तान दाता ऋण हर्ता बुइना गणेशया देगलयुच्वंगु तोरण् थ्यंकं खुइगु मतोतु । छखें मूर्ति दयुका मीगु उद्योग दुसा छखें दयेकातःगु हे खुया यंकेगु मभीं फसं नं पुइकाच्वंगु दु । सुरक्षा यायेगु शक्ति सुंयाके मन्त । थ्व श्वेतकालीया जः खः । कुलुंनिसें न्हयगू च्यागू थर यापिं जातीया समाज दु । फुक्कस्या नं थ्व देवीयात स्वेतकाली जक मखु मनकामना नं धायेगु याः ।

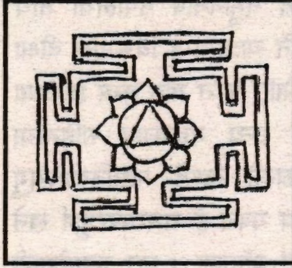
+

दशमहाविद्याय् तारा छपुलु

भगवतीकालीत वँचुगु रूप जूगुलिं तारा नं धायगु भतिचा पाःगुलिं अर्थात् वचनान्तर भावं ताराया नांया रहस्य थ्व नं दु कि थ्व देवी न्ह्यावलें मोक्षबीम्ह तारण शक्ति दुम्ह जुया तारा नं धाः । महाविद्याया ल्याखें निगूगु स्थानया थासय् तयातःगु दु । अनायासं वाक् शक्ति प्रदान याये फुम्ह जुया तारायात नील सरस्वति नं धाः । ग्यानापुगु आपद पाखें भक्तया रक्षा याना बिज्याइम्ह उग्र तारा धाल । वृहन्नील तन्त्रय् भगवती तारा स्वरूपया विशेष खँ न्ह्यथनातःगु दु । सल छ्योम्ह (हयग्रीव) दैत्ययात स्यायेगु लागी वंचुगु रूप काःगुलिं व थ्व हे रूपय् विद्याया लागी आराधना याइम्ह देवीयात नील सरस्वती नं धाल । थ्व शव रूप (सीम्ह रूप) शिव न्हुयाच्वंम्ह प्रत्यालीढ मुद्रासं विराजमान जुयाच्वंम्ह नं खः । भगवती तारा वँचुंगु बर्णम्ह वंचुगु पलेस्वाँया हः थें स्वंगः मिखा दुम्ह, जवगु प्रथम ल्हाते वँचुगु पलेस्वाँ दुतीय ल्हाते कैंचि दु । प्यका ल्हाते नं नागया बाला दु । नागयाके विषालु फय साला कायेगु शक्ति दुगुलिं जटाय् नं नाग, गलपतय् नं नाग तिसा दुगुया कारण हे गुणया तिसा खः । जँय् धुंया छेगुलिं हिनातःगु व छ्योंमाःनं विभूषित जुयाच्वंम्ह ताराया रूप खः । शत्रु नाश वाक शक्तिया प्राप्ति याय्त भोग मोक्ष प्राप्ति यायेत तारा बा उग्रताराया साधना यायेगु चलन दु । समय

स्वया बज्र नं ज्वन खै । बज्रयोगिनि उकिं धाल थन सक्वया गुँई शंकराचार्य नं साधनायात । थ्व थाय्यात सक्वमितय्सं गुँबहाल नं धाः । थ्व हे उग्रतारा गनं ह्याउँ ख्वाः माजु धाःसां मूल नील तारा खः । चा (रात्री)या देवी स्वरूपा शक्तितारा महाविद्याय् अद्‌भुत प्रभाव दुम्ह जुया सिद्धिया अधिष्ठात्री देवी धाःगु खः । भगवती ताराया स्वँगू रूप दु- तारा एक जटा नील सरस्वती । स्वँगु रूपया नं रहस्य कार्यकलाप व ध्यान परस्पर पानाच्वंगु दु । अय्नं शक्ति धाःसा उत्थें दु भतीचा हे मपाः । भगवती ताराया उपासना मुख्य रूपय् तन्त्रं कनातःगु पद्धति कथं जुई । गुगुयात आगमोक्त पद्धति नं धाः । थ्वयागु उपासना याइम्ह मामुलिम्ह मनूनं बृहस्पति समान जुइ विद्वान जुइ । भ्रीगु थ्व आर्यावर्त क्षेत्रय् न्हापा ताराया उपासना याःम्ह महर्षि वशिष्ठ खः । उकिं थ्वयात वसिष्ठाराधिता तारा नं धाः । वसिष्ठं भगवती ताराया आराधना बौद्धिक नियमं याय्गु शुभारम्भ यात तर सफल मजू । तान्त्रिक पद्धतिं हे यायेमाःम्ह जुयाच्वन । छाय्धाःसां वइत अदृश्य शक्तिं हे सिद्धि बिल । लिपा वं तान्त्रिक विधिं हे यात । थ्व बाखं आचार तन्त्रे न्ह्यथनातःगु दु । न्हापा ताराया उपासना चीनय् वं ल्हासाय् नं दु । ताराया प्रादुर्भाव जूगु थाय् सुमेरूया पच्छिम चोलनाम सरोवर सिथय् जूगु खः । स्वतन्त्र तन्त्रे न्ह्यथनातःगु थथे खः -

मेरोः पच्छिम कूले तु चोत्रताख्यो ह्रदो महान्
तत्रजज्ञे स्वयं तारा देवी नील सरस्वती ।।

महांकाल संहिताया काल कला खण्डे तारा रहस्यया वर्णन यानातःगु दु । गुगुली तारा रात्री ताराया उपासना विशेष महत्व दु । चैत्र शुक्ल नवमीया (चा) रात्री तारा रात्री नं धाः

चैत्रे मासि नवम्यांतु शुक्ल पक्षेतु भूपते ।
क्रोध रात्री महेशानि तारा रूपा भविष्यति ।

विहार (भारत) पुरश्यर्याणव भाग ३ या सहरसा जिल्लाय् व सक्वसं उग्रताराया सिद्ध पीठ दुसा उखे भारतय नं सहरसा जिलाय् महिषि गामय् उग्रताराया सिद्ध पीठ दु । वहे थासय् तारा एकजटा व नील सरस्वतीया स्वँगू मूर्ति

छथाय् दु । दथुसँ तःधंगु मूर्ति जः खः चीची धंगु मूर्ति निखे दु । महर्षि वशिष्ठं थ्व हे ताराया उपासना याना सिद्धि प्राप्त यातसा उग्रताराया न्ह्यवने नेमुनिनापं नेपालया तीर्थ बागमति यात्रायाम्ह विरूपाक्षं दीक्षा कया सिद्धि प्राप्त यात तन्त्र शास्त्रया प्रसिद्ध ग्रन्थ महाकाल संहिताया गुह्यकाली खण्डे महाविद्यातय्गु विस्तृत विवरण बियातःगु दु । व कथं ताराया रहस्य यक्व हे चमत्कारपूर्ण खने दु । बार कथं आराधना यायेगु खःसा सोमवार नं बाँलाजू । मत च्याकेगुली कपूं प्रधान गुकिं मन नं स्थिर जुई ।

थ्व सक्व देया संस्कृति वैशाखं बज्रयोगिनी जात्रा दुसा माघं माधवनारायणया जात्रा सक्वं सुरूयाना यैं. यल. फम्पी. पशुपति. पनौती. थ्यैंक जुइगु सक्वयाः सँस्कृति चीधंगु मखु । माधवनारायणया शालीनदी ब्रत च्वनी पिनिगु लाकां न्ह्याय मजिउ. खिचां तक नं थिय् मजिउगु कडा नियम दुगुलिं सँस्कृतिया धनिगु थ्व सक्व दे खनेमाः ।

तारा खड्गयोगिनी पूच्चे दु । छैंय् मी नै बलय् नं थन दर्शन याःवनेगु चलन दु । सम्हय् छाय् मफुसा केरा, सिसाफुसा, प्यारा, कपू, नैक्या, छोहरा, मिश्रि, घ्योचिनि, बजि नं ज्यू । चन्द्रमा ग्रह बमलापिंसं सेवा यायेगु भीं जूं । थन नील सरस्वती यायु नं पाठ यायेगुलिं भीं जू । सोमवार व पुन्हि नं पर्व काल खः । न्हि न्हि नं सेवा यायेज्यू । नीलकमल छायेगु भीं जू ।

षोडशी त्रिपुरासुन्दरी

माहेश्वरी शक्ती यइपुसेंच्वंम्ह श्री रूप सिद्धदेवी खः स्वंगुगु स्थान बिया चर्चा यायेगु बाँलाई ताया । भिंखुगः आखःया मन्त्र याम्ह थ्व देवीया शारीरिक कान्ति लुयाच्वंम्ह सूर्य मण्डलाया आभा स्वःसा स्वे हे म्वाः । ल्हा प्यका स्वंगः मिखा दुम्ह षोडशी त्रिपुर सुन्दरी खः । थ्व देवी श्री शान्त मुद्रा ग्वारा तुलाच्वंम्ह शदाशिवया त्यफुं पिहाँवगु पलेस्वाँ लय् आसन याना विराजमान जुयाच्वंम्ह खः । वसपोल देवीया प्यका ल्हातस क्रमशः पाश अंकुश धनुष व वाण दु गुकिं याना अति शोभायमान जुयाच्वन । वरदान बिइत सदा सर्वदा

तत्पर भगवतीया श्री रूप सौम्य व हृदय, दयां, जायाच्वंम्ह खः । वसपोल श्री देवीया लिधंसा कालसा मेपिं देवीपिनिगु लिंधंसा मक्रासां पाइमखु । संसारया फुक मन्त्र तन्त्रं नं थ्व देवी षोडशीयागु आराधना यानाच्वंगु दु ।

प्रशान्त हिरण्य गर्भे हे शिव खः वया हे शक्ति षोडशी खः तन्त्र शास्त्रे षोडशी देवी यात पञ्च बक्त्र अर्थात् न्यापाख्वात् दुम्ह धयातःगु दु प्यंगू दिशाय् प्यपाः ख्वाः, च्वे छपाः दुगुलिं पञ्च बक्त्र धायगु याना तल । वसपोल देवीया न्यापा ख्वाः तत्पुरूष सद्योजात बामदेव अघोर व ईशान शिवया न्यागु रूपया प्रतीक खः । न्यागू दिशाया रूप रंगय् छसिं नसें थथे खः - वाउँ, ह्याउँ, कूँ रंग

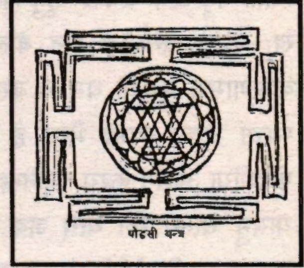
(हाकुवचुं), पूरा वंचु ख्वानं वहे रंग खः । वसपोल देवीया भिःका ल्हातय् क्रमशः अभय, टंक, शूल, बज्र, पाश, खड्ग, अङ्कुश, गँ, (घण्टा) नाग व अग्नि दु । थ्वैके भिंखुगू (षोडश) कला पूर्ण रूपं विकशित जुयाच्वंगु दु । थ्व हे कारणं षोडशी धाःगु खः । दश महाविद्या मध्येया 'षोडशी'यात श्री विद्या नं मानय् याना वइच्वंगु दु । थ्व श्री विद्याया ललिता राजराजेश्वरी महात्रिपुर सुन्दरी बाला पञ्चदशी आदि अनेक नां दु । तारा, त्रिपुरा, श्यामा नं दुम्ह थ्वयात आद्याशक्ति नं मानय् यानातःगु दु ।

भोग वा मोक्ष छगू जक हे न्यूसा थ्व देवी षोडशीं भुक्ति मुक्ति निगुलिं प्रदान याः । थ्वया स्थूल (तःधंगु) सुक्ष्म, पर व तुरीय (जाग्रत स्वप्न सुषुप्ति अलगगु प्यंगू रूप दु ।

छन्हु पराम्वा पार्वतिं भगवान शिवयाके न्यन- भगवान छःपिंसं उला बिज्याःगु (प्रकाशित) तन्त्रशास्त्रया साधना यायेबले प्राणीपिनिगु आधिव्याधि शोक, संताप, दीनताहीनता ला तापानाच्वंगु दु । तर गर्भवास व मरणया असह्य दुःख मुक्त जुइमफु । कृपा तया थ्व दुःखं मुक्त जुइगु व मोक्ष पद प्राप्ति जुइगु अकल (उपाय) कनाबिज्या हुँ । परम कल्याणमयी पराम्वाया अनुरोधय् भगवान शिव शंकरं षोडशी श्री विद्या-साधना-प्रणालीत प्रकाश यानाविज्यात । छम्ह सिद्ध महापुरूष शंकराचार्य नं श्री विद्याया रूपय् थ्व हे षोडशी देवीया उपासना याःगु दु । वं उपासना याःगु गुफा सक्व वज्रयोगिनी (तारात्रिपुरा) या देगलं पश्चिम पाखे आनं दनि । भगवान् शंकराचार्य सौन्दर्य लहरी धाःगु ग्रन्थय् षोडशी श्री विद्याया स्तुतियायां धयातःगु दु । अमृतया समुद्रय् छगु मणि द्वीप दु । गुगु थासय् कल्प वृक्षया क्यब दु । नव रत्नया गुंगू पखाः दु । व वनय् चिन्तामणि निर्मित्त महलय् ब्रम्हमय सिंहासन दु । गुगुंली न्यागू कृयाया देवता ब्रह्मा, विष्णु, रूद्र वं ईश्वरया आशनया खोःपतिकं विराजमान जुयाच्वंगु व

> थ्व त्रिपुर सुन्दरीया मेगु नां षोडषी खः । सूर्य ग्रह कमजोरपिंसं नं सेवा यायेगु भी । थ्वया थाय् यल चक्र बहालय् (चाकुबहाः) बालकुमारी खः । थन सम्हे छाये मफुसां नं केरा, छोहरा, दाख, बयर आदि फलफूल व महि ज्याउँ कापः आइतवार थ्वया यःगु बार न्हि न्हि नं सेवा यानागुलिं दरिद्र मोचन जुइ । स्वाँलय् लवं, जिफोस्वाँ, अपराजिता कलि हः (कणवीर) स्वां छायेगु उत्तम जू । थ्व त्रिपुर सुन्दरी स्वपय् तुलाछेँ नं दु ।

देवीया कमलाशन क्वसं सदाशिव दु । सदाशिवया त्यफुं बुयावःगु पलेस्वाँलय् विराजमान भगवतीया प्रभावं वइत भोग व मोक्ष अःपुक हे दई । भैरवयामल तन्त्र व शक्ति लहरी धाःगु ग्रन्थय् दु । थ्वइगु उपासनाया विस्तृत परिचय (म्हसीका) बियातःगु दु । परम्परा कथं आराधक ऋषि दुर्वासा खः । थ्व षोडशी (त्रिपुरासुन्दरीया) उपासना श्री चक्रय् (यन्त्रय्) यायगु बाँलाई अर्थात् भीं जुई । थ्व नेपा स्वनिगलय् त्रिपुरासुन्दरीया स्थान ख्वपय् बालाखु त्वाः नापं सुकुलध्वाखा मध्यवं तुलाछैं व यलय् चाकु बहाःनापं बालकुमारी नापं दु ।

थनया नलिंबु महाद्यः नौद्वँय् शाक्य सिंह विहारे गय् थें मस्यू । थ्वहे त्रिपुर सुन्दरी व बालकुमारी न्ह्यवने पाखे त्यांगानिसें न्ह्याःगु निर्मलगु धः न्ह्यानाच्वंगु दु । षोडशी च्वे ग्वाखय् व क्वय् बालकुमारी दु । पुलांम्ह बालकुमारी थ्व हे जुल । पुलांगु मसान नं थन हे दत । अष्ट मातृकाय् छम्ह बालकुमारी खःसा थ्व हे बाला त्रिपुरसुन्दरी धाये जिल । आदित्य ग्रह कमजोर जुया वइगु अनेक रोग व दरिद्रता निवारणया लागि ह्याउँ स्वाँ ह्याउँ कापः सहित याना पूजा यायेगु कल्याण जुइ । नैवेद्य पाखे राजसी नैवेद्य (सआमिष वजि सम्हे बजि नं खः ।

थ्व यागु ध्यान श्लोक अथेख :-

बालार्क मण्डला भासां चतुर्बाहां त्रिलोचनाम्
पाशाङ्कुश बरां श्चापन्धारयन्तीम् शिवाम्भजे ।।

थन च्वम्ह नलिबुं महाद्यो त्रिपुरासुन्दरी षोडशी नाप सम्बन्ध दुगुलिं त्रिपुरेश्वर मानय् याना मस्यों ।

षोडशी यन्त्र

थ्व षोडशी स्वाक्क बालकुमारी नं दुगुलिं यलया संस्कृति लुमना वल । मनूतय्गु दशकर्मया छुं छुं संस्कारय् कुमारी वनेगु धका सधुवापिं थकालि, नकीं व न्वकू बा इमिसं अह्वेयाम्ह परिवारया भौमचातय्त नं छ्वयेगु चलन दु । थः थः इलाका स्वया पीठय् बा म्वाम्ह कुमारीया छेँ नं वनेगु चलन दु । कुमारीया प्रसाद मनसें मेगु नये मज्यूगु नियमं नेपाःया म्वा द्यो कुमारी खः धका मानय्

याना वइच्वन । यलयापिं नेवात यैं च्वंवंसा कुःसीजक सालानं यायेगु चलन दु । थ्व बाहिकं मोहनीया कुमारीपूजा फुक जातीय परिवारय् द हे दु । थन च्वंम्ह षोडशीनापं दुम्ह पुलाम्ह बालकुमारी व थेमीतयसं थ्व चाकबहालं साला यंकुबेलस थ्व क्वाछें न तुं थात । देवी आकाशवाणी जू अनुसार व द्यो अन तूं त्वोता मेगु द्योगः दयेका न्हूगु मूर्ति स्थापना यात । षोडशीया नां बालात्रिपुरसुन्दरी नं खः नांयात ल्वयूक थन बालकुमारी नं दत । सालां साले थाकुइबलय् करूणामय बुंगद्यो थन नं बराबर थाइगु स्यू । बुंगद्यःयात बहुरूप मानय्या कथं प्यचा घःचा प्यम्ह भैरबं हे जुल । भैरब रूद्राश खः । रूद्र त्रिपुरसुन्दरी षोडशीया आशन क्वय् च्वनिम्ह खः । न्ह्यागु धार्मिक कर्म पूर्ण याय्त कुमारी पूजा यायेगु चलन भ्री थाय् जक मखु भारतय् नं दु ।

थुपिं देवीपिन्त ल्वःयक असिताङ्ग भैरव, रूद्र भैरव, उन्मत्त भैरव, क्रोध भैरव, कपाल भैरब, कराल भैरव, संहार भैरव, प्रचण्ड भैरव, भीषण भैरव व रक्षकया रूपय् अष्ट मातृकाया नापंनापं मेमेगु नामं बास यानाच्वंगु दु । क्षेत्रपाल भैरव, व वेताल भैरव, नील भैरव, आकाश भैरव, कृतिमुख भैरव, कालभैरव, महाकाल भैरव, विघ्नान्त भैरव आदि भ्रीगु नित्य कृयाय् धाइबलय् म्वल्हुइगु बा ख्वासिलेगु धाःसां ल्हा, तुति मसीकं ख्वा सिलागु बा म्वल्हुयागु पूर्ण मजूथें थुपिं न्ह्यफःद्योतय्गु नं थाय् अनुसार पूजा जुया हे च्वंगु नं पूर्णताया प्रतीक खः । उखेपाखे भिंनिलाया मासफल (संक्रान्तिफल) न्यने बलय् लच्छि लच्छि शक्तिमान मध्ये सूर्य व विष्णुया फरक फरक नां न्यंके थें शक्तिया नामं नं न्यंकेगु चलन दु । गथेकि दँ अनुसार कुमारीया नाम फरक थें ला अनुसार देवीया नाम नं फरक फरक दु । व थें हे बैशाखय् मोहिनी, जेठय् पद्याक्षी, आषाढय् कमला, श्रावणय् कान्तिमती, भाद्रय् अपराजिता, आश्विनय् ईशाः खः । अथे हे शिव पुराणय् १२ मासया शिवया नाम नं थी थी दु थें दश महाविद्याया नं शिवया नाम फरक फरक दु। थन यले दशमहाविद्या मध्येया सन्निधाने महादेव गनं खंने मदुसां षोडशी सन्निधानसं नलिं बुँ महादेव शाक्यसिंह विहारया पिनेसं बागमति वाके छ्वयेगु योजना दयेगु सफल मजूल । तर थ्व एक मात्र संस्कृतिविद् धायेका च्वंम्हं मसिउसां छम्ह जोशी न्ह्यलुवा जूगुलिं महादेव अन तुं थात ।

भुवनेश्वरी

देवी भागवत पुराणे वर्णन यानातःम्ह मणिद्वीपया अधिष्ठात्री हृल्लेखा मन्त्रया स्वरूपा शक्ति व सृष्टिया भ्वलय् महालक्ष्मी स्वरूपा आदि शक्ति भगवती भुवनेश्वरी भगवान् शिवया समस्त लीला आनन्द विलासय् सहचरी खः जगदम्बा भुवनेश्वरीया स्वरूप सौम्य व अंगया तेज नकतिनि लूम्ह सूर्यया तेजथें अरूण वर्ण खः । भक्ततयत अभय बीगु व समस्त सिद्धि बिइगु वसपोलया स्वाभाविक गुण खः । ईश्वरया रात्रि (ईश्वर हे समाधिस्थ जुइबलय्) जब ईश्वरया जगद रुप व्यवहार तनावनिइ, उगु इले केवल ब्रह्म थःगु अव्यक्त प्रकृतिया नापं

ल्यनाच्वनी । अज्यागु इले ईश्वरया अधिष्ठात्री देवीं भुवनेश्वरी धायका च्वनी । अंकुश व पाश थ्वया मुख्य ज्वँसा खः । अंकुश नियन्त्रणया प्रतीक खः । थुकिं धाय्फुकि सर्व रूपा मूल प्रकृति हे भुवनेश्वरी खः । गुम्हकि थ्व विश्व ब्रम्हाण्ड हे ल्ह्वया बिइगु कारणं बामा शिवमयी जूगुलिं जेष्ठा व कर्म-नियन्त्रण (थःगु कब्जायतःगु) व फल दान जीवतयत दण्ड ब्यूगु कारणं रौद्री नं धायगु याः । भगवान् शिवया देपा भाग हे भुवनेश्वरी खः । भुवनेश्वरीया संगतं हे भुवनेश्वरी सदाशिवयात सर्वेश जुइगु योग्यता प्राप्त जुइ ।

महानिर्वाण तन्त्र कथं फुक्क महाविद्यात भगवती भुवनेश्वरीया सेवास संलग्न जुइ अर्थात् चित्त छाया च्वनिइ । न्हय्गू कोटि महामंत्रं भुवनेश्वरीया आराधना सदां यानाच्वंगु दु । दशमहाविद्या भ्रीगु त्वाथः (सोपान) खः । काली तत्वं नसें कया कमला तत्व तकया भ्रीगु स्थिति दु । गुगुलिं अव्यक्त भुवनेश्वरी खने मदया ह्मुतुं प्रकाशयाये मछिनाच्वंम्ह व्यक्त जुया ब्रम्हाण्डया रूप धारण यायेफु, नापनापं प्रलये कमला पाखें अर्थात् व्यक्तगु जगतं नसें छसीकथं लय् जु जुं काली रूपे मूल प्रकृति जूवनि । थुकिं थ्वैत कालया जन्म दात्रि नं धाः । दुर्गा सप्तशती चण्डिया भिन्छगूगु अध्यायया मंगलाचरणय् नं धयातःगु दु कि जिं भुवनेश्वरी देवीया ध्यानयाये । वसपोलया श्री अङ्गया शोभा सुथसिया श्री सूर्यया समान अरूणया आभा दु । वसपोलया शिरस चन्द्रमाया मुकुट दु । स्वंगःमिखां युक्तम्ह देवीया ख्वालय् न्ह्यूख्वाःया शोभां व्याप्त जुयाच्वंगु दु । वसपोलया च्वय्च्वंगु जः ल्हा अभय मुद्रा क्वसंच्वंगु जः ल्हा बर बीगु मुद्रा खःगु (देपागु) ल्हाती अंकुश व क्वय्च्वंगु खःगु ल्हाती पाश दु ।

थ्व भुवनेश्वरी यलया नक वहिली व पशुपति क्षेत्र ग्वःलय् नं दु । ह्याउँतुयु म्हासुगु वस्त्रं नं छाये ज्यू । अमे दुगुरस अभिष बजि सम्हे बजि छाय् मफुसां नं क्या, छोहरा, दाख, केरा, निल हः, स्वां छायेगु भीं । शुक्रवार, शनिवार सुनानं प्रेत वायु लगय् यानातःसां थ्वदेवी शान्त यानाबी ।

ज्वँसा व मुद्राया अनेक रहस्य दु थें रंगया नं रहस्य दु । तर व्याख्यान या ईं दुसा व्याख्यान नं जुइफु । आयु चीहाकःगुलिं थुपिं शोभाया चीं नां जक न्हेथना ।

थुगु प्रकारं वृहन्नील तन्त्रया थ्व साधारण पुराण अर्थात् बाखं नं व वियातःगु विवरण नं प्रष्ट जूव । थी थी जुया पानाच्वंगुलिं काली भुवनेश्वरी निम्हसिगु नं भेद मदु । व्यक्त याये मछिम्ह प्रकृति भुवनेश्वरी हे रक्त वर्ण काली खः । पशुपति क्षेत्रय् भुवनेश्वर पशुपति हे खः । थ्व क्षेत्रय् काली छखे वन काली व छखे गुह्येश्वरी दु । मेगु नाम गुह्यकाली खः । उखे भारतया भुवनेश्वर उडिसाय उत्कल प्रदेशय् भुवनेश्वरयात तन्त्र विधानं जाकीयागु थुयातःगु कें ता सहित भोग छायगु चलन दु थें थन भुवनेश्वर पशुपतियात पुन्ही पतिकं चिसवादूगु भोग छायेगु चलन दु । अथे हे भगवान् जगन्नाथयात नं

भैरव रूपय् कः‌गु दु । थ्व स्थानीय संस्कृतिया परम्परा खँ जुल । देवी भागवत कथं बिचाः यायेगु जू सा दुर्गम नां जुयाच्वंम्ह अति प्रचण्डम्ह दैत्यया अत्याचारं संतप्त जुया देवता व ब्राह्मणपिंसं हिमालयं वना सर्व कारण स्वरूपा भगवती भुवनेश्वरीया हे आराधनां याःगु दु । इमिगु आराधनां लय्ताया भगवती भुवनेश्वरी उघ्रिमे प्रकट जुया विज्यात । वसपोलया ल्हातय् बाण, कमल (पलेस्वाँ) व वाउँगु साग व हाय् सैगु मूल कइतःगु दु ।

वसपोलया मिखां ख्ववि यागु सहस्र धारां प्रकट यात । थ्व हे जलं भूमण्डलया यक्वं प्राणीत तृप्त जुल । समुद्र व चीधंगु खुसि चाय् अगाध कथं थाः गाः काय् मफयेक लः जाल । अलय् सारा वासःमाँत चुलि ह्वया वल । थःगु ल्हातं ज्वनातःगु वाउँगु साग व फल व मूलया कारणं भगवती भुवनेश्वरी शताक्षी व शाकम्भरी नामं प्रख्यात जुल । थ्व हे भगवती दुर्गमासुरयात युद्धय स्याःगु कारणं व खुया यंकाःतःगु वेद देवतातय्त हानं लःल्हाना विज्यात । अनं लिपा भगवती भुवनेश्वरीया छगू नां 'दुर्गा' प्रसिद्ध जुल ।

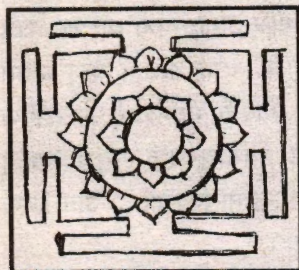
भगवती भुवनेश्वरीया उपासना काय्मचा दयेकेत नं विशेष फलप्रदा धयातःगु दु । रूद्रयामल तन्त्रय् भुवनेश्वरीया कवच नील सरस्वती तन्त्रय् भुवनेश्वरीया कवच नील सरस्वती तन्त्रय् भुवनेश्वरीया हृदय पाठ यायेगु दु । महा तन्त्रार्णवे भुवनेश्वरीया सहस्र नाम दु । सद्यो जात, तत्पुरूष, अघोर, बामदेव, ईशानया संयुक्त रूप हे भुवनेश्वर पशुपति नाथ खः । जीव मात्र विषम वन्धनं चिनातःपिं पशु खः । व हे पशुपाशं मुक्त जुइत पशुपति नाथ महादेवया आर ाधना यायेगु खः अथे हे पशुपाशं मुक्त याना बिइम्ह देवी भुवनेश्वरीया छपा ल्हाती दुगु पाश साधुतय्त दुःख बिइपिन्त चीगु पाशया प्रतीक खः । उकिं थ्व पाशुपत क्षेत्रय् भुवनेश्वरी छगू हे रूपय् शक्ति व पुरूष रूपय् भुवनेश्वर पशुपति हे जुल । मेमेगु लीलाया दृष्टिं जक महाशक्ति गुह्येश्वरी जुल । गुह्येश्वरीया भिन्छपाः ख्वाः मध्ये सिंह किसि बँदेल, माकः भालु, सल, गरूड मनू, गोंजु (मकर) आदि दु ।

'ब्रम्हादि पंचक युग श्रुति दिग्पतीनां मुण्डेषु भैरव शिवा प्रलया नलेषु' तस्योर्द्धगे दश शतच्छद विन्दमाभे पद्मेस्थितां भगवतीं परमा दशास्यम् सिंहेभ क्वल कपि ऋक्षतुरङ्ग तार्क्ष्य योगेश्वरी मरमं मानव

पंक्तिवक्त्राम् शूलोकुशौ परशुमुद्‌गर पाशा पात्र खट्वाङ्ग बालक शिरोङ्किकत पाणि पद्‌मा ।'

अथे हे गुह्येश्वरीके थें पाश श्री भुवनेश्वरीके नं दु वसपोलया ध्यान थये ख: -

'उद्यद्दिन द्युतिमिन्दु किरीटां तुङ्ग कुचनयन त्रययुक्ताम्
स्मेटीमुखीं वरदांकुश पाशाम् भीतिकराम्प्रभजे भुवनेशीम् ।।'

जिगु मिखां न्ह्याय् दु कथं पशुपति क्षेत्रय् बनकाली व जय बागीश्वरी वय्‌थाय् कुनय् लाक व यल न:बही त्वाले नं दु । थुमित पूजायाय् धुंका निदँ भिंदँ दुनेयापिं कुमारी पूजा यात कि पूजा यानागु सिद्धि याकनं दै' धयागु भी पूर्वज पिनिगु उजं नं लोमंके मज्यू ।

भुवनेश्वरी जीतफेदी तीन पिपले धा थाय् नं दु अन बौद्धिक उद्‌बोधन संघं तगोगु दे:गल नेपाली कलाशैली दयेकेगु गोसाल गोगु दु । यल न:बही नापंच्वंगु छतँ पौ देग: ख: । थन शैव व बौद्ध निथ्वंनं नं सेवा यानाच्वंगु दु ।

त्रिपुर भैरवी

थ्व क्षीयमान अर्थात् नाशवान विश्व संसारया अधिष्ठान दक्षिणामूर्ति काल भैरव खः । वया शक्ति हे त्रिपुर भैरवी खः । थ्व ललिता बा महात्रिपुर सुन्दरी रथ बाहिनी खः । ब्रह्माण्ड पुराणे थ्वयात गुप्त योगिनीतय् अधिष्ठात्री देवीया चित्रण यानातःगु दु । थ्व यागु चर्चा त्रिपुरभैरवी, कोलेश भैरवी, रूद्र भैरवी, चैतन्य भैरवी व नित्या भैरवी आदि रूपया वर्णन मत्स्य पुराणे खने दु । पिने फुक्क शत्रुनाप ल्वाना त्याकूसां शरीरय् च्वंगु भिगू इन्द्रिय नाप ल्वाना त्याके तसकं थाकु उकिं इन्द्रियतय्गु उपर य् विजय व फुक थासय् उन्नति जुइकेत त्रिपुर भैरवीया उपासनाया वर्णन यानातःगु शास्त्रं खने दु ।

काली तारा महाविद्या षोडशी भुवनेश्वरी
भैरवी छिन्न मस्ता विद्या धूमावती तथा
मातङ्गी सिद्ध विद्याच कथिता बगलामुखी

थथे श्लोक ब्वना यंके बलय् खुम्हया ल्याखय् त्रिपुर भैरवी लावै । थःत शत्रुं मारण मोहन उच्याटन आदि पाखें ग्यान्पुगु कथं दुःख बीबलय् थ्व भैरवीयागु सेवा यायेगुलिं कल्याण जुई थ्व भैरवी घोर कर्मय् नं सेवा याइबलय् थ्व यागु विशेष वार शुक्रवार नं खः ।

थ्व यागु ध्यानयागु खँ दुर्गा शप्तशती (चण्डी) या स्वंगूगु अध्याये महिषासुर स्यायेगु प्रसङ्गय् उल्लेख जूगु दु । थ्व देवीया ख्वापा वर्ण ह्याउँसे च्वं (लालवर्ण) थ्वया वसः पतासिनं ह्याउँसे च्वं । गःपतय् मुण्डमाला धारण यानातःगु अर्थात् छ्योंमाः क्वखायाःतःगु दु । स्तन मण्डलय् रक्तचन्दन लेपन यानातःगु दु । थ्व देवीं थःगु ल्हाति जपमाला छखें मेगु क्वय् ल्हातिं ब्रह्मविद्या सफू जःगु च्वय्या ल्हाती अभयमुद्रा व क्वय्च्वंगु जःगु ल्हाति बर मुद्राय् दु ।

थ्व देवी कमलासनय् विराजमान जुयाच्वंगु दु । भगवती त्रिपुर भैरवीं हे मधुपान याना महिषासुरयात स्याःगु खः । स्याःबलय् न्हापां वैगु हृदय विदीर्ण याःगु खः । रूद्रयामल ग्रन्थ व भैरवी कुलसर्वस्व ग्रन्थय् थ्वइगु उपासना व भैरवी कवच बियाःतःगु दु । सङ्कट यागु बन्धनय् लाइपिं भ्री मनूतय् संङ्कटं मुक्त जुइत थ्वैगु उपासना यायेगु विधान बियातःगु दु । ग्यानापुगु कर्मया लागी कालयागु विशेष अवस्थां याना व त्रिपुर भैरवीयात शान्तयाये मसया च्वने यः । भ्रीकेनं गुबलें गुबलें वइगु अभिमानं थःत मखनीगु जुया इलय् इलय् व देवी त्रिपुर भैरवी यात प्रार्थना यायां शान्त याना बीगु शक्तियात हे त्रिपुर भैरवी धायेगु यात । थ्व देवीया अरूण वर्ण हे विमर्श अर्थात् क्रोध (तं) या प्रतीक खः । थ्वया गःपतय् शोभायमान जुयाच्वंगु मुण्डमाला वर्णमालाया प्रतीक खः । देवीया ह्याउँक इलाःतःगु स्तन मण्डल रजोगुणं सम्पन्नगु सृष्टि प्रकृतिया प्रतीक खः । अक्षमाला अप्पोयाना मन्त्रय् अन सं पेक्षतकया जक आखः वयेगुया प्रतीक खः । त्रिनेत्र स्वँगः मिखा स्वंगू वेद खः । सफूला ब्रम्हाविद्या हे जुल । व स्वंगः मिखा स्वंगू वेद जक मजुसे स्थिति ह्रास व करूणा नं खः ।

आगम ग्रन्थ कथं धायगु खःसा त्रिपुर भैरवी छगः आखःया स्वरूपम्ह (एकाक्षर रूप) प्रणव (ओंमकार) खः ।

ॐ कारं विन्दु संयुक्तं नित्यं ध्यायंतियोगिनः
कामदं मोक्षदं चैव ॐ काराय नमो नमः ।।

ॐ कारया महिमा चीधं खँने मंज्यू । थ्व ॐ कार पाखें हे सम्पूर्ण भुवन प्रकाशित जुयाच्वंगु दु । हानं थुक्री थ्व विश्व ब्रम्हाण्डलीन जुइ तिनि । ॐ नसें कया विसर्गतक भिं खुगः वर्णयात भैरव धाइ । स्वच्छन्दोद्योतक ग्रन्थया प्रथम पटलय् थ्व स्वरतयगु विस्तृत नक्सां क्यनातःगु दु । थन्याय् त्रिपुर भैरवीत

योगीश्वरीया रूपय् उमा धयातःगु दु । थ्वं भगवान् शंकरयात पति रूपय् प्राप्त यायेया निमित्तय् कठोर तपस्यायायेगु क्वातुगु सङ्कल्पयाःगु दु । ततःधंपिं ऋषिमुनित नं थ्वैगु तपस्या खखं दंग जुयाच्वन । थुकिं याना थ्व नं सिद्ध जूओ कि भगवान् शंकरया उपासनाय् लगय् जूगु दृढ निश्चयी स्वरूप हे त्रिपुर भैरवी धका म्हसीकीगु परिचायक स्वरूप खः । त्रिपुर भैरवीया स्तुती धयातःगु दु कि भैरवी सूक्ष्म वाक् व जगतया मूल कारणया अधिष्ठात्री खः । त्रिपुर भैरवीया अनेक भेद दु अर्थात् अनेक रूप दु रूपअनुसार अनेक नां दु । गथेकि सिद्धि भैरवी, चैतन्य भैरवी, भुवनेश्वरी भैरवी, कमलेश्वरी भैरवी, कामेश्वरी भैरवी, षटकूटा भैरवी, नित्या भैरवी, क्लेशी भैरवी, रूद्र भैरवी आदि ।

गुप्त आगम सम्प्रदाय माने याइ पिनि लागी सिद्धि भैरवी पीठया देवी उत्तराम्नायं मानय् याइम्ह देवी खः । पच्छिमाम्नाय् मानय याइम्ह पीठया देवी निसा भैरवी व थ्वया उपासक स्वयं भगवान् शिव खः । दक्षिणान्मायंशांम्ना पीठया देवी रूद्र भैरवी खः । थ्वया उपासक भगवान विष्णु व त्रिपुर भैरवीया भैरव वटुक भैरव खः । मुण्डमाला तन्त्रं कँनातःकथं त्रिपुर भैरवीया भगवान् नृसिंहया अभिन्न शक्ति मानय् याना वइच्वंगु दु । श्रृष्टिला बराबर परिवर्तन जुया हे च्वनी । आकर्षण याना दक्व खँने मदया नं क्षणक्षणं सृष्टिया परिवर्तन लिपा जुइगु क्रियाया अधिष्ठात् शक्ति बैदिक दृष्टी त्रिपुर भैरवी धाइगु खः । त्रिपुर भैरबी या "चा" या नां काल रात्री व वया भैरवया नां काल भैरव खः ।

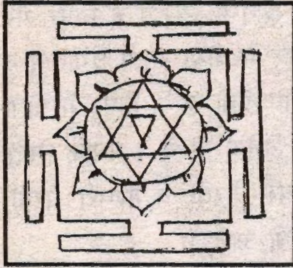
थ्व या ध्यान थथे खः

उद्यद् भानु सहस्र कान्ति मरूण क्षौमां शिरो मालिकां, रक्तालिप्त पयोधराञ्ज पवटीं विद्या म भीतिं बरम् । हस्ताब्जै र्दधतीन्त्रिनेत्र विलसद्वक्त्रा र विन्दश्रियम् देवीम्बद्ध हिमांशु रत्न मुकुटां बन्दे समन्द स्मिताम् ।

थ्व यलय् दशमहाविद्याया क्रमअनुसार परिक्रमा यात्राय् वनेबले बाःलुखा त्वालय लँ सिथय् दु । प्रार्थनाय् ब्बनेगु ध्यान च्वस्सं प्रस्तुत याना । कुविद्याया प्रयोग सुनानं याना तःगु दुसा थ्व त्रिपुर भैरवीया सेवा सितिं वनी मखु । सुं मनूतय्गु मभिं मिखां छुंयाना तःगु दुसां थ्व भैरवीया थाय् सुथय् व चापूजा यानागुलिं मिखाय् लाइगु चोट मिखा फुसिइ हाना वनिइ ।

थ्व त्रिपुर भैरवीया देगः मदु थ्वया महाद्यो त्रिलिंगेश्वर खः । थ्व भैर

वीया स्थानं सच्छि पला पूर्व पाखे चण्डेश्वरी कुमारी व कोटराक्ष (श्वेत भैरव) व गणेश विष्णु जगन्नाथया देगः दु श्वेत भैरव दुसां नं टीका (टयांगां) भैरबया देगः दु । भमचा बिया है थासं नं भ्वे ब्व छायगु श्वेत भैरव यात खः ।

थ्व हे भैरब व्रया थाय जन्त हइपिन्स नं भ्वे ब्व छायेमाः । थ्व क्षेत्रय खिचा भान्छाय् दुहां वंसां शुद्ध यायेम्वाः खिचाया बार मदु थ्व भैरबी दूगु त्वाः इखालखु स्वाःगु बालुखा त्वाः खः। छगू लुखाया निखा छें बालुखां बुंगद्योया गाःबहा जात्रा मानय् याई, बालुखां लगं जात्रा मानय् याई, सम्हे नैगु पूर्णचण्डी भुजा तै कुन्हु खः ।

थ्व हे भैरबी व भैरबया सम्बन्धं थन (हरसिद्धि) जल प्याखं भिन्निदँय छको हुइकिगु दबू नं दु । छकः प्याखं सो वःपि मधे तःधिकःम्ह मिसा या रूपय् भोंतया चण्डेश्वरी नं प्याखं स्वबिज्याबले आचाजुतय्नं गुरु गुर्वाचार्यतयसं तन्त्र विद्या व भक्तिं वसय् तया स्थापना याःम्ह चण्डेश्वरी नं थन दु । थ्वयात दँय छकः चापूजा याई थ्व हे द्यवं गयो जुजुया थाय् दुगु म्ह वंबलय् वं नं बशय् तया पिम्वहाले स्थापना यात । उकिं भैरवी स॑॑क व भुवनेश्वरी सतिक चण्डेश्वरीया देगः दूगु खः । थ्व इखालखु भैरव। व भैरवया सांस्कृतिक सम्पदाय् महाद्यो चण्डेश्वरी गणेश नासःद्योया नापं सुरुङ व जुगः चःहेबलय् सायात छो जा नकीबलय् जुजुया तरवार नापं हय्माःगु चलनय् ध्याम्ह धंगू ज्यापु गुथिहार कृष्णलाल महर्जनयाके दुगु इखालखु दबूया बाखं नं रोचक जुया थन ब्वया । बुंग द्योया रथया घः चाले च्वनिपिं प्यम्ह भैरवय् छम्ह कुमारीनाप सम्बन्ध दुम्ह भैरवनं थन दुगुलि भैरव भैरवीया सांस्कृतिक सम्पदाय् लोक बाखं थन न्ह्यथनाःगु खः ।

साया भाय् थूम्ह ग्वाला

थ्व इखालखु भैरवी व भैरव सांस्कृतिक सम्पदाय महाद्यो । चण्डेश्वरी गणेश नासः द्योया नाप नापं सुरुंग व जुगःचःहेबलय् सायात छ जा नकीबलय् जुजुया तरवार नापं हयेमाःगु चलनय् थ्याम्ह धंगू ज्यापू गुथियार कृष्णलाल महर्जन याके दुगु इखालखु दबूया बाखं नं रोचक जुया थन ब्वया बुंगद्ययोया

रथया धःचाले च्वंनिपिं प्यम्ह भैरवय् छम्ह कुमारीनापं सम्बन्धदुम्ह भैरव नं थन दुगुलिं भैरव भैरवीया सांस्कृतिक सम्पदाय लोक बाखं थन प्रस्तुत यानागु खः ।

छन्हु तौदह पुखूया कर्कोटक नागराजा पिहावयाच्वंगु इलय् कर्कोटक नागया नागरानी धल्कोया नागनापं ल्यवः कयाच्वन । थ्व लु (दृश्य) अनसं तुं सा जयाच्वंम्ह नन्द ग्वालां खन । अलय् व नन्द ग्वाला थःम्ह नागराजमदुगु ई पाःलाका नागरानीं मेम्ह नागनापं ल्यवः कयाच्वंगुलिं तमं साजवाः कथिं निम्हसितं भ्याराभ्यारां दाल । नागरानी व ल्यवः नाग निम्हं 'सित बाबा' धका ह्वाँय् ह्वाँय् ख्वल । थ्व लिपा नन्द ग्वाला सा भ्वये सिधयेकाः क्वय्नाय् च्वंगु थःगु छेँय् लिहाँ वन ।

> थ्व भैरवी बालुखात्वा व इखालगु त्वाःया प्यका लँय् दु । सुँ महीतातय्सं याइगु कुविद्याया प्रयोग शान्ति यायेत शुक्रवार सुथ सन्ध्याय् सेवा यायेगु भी । सम्हयबजि परम्परां थ्यू थें छाय् मफुसां हाकुगु मनका दाख, नैक्या, छोहरा, मछि, घ्योचिनि, बजि, केरा स्वाँलय् लवं, जिफ्व स्वाँ जयन्ति अपराजिता व वस्त्र धाःसा म्हासु, ह्याउँगु उत्तम जू ।

थुखे थःगु ज्या क्वचाय्काः कर्कोटक नागराज तौदहलय् थ्यंक बिज्यात । अन नागरानी जँ स्यात धका ख्वयाच्वन । नागराजं छंत छु जुल ? धका न्यंबलय् नागरानी नन्द ग्वालां कथिं दाया वन धका खँ कन । थ्व खँ न्यना नागराजया सहयाये मजीक तं पिहावल । थःम्ह रानीयात नन्द ग्वालां दाःगुलिं वयात स्या हे स्याये धका नागराज छेँनं पिहा बिज्यात । उखे नन्द ग्वाला थःगु छेँ क्वय्नाय् बहनी थःम्ह कलाःनाप छपाः लासाय् न्ह्यो मवय्कुसे खँ सय्काच्वन । पिने कर्कोटक नागराजं नन्द ग्वालाया छेँ छखां थःगु न्हिप्यनं हित्तुहिनाः तिकिभ्याः प्वालं छ्यों दुछ्वयाः नन्दया लिक हे न्यायेत ताक यानाच्वन । नागराजं चमे चुलुचुलु पिकयाः न्यायेत सनाच्वंबलय् नन्द ग्वालां नागरानी मेम्ह हे नागनापं ल्यव काःगु थः कलाःयात कनाच्वन । "का मिसा, थौंया खँ न्यने ला छं ? थौ विछुक हे जुल जितः । सा ज्वः वनाच्वनागु इलय् नागरानी नागराज मदुगु पाः लाकाः मेम्ह हे नागलिसें ल्यवः कयाच्वन । जित्त ला तं पिहा वल । तं अन तये थन तयेमदया कथिं बाम्ह भ्यलुक दाया वया ।"

व खँ न्यनाः नागराजया नन्द ग्वालाप्रति माया वन । नागराजं विचाः

यात, "नन्द ठीक हे यात ।"

अनं नन्दयात छुं छां मयासें नागराज रानीया थासय् तुं विज्यात । रानी धाःसा 'आयामाँ, आयामाँ' धका हाला हे च्वन । नागराजं रानी नागयात ब्वःविल, "जि मदुगु ताक स्वयाः ल्यवः कयाः जुइम्ह मखुला छ ? जिं छुं खँ मन्योंसें नन्दयात स्याना बी लाःगु जूसा जित पाप लाइगु मखुला ? आः जि ल्यवःसिंया भाःत जुयाच्वने मालीगु जुल । का, ल्ययः कयागु खः कि मखु ?"

नागरानीं धाःसा छुं छां मधासे ख्व जक ख्वयाच्वन । खः मखु छुं मधासेलिं नन्दयात सःतके छ्वल । नन्दयात न्ह्योने तयाः नागरानीया खँ कंके बिल । नन्द ग्वालां खँक्व जुक्व खँ नागराजा व नागरानीया न्ह्योने कन । नागरानीं छुं छां न्वमवाःगुलिं नागराजं नन्दया खँ खःगु हे जुल धका थुइका काल । अलय् नागराजां धाल, "धन्य नन्द, छं जित तःधंगु गुण यात । आः जि थ्व मिसानाप च्वने मखुत । थ्व पापी मिसायात जिं सजाँय् बिइ म्वाःक छं हे माःगु सजाँय् यात । जिं छ खनाः अति लय्ताया । आः छं जिके छु फ्वनेगु इच्छा दु ? जित धाये माल ।"

जुजुया उजं न्यनाः नन्दं थथे विन्ति यात, "जि थुलिमछि सा दु । साया भाय् जिं मथू । थथे जुयाः जि तसकं दुःखी जुयाच्वना । जित व साया भाय् छगू स्यना बिज्याहुं ।"

नन्दं थुलि धासेंलि का, बिइगु जुल । बरू थ्व खँ सुयातं कन धाःसा थः हे सिइ माली धका न्वानाः नागराजं थःगु ई छपातः नन्दयात नकल । अनंलिं नन्द साया भाय् फुक्क थूम्ह जुल ।

छन्हु नन्दं सा भ्वयाच्वंगु इलय् तसकं वाफय् वल । नन्द व सा अन च्वने थन च्वने मन्त । थुबलय् छम्ह मांम्ह सां म्ह्यायम्ह सायात धाल, "यो मै, थन वा । थन बँया तःलय् छदँ धन-द्वँया तेज वःगु दु ।

हानं म्ह्याय् निम्ह सातय् खँल्हाबल्हा जूगु थुइका नन्द फुक्क धन मालाः कयाः तःमि जुल । भति भति जक मखु गाकं तःमि जुल । तर, उबलय् अनया जुजुं थःसिबें अप्वः तःमि जुल धइगु सिइवं जुजुं नन्दयात सःतके छ्वयाहल । नन्द अन वने हे माल । जुजुं न्यन, "छि जिस्वयां तःमि जुल धयागु खँ न्यने दु । छिं छु यानाः, गुगु यानाः तःमि जूगु खः व खँ वांलाक, ध्वाथुइक

व पूवंक कने माल ।" थथे जुजुया उजं न्यना नन्दं बिन्ति यात, "राजन्, छःपिंसं ला तःधंगु हे खँ न्यना दिल । थ्व खँ कन कि जिगु प्राण हे वनीगु जुल । मकने धाःसा जुजुया उजं उलंघन याये मजिल । जि सीगु हे जूसां मकने मजिल ।"

"जि उलिमछि सा लहिना तयागु दु । यदि जि सित धाःसा उपिं सा सुना भ्वइगु खः ? छेँया जहानपिन्त सुनां नके याइ ? अथे जूगुलिं जितः थ्व खँ कनेत तसकं थाकुल । आः जिं छु यायेगु ?"

थ्व न्ह्यसःया लिसलय् जुजुं थथे उजं बिल- थथे हे जूसा का छुं छूं हे धन्दा काये म्वाःल । थुपिं सातयत घाँय् जक नकातःगु खःसा जिं थुमित छ्व हे नका तयेगु जुल । थुकिया लागि माक्व बुँया व्यवस्था याना बिइगु जुल । सापूत नं माक्व हे तया बिइगु जुल । हानं छंगु छेँया जहान परिवारपिंत नं माःगु माक्व हे बिइगु जुल । छं थःगु प्राण हे वंसां व खँ जित कने माल ।"

थथे जुजुया उजं दयेवं नन्द ग्वालां थःगु प्राणया माया मकासें थःगु ई छपातः लप्ते छपातय् फाना 'थ्व ई नलकि साया भाय् थुइगु, धन नं फुक्क सां हे क्यनीगु' धका फुक्क खँ कनाः प्राण त्वःतल ।

यल, इखालखुया दवुली सायात छ्वजा नकेगु भ्वलय् थ्व हे बाखंयात पृष्ठभूमि दयेका कनेगु चलन दु । इखालखुइ सायात छ्वजा नकेगु ज्या पूवंकेत न्हापां च्ववहाः (चोभार) या नन्द ग्वालायात (आचाःजुं) सःती । सा फुक्क मुंके धुंका छ्वजा थुयाः थीथी थासय् च्वंपिं धंगूत मुना जुगः चह्रय्या न्हिनसिया इलय् माःगु पूजा-पाठ यानाः सायात छ्वजा नकीगु जुयाच्वन । अनंलि पाःलाःया छेँय् वनाः थकालि कथं भ्वः छुना आचाःजुनिम्ह, नायः निम्ह नं च्वनाः न्हयूम्ह थकालिपिनि भ्वय् नइगु जुयाच्वन । थ्व जक मखु बुंगद्यो जात्राय् गाःबहाःया, नुगःया, लगंयाः व जावलाया खुन्हु नं थ्व हे सन्दर्भय् धंगूतय् भ्वय् न्यायेका नया वयाच्वन । थ्व छ्वजा नकीबलय् न्हापा यलया जुजु हे न्ह्योने च्वनीगु खँ दुसा आः थौंकन्हय् बुंगद्यः-गुथिया 'जुजु' साछि तयाः नकाच्वन । थ्व परम्परा आ तक ल्यंनाच्वनतिनि । थ्व ज्या गुलिसिनं मयाः धाये मजीक औपचारिकता जक पूवंकाच्वंगु दुसा गुलिसिनं आर्थिक कंगाल जूगुया कारणं वा मनं मखनाः छुं हे मयाये धुंकल ।

*

छिन्नमस्ता

परिवर्तनशील संसारया अधिपतियात कबन्ध धाइगु खः वहे कबन्ध शक्ति हे छिन्नमस्ता खः । संसारस वृद्धि व ह्रास न्ह्यावले जुयाच्वनी जुयाच्वंगु नं दु । ह्रासया मात्रा मगाइबलय् विकासया मात्रा अप्व जुया च्वनिइ । अज्यावलय् प्रकट जुइम्ह भुवनेश्वरी खः । जव थुकीया अःख निर्गम अप्व आगम म्हो जुइ तव अज्यावलय् छिन्नमस्तां अप्व थाय् काइ अर्थात् अन्याय् च्वय् लाइम्ह छिन्नमस्ता हे जुइ । भगवती छिन्नमस्ताया स्वरूप अत्यन्त गोपनीय गुप्तयाय् बहम्ह ध्वयाबारे स्यूम्ह अधिकारी साधक हे जकः खः । महाविद्याय् थ्व छिन्न मस्तायात गुम्हं गुम्हं साधकं स्वतँय् व गुम्ह स्यां नांया भ्वलय् खुगूतँय् लाकातःगु दु ।

काली तारा महाविद्या षोडशी भुवनेश्वरी
भैरवी छिन्नमस्ता च विद्या धूमावती तथा
मातंगी सिद्ध विद्याच कथिता वंगलामुखी ।।आदि।।

भगवती छिन्नमस्ता गुगु किसिमं प्रकट जुल धैगु बाखं थथे खः छन्हुया दिने भवानी श्री भगवती थः नाप जुइपिं सहचरी जया व विजया नापं मन्दाकिनी

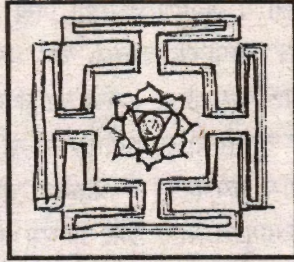
म्वःल्हुइत वंगु जुयाच्वन । म्वल्हुइसिधयेका व सहचारीतय्त नयपित्यामिंपुत धका इपिं तसकं हाल । उगुइले इपिं सहचरीपिंसं नयेगु फ्वना अनेक विनय भाव यात । तव देवीं "पलख आसे धैर्यया" धालं नं माने मजू । बार बार धालं नं माने मजू तँमोया जिमित छाय् थपासकं उपेक्षा याना धका धाःगु वचन नेना वसपोल भगवतीं थःकेच्वंगु खड्गं थःगु छ्यों ध्यना ध्यंगु छ्यँ देपागु ल्हातलय् तुं लात । अले मुर्कट्टा गु गःपतं बःगु व स्वधाल हि मध्ये निधाः जव खवं च्वंपि जया व बिजयां नं म्हुतुई लात । छधाः थःगु ल्हातिइ दुगू छ्योंनतुं पानयात निम्ह सखिपीं लयेताल । उबलय्निसें देवी छिन्न मस्ताया नामं प्रसिद्ध जुल । थज्याःगु नं विधान दु कि बाचा प्यंगूगु सन्ध्याकालय् वसपोल उपासना यायगुलिं साधकतय्त सरस्वतिं विइगु सिद्धि छिन्नमस्तां बी अर्थात् थुगु इलय् छिन्नमस्तां सरस्वतीया रूप काइगु जुयाच्वन । शत्रु विजय समूह स्तम्भन राज्य प्राप्ति व दुर्लभ मोक्ष प्राप्तिया लागी छिन्नमस्ताया उपासना अमोघ धायमाल ।

छिन्नमस्ताया आध्यात्मिक स्वरूपला तसकं महत्वपूर्णगु जुया त्वा ल्हानातःगु यक्ष शीर्षया प्रतीक थ्व देवी तुयूगु पलेस्वाँलय् दनाच्वंगु दु । थ्व देवीया वस्त्रया नाम बिचा यायेगु खःसा पूर्व, दक्षिण, पश्चिम, उत्तर इशान बायब्व, नैऋत्य आग्नेय आदि दिशा हे, वस्त्र खः । थ्वयागु त्यफुचाथाय् योनी चक्र दु । कृष्ण (तम) व ह्याउँ (रज) गुणया देवीपिं थ्व देवीया सहचारी सखिपिं खः । थ्व देवी थःगु छ्यों ध्यनानं म्वानाच्वंगु दु । उकि थ्व देवी थःथमं हे थःके दुगु पूर्ने अन्तरमुखी साधनाया सङ्केत खः विद्वानतय्सं थ्वैगु उपाख्यानय् सिद्धिया मूल केन्द्र हद मानय यानातःगु दु । योग शास्त्रय् थ्व हे स्वंगू गथःया एकात्मक रूप खः गुगु गथः फ्यने फतसा योगीतय्त पूर्ण सिद्धि प्राप्त जुइ । थ्व हे स्वंगू गथःयात ब्रम्ह ग्रन्थि विष्णु ग्रन्थि रूद्र ग्रन्थि खः धयातल । भीगु शरीरया मूलाधार चक्रे ब्रम्ह ग्रंथि मणिपुर चक्रे विष्णु ग्रन्थि आज्ञा चक्र रूद्र ग्रन्थिया थाय दु । थ्व हे गथःत फ्यने फतकि अद्वैत दोस्रागु मूदुगु आनन्द प्राप्ति जुइ । योगितय्सं थज्याःगु अनुभव यानातःगु दुकि मणिपुर चक्रया क्वय् च्वंगु नाडी काम व रितया मूल 'हा' दु । उकी द्योने छिन्ना महाशक्ति हे विराजमान जुयाच्वंगु दु । थुकीं छधाः हि च्वे न्ह्याइबलय् रूद्र ग्रन्थि भेदन जुइ संहार सम्बन्धी शंकाया गथः ब्यनी ।

छिन्नमस्ताया बज्र बैरोचनी नां च्वंगु शाक्त बौद्ध व जैनय् मान रूपय् प्रचलित जुयाच्वंगु दु । देवी छिन्नमस्ताया सहचारीत तमोगुण व रजोगुणया प्रतीक खः । कमल विश्व प्रपञ्च खःसा विषय रूपिं ध्याचलं छखेलाःगु वैराग्य नं खः । हानं काम रति चिदानन्दया स्थूल वृत्ति खः । वृहदारण्यक ग्रन्थया अश्वशिरनांगु विद्या शाक्ततय्गु हयग्रीव विद्या व गाणपत्य (गणेशमार्गि) तय् छिन्न शीर्ष रहस्य गणपतिया रहस्य नं छिन्नमस्तानापं हे सम्बन्ध अर्थात् स्वापु दु । हिरण्यकशिपु वैरोचन आदि दैत्य परिवारत नं छिन्नमस्ता या हे उपासक खः । थ्व हे कारणं छिन्नमस्तायात बज्र बैरोचनीया धाःगु खः । वैरोचन धका अग्नियात नं संवोधन याः उकिं अग्निया स्थान मणिपुर छिन्नमस्ताया ध्यान याइगु खः । हानं बज्रा नाडी व उकिं प्रवाह जुइगुलिं थ्वैत बज्र वैरोवनी तारा नं धाःगु खः । श्री भैरवतन्त्रं नं कनातःगु दुकि थ्वैगु आराधना धायगुलिं साधकत जीव भावं मुक्त जुया शिव भावय् ध्यनी थथे हे छिन्नमस्तक छ्यों मदु घो नाप स्वापू दुगु चांगु नारांघोया बाखं छपू नं किम्बदन्ति कथं पौराणिक लोक बाखं यागु हे धाः । यक्व ज्या लगे जुइ । नेपाल महात्म्यं दुगु खः । गुगु थथे खः । चण्ड नामयाम्ह छम्ह दैत्यं महादेवया तपस्या यात । त्रैलोक्य अर्थात् स्वंगू लोकत्याका राज्य यायेगु बर महादेवं याके काल । स्वंगू लोकया राज्य नं यात । इन्द्रादि देवतां दुःख सिल । लिपा भगवान् विष्णुया शरणय् वन । घोपिनिगु ग्वहालिया लागी भगवान् विष्णुं चण्ड नाप ल्वात । चण्डया परम मित्र सुमति नांम्ह छम्ह ब्राह्मण दुगु जुया च्वन । परममित्र चण्डया ग्वहालिया निंतिं ओम्ह सुमति ब्राह्मणया छ्यों विष्णुं सुदर्शन चक्रं ध्यना बिल । शुक्राचार्यया योम्ह शिष्य सुमतियागु हत्या यागु सिया तम्वःम्ह शुक्राचार्य हे सुमति ब्राह्मणया वंशपाखें छंगु नं छ्यों ध्यनेमा धका सराबिल । शुक्राचार्यया

> यलया मोमदु गल्लीच्वंगु, चांगुई व सप्तरि जिल्लाय् नं छिन्नमस्ताया स्थान दु । इहिपा मजुया ढिला जुयाच्वंपिंसं सेवा यायेगु भीं जू । समाज्वलं सम्हेबजि, हाकुगु मनका दाख, केरा, मरिचरि, अपराजिता लवं जिफो स्वाँ, कर्णवीर कलिहःस्वां छाय्गु शनिवार व शुक्रवार थ्वयागु सेवा बार खः । विद्याया लागि नं सेवा यायेज्यू ।

सरा व ब्राह्मण हत्याया पाखें पीडित जुयाच्वंम्ह दोलाद्रि पर्वतया च्वय् चँस्वाँ मुई चम्पाकव्यें बनय् च्वों वंल । चँस्वाँया पर्वत सिथय् छखे सुदर्शन नांम्ह ब्राह्मणया छैं दु । वया सा नं यक्व दु । गोठ जक च्वंस्वां गुँया पूर्व पाखे दु । व सुदर्शनया साभ्रूवात नं तःम्ह हे दु । थुमिसं दुरू न्ह्याना न्हि न्हि सुदर्शनया थाय् तयेयंकीगु । थौंकन्हे चांगुनारायणसं आ नारां द्यो देगः दु थाय् न्हापा तःमागु चंस्वामा छमा अलग्ग नं दु । न्हिँ न्हिं थें सा भ्रूवानं दुरू न्ह्याना सुमति ब्राह्मणया छैं दुरू ज्वना वना च्वंबलय् तःमागु सिमाक्वे थ्यंका तसकं व साभ्रूवाया प्वाःस्यात । थामय् याय् मफया काचा काचां तःमागु चस्वां कचाय् दुरू यखाया शौच कृया याः वन । लिहाँ वःबलय् दुरू थलय् दुरू मदु । अद्‌भुत चाल, अन सुं वःगु खने नं मदु । दुरू खूम्ह सु जुई धका माःजुल गनं मखं, थन लिपा नं थ्व क्रमं थन थ्यनकि गोठालाया प्वाः स्याइगु, साँभ्रय् नं थथे हे सुथय् थें हे भ्रारा जुइगु, भ्राराच्वना लिहाँ वलकि व थासय् दुरू सुचुक त्वना तइगु । व गोठालाया खँ सुदर्शन ब्राह्मणं पत्या मयाः। छन्हु थः हे गोठय् वना दुरू न्ह्याना लिहाँ वल । सुमति ब्राह्मणयात नं व गोठालायात थें भ्रारा च्वने हथाय् जुल । शौच यायेधुंका लिहाँ वबलय् दुरू सुचुक्क त्वनातल । दुरू मदु । दुरू त्वंम्ह सु जुई धका माः जुल । गनं लुइके मफु । थनलिपा साभ्रूवायात दुरू कुवीका चंस्वाँ माय् तयेके बिया ब्राह्मण छथाय् सुलाच्वन । साभ्रूवा गोठाला न्हापाथें दिसा च्वं वन । अले व चँसां माया सिमां छम्ह किशोर अबस्था याम्ह बांलाम्ह पुरूष पिहाँ वया दुरू फुकं बिल । तमं आकुलम्ह सुदर्शनं ल्हाती कयातःगु खड्गं छ्यांड्क यात अर्थात् पालाबिल । खड्‌गया चोटं छ्यों मन्त गन वं गन वं । तर दुरू खुया त्वम्ह व मिजं किशोर ला प्यपाल्हा दुम्ह शंख, चक्र, गदा, पद्‌म ल्हाती ज्वनातम्ह गरूड गयाच्वंम्ह छ्यों मदुम्ह विष्णु भगवान् प्रकट जुल । थ्व खना सुदर्शन ब्राह्मण ग्यात, तसकं दुःख ताल । दुःखं भय् भय् बिल । अले छटपटे जुम्ह ब्राह्मण खना भगवान् विष्णुं छ्यों दुगु पूर्ण स्वरूप क्यँना धया विज्यात । दुःख तायेमते । छ जिमि भक्त खः, जितः दुरू मछाय् कं नइमखुम्ह साया सेवा याना च्वंम्ह नं खः । जिगु हे कारणं जिगु छ्यों छं ध्यंगु खः छंगु दोषमदु । शुक्राचार्ययागु हितयाम्ह वया शिष्य सुमति ब्राह्मणयात जिं स्यानागुलिं शुक्राचार्यं वहे सुमतिया

भेषयाम्ह ब्राह्मणं छंगु छ्यौं ध्यनेमा धका जित सरा न्युगूलिं वहे ब्राह्मणया भेषय् छं जिगु छ्यौं ध्यंके माःगुलिं थ्व चँस्वाँमाःया दँले सुला च्वँवयागु खः । छंगु हे सन्तान दरसन्तान नं जित पूजाया जि थन हे च्वने । छिपि नं वैकुण्ठ बास जुइमा धया अन्तरध्यान जुल । उकिं थ्व नारांद्योयात छिन्नमस्तक नं धाः । न्हापां छ्यौं मदुम्ह जूसां आः छ्यौं दु । मिजं द्योलय् म्वोमदु द्यो छिन्नमस्ता भगवती दु । थ्वया विपरीतासन मिजं क्वय् मिसा द्योने लाःगु थपूक्वपू लय् तुति दिकाच्वंगु दु । बामांगिनी शक्ति दयेकेत छिन्नमस्ताया आराधना यायेगु चलन दु ।

थ्व यागु ध्यान श्लोक थथे खः -

प्रत्यालीढ पदां सदैव दधतीच्छिन्नं शीरः कर्तृकान्
दीग्वस्त्रां स्वकबन्ध शोणित सुधा धाराम्पिवन्तीम् मुदा
नागावद्ध शिरोमणिन्त्रिनयनां हृदयुत्पललङ्कृतां
रत्या शक्त मनोभवोपरिदृढान्ध्यायेञ्जवासन्निभाम् ।।

भीगु संस्कृती अप्वः खनाच्वनाम्ह छ्यौं मदुम्ह मिसाम्ह द्योलय् छिन्नमस्ता मोमदु थ्व दशमहाविद्याय् नं ध्याःम्ह यक्व चर्चाय वा । यलय् वइगु हे कारणं गल्लीया नाम हे म्वोमदु गल्लि धयाच्वंगु दु । थथे भीगु न्ह्यन्यागू जिल्ला मध्ये छगू सप्तरी जिल्लाय् नं छिन्नमसताया स्थान दु । अथेहे यलया कुपुण्डोल, चाकुपातये, मंगलय् कृष्ण देगल ल्यूने दु थुपिं फुकं मिसापिं अले आसन विपरीतासन हे जुल । थ्व बाहेकं मिजंम्ह छ्यो अर्थात् मोमदु द्यो गुहेश्वरी अष्ट मातृकाया भ्वलय् लोँहयाम्ह मूर्ति दु । न्हापा थन गुहेश्वरी चाद्यौं ल्हानाच्वंगु खः । मिथिला प्रदेशयाम्ह नृसिंह ठाकुर गुहेश्वरीयागु हे चिन्तन मनन याइम्ह मिथिला ब्राह्मण जुया वइत गुहेश्वरी माजुं म्हगसय् क्यन । छ नेपाया बागमति क्षेत्रय् श्लेष्मान्तक वन आमलिगुं गन धका माला हुँ । व थासय् छन्त लः त्वने प्यास चाइ छं अन च्वंपिंके लः फ्वना त्वँ व लःया गन्धय् अय्ला बास वइ धका उजं दयेकल । न्ह्यलं चाय्वं हे चान्हे म्हगसय दर्शन विउम्ह मनय् थाका नेपाः गाःया स्वनिगलय् वल तानोगु ई श्लेशमान्तक

वन दुथाय् थ्यन । व नरसिंह ठाकुरं म्ये भ्वयाच्वंम्हेसिके आमालिगुं गन दु धका न्यन । वास्तवय् श्लेष्मान्तक धइगु सेखंयात अन्त याइगु आमालि खः । थौंकन्हे थन आमालिमा मदुसां श्लेष्मन्तक वन धायेगु चलन दु । व म्ये भ्वयाच्वम्ह श्लेष्मान्तक वन थ्व हे खः धका कन । व नाय् धका म्ह मसिऊ। लः त्वने प्याःचाया वइके हे ख्वाउँगुलः छकः त्वने दःसाज्यू धका लः फ्वन । लः हया विउम्ह बहे म्ये भ्वा नाय् याके लः ख्वाउँसे च्वं । लखय् अय्ला बास. व थ्व लः गन कयाहयागु धका न्यन "हुंकन कुण्ड छगू दु अने हे कया हयागु" धाल । अन थासं वना स्वया सपनाया खँ थें म्हुया स्वःबलय् धों गयाच्वम्ह भिंछपाः ख्वा क्येंसां अय्लाया गन्ध व थाय् म्हुइका स्व जि गुहेश्वरी अन हे लुइ तर कलश लुइ धाःगु जुया कलश छग्वः जक लुया वल । वं म्हगसे खँम्हं विराट रुप भिन्छपा पलेस्वाँया क्वय् रूद्र मूर्ति दु । वयाक्वय स्वतँ दवू सिथय् विभिन्न देवीदेवीया मूर्त रूप खना व गायात परिमार्जित यायां निराकार अष्ट मातृकाया प्रतीक शिला लोहंतयाना अले छखे बलि काइम्ह न्ह्यफ द्योनं दत । मिथिला प्रदेशं हे नेपालया गुहेश्वरी सतिदेवी गुह्य पटन जूगु धका न्यनातःगु दु । शक्ति साधनाय् तल्लीन जूगुलिं न्हिन्हिंयागु कर्मकाण्डय् जलपात्रय् मदिराया गन्ध वल । तर व कट्टरम्ह ब्राह्मण जुगूलिं वइगु शंका मदय्का बिल । थ्व गन्ध हे जि खः धया रूप दर्शन बिल । अलय् आज्ञा जुल छु कारणं जि अदृश्य जुयाच्वन । व थासय् न्हापा नं जि दु छं गाःम्हुइका जिगु थाय्या व्यवस्थाया थ्व हे पूर्ण तपस्या खः धाल । भ्वोलाक मातृकागण स्थापना याना लिपा अन्तर्ध्यान विद्या कया थःगु हे मिथिला प्रदेशय् लिहाँ वन । वय्कया सात्विक भावना दुगुलिं थःगु छ्यों मदुगु छिन्नमस्तक मूर्तितःगु खः शिव शक्ति लीन जुइदय्मा धका कलश लिक्क रूद्राकार मूर्ति व अष्टमातृका नं शिवया शक्ति चिन्हे खना छिन्नमस्तकया दनाच्वंगु मुर्ति लोंहयागु स्थापना याना विउगु खः । तर नरसिंह ठाकुरया मां सिद्धसावर तन्त्रय् च्वंगु विद्याय कुविद्या सःम्ह महा तान्त्रिक विदुषी मिसा जुयाच्वन व नं छम्ह कालिया उपाशिका जूगुलिं अन हे वं विद्या त्वोतूगु व गुहेश्वरी थन हे दु धका विश्वास यागुलिं वं प्रार्थना याःबलय् ल्हा छपा थहाँ वल । वहे देवीया ल्हा छाप वं कया स्वपय् च्वन । व आशनं वयात दुरूया

रूपय् सवा कया त्वंसा भावी पुजारीत पल्केय् थुया मोह जुई । विकृति वइधका मेम्ह हे वैश्य प्रकृतिम्ह ब्राह्मण पुजारीया व्यवस्था यानाबिल । तर व छापयात पूजा याना गुथि चले यातले इमिगुकूल बाँलानाच्वन । जब व छाप वंश परंपरा कथं छम्ह अज्याम्ह हे भौमचाया ल्हाती लात । व छापय् पूजा नं मजुल । ठाकुर परिवारय् नास्तिक व अनियमित ब्वलनां वंश विनाश जुया वन । अन मिथिला ब्राह्मणय् झा, मिश्र, सोथि दुसां वंश ठाकुर, कृष्णयात ठाकुर धाइसा हजामतय्सं नं ठाकुर च्वेगुयाः । तर गुहेश्वरी च्वंम्ह पुरूष रुप छिन्नमस्तक सुखः मालेमानि ।

छिन्नमस्ता दशमहाविद्याय् छम्ह खहेखत वहे भ्वलय् काली नं दु । काली दक्षिणकाली स्वयेत काली गुह्येकाली, रक्तकाली नं दु । सति देवी थःछें दक्षप्रजातियाथाय् मब्छै धका दशमहाविद्याया रुप शिवयात दर्शन ब्युगु खँ पुलांगु स्वस्थानी दु । उकि दुने काली नं दु । च्वय् बियापिं कालीत ज्या अनुसारं नां पात । शिवयात काल धाःल थें वसपोल शक्तियात काली धाल । शिव महाकालया वसपोल शक्ति महाकाली जुल । छिन्नमस्ता नं कालीया छगू रुप खः ।

हिमबत खण्डस बियातःगु छिन्नमस्ताया बारे

प्रलयलिपा सारा प्राणी मदुगु पृथ्वीत खना भगवान् पशुपतिं विष्णुं थ्व थासं पूर्व पाखेच्वंगु पर्वत च्वय् च्वं विज्याहुं । जिगु हे शरीर लुमंका छपिन्त पूजा याइ धका आज्ञा जुल । शिवया आज्ञानुसार विष्णु अन च्वना विज्यात अन कीलेश्वर महादेव नं दु ।

न्हापा गुगु समयय् मुर नांम्ह दैत्यं भराटेश्वर शिवयागु तपस्या याना बरदान कया सुप्रभा नगरय् राज्य यात । वं स्वर्गया द्योपिंत नं दुःख बिउगुलिं द्योपिं विष्णुया शरणय् वन । द्यो नापं तया भगवान विष्णुं मुर दैत्यनाप युद्ध यात । मुरं कुभोदर दैत्य दूत पाखे धाय् मजिउगु कुवाक्य धइ छ्वगुलिं तम्वोम्ह विष्णुं सुदर्शन चक्र प्रहार यायेत्यंबलय् भगवान् शिवं आकाशवाणी जुल, "थ्वयात जिगु बरदान दुगुलिं छः पिनिगु ल्हातं थ्व सी मखु । पार्वती अवतार कया थ्वत स्याइ । थ्व आकाशवाणी न्यना भगवान् विष्णुं गरूड गया दोलागिरि पर्वत हे लें थने त्यन । पर्वत खाःगु खंना विष्णुं पशुपति शिवयात लुमंका विज्यात

यल छिन्नमस्ता देवीयाथाय् च्वंगु चित्र

भगवानं पशुपतिं (शिवं) तःपुगु नकिं ताय् बलय् थें हा कयाच्वंना बिज्यात । नकिं जुया च्वनाबिज्याम्ह कीलेश्वर लिङ्ग रुप शिवं विष्णुयात धयाबिज्यात । हे विष्णु थःगु हे छ्यों ध्यना महामाया भगवती यात आराधना याना थःमं छ्यों ध्यना बली अर्पण याना बिज्यात । भगवान् विष्णुया छ्यों मदुगु सिया मुर दानव नं अन थ्यंक वल । छ्यौं मदुम्ह विष्णु खँना गरूडयात स्यायेत हयेकाल । थ्व इलय् छ्यों मदुम्ह विष्णुया शरीरं छिन्नमस्ता रुप भगवती प्रकट जुल । देवीया स्वंगःगु मिखाया मिं मुर दानवयात भस्म याना बिज्यात । ल्यंदुपिं मुर दानवया सेनातय्त मेपिं मातृका गणतय्सं संहार याना बिल । च्वय् वर्णन् जूगु स्कन्द पुराणअनुसार हिमवत खण्ड धइगु ग्रन्थय् न्ह्यथनातःगु वाखं कथं च्वंगु नारायण लुँया मूर्ति यागु छ्योंया भाग छखे छखे जूगु व गरूड गयाच्वंगु रूपय् स्थापना यानातःगु खने दु । अथेहे भगवान् पशुपतियागु प्रति रूप कीलेश्वर शिव लिङ्ग नारायण द्योया दक्षिण पश्चिम कुने दु । अनं तुं भगवान् विष्णुया शरीरं प्रकट जूम्ह भगवती छिन्नमस्ता व मेपिं मातृका गणसहित गणेश व मेपिं मूर्तित स्थापना यानातःगु दु । चँस्वाँया सिमा दगु गुँ जुया चंगु व चंगुई च्वंम्ह नारायण चंगु नारायण धाःसां गरूड गयाच्वंम्ह नारायणया मूर्ति खः । खँय् भाषाँ चाँपको वनको नारायण चाँगु नारायण धाःसाँ गुँ छता नेपालभाषा हे काःगु खः । समयानुसार भगवान्या लीला जुया हे च्वनीगुलिं सुदर्शन ग्वालं भगवान्यागु छ्यों ध्यंगु बाखं नं मखु धायेम्वा ।

धूमावती

धूमावती दशमहाविद्याय् न्हयम्हम्ह खः । वसपोलया ध्वाँयलय् कोया चिन्ह दु । को बाचाल शक्तिया प्रतीक खः । भीं व मभीं सूचना बिइम्ह कालया

दूत नं खः । कोया सः कर्कस जूगुलिं मैना बाउँभत्तुथें मखुसां दयूँ छक्वः को पूजा याःकोयात सुनां लही नँ मखु । कोया पपुतिं म्हय ध्वलकि म्वःल्हुइमाः को दुगु सिमा क्वसं च्वने बलय् कोखं खिफाःगु म्हय् लात किं शोक फयेमाली । धूमावतीया तुयूगु भ्रण्डाय् हाकुम्ह कोखः । अति रहस्यगुखँ सिइके मानी । थ्व धूमावती देवीया बाखं छपु थज्याःगु नं दु । छक्वः भगवती पार्वती भगवान् । शीवनापं कैलाश पर्वतय् च्वनाच्वंबलय् थःगु नय्पित्या लंकेयात भगवान शिवंयात निवेदन याना बिज्यात । तःक्व मछि याःगु निवदेन भगवान् शिवं छूं हे किसिमं ध्यान मविउ अर्थात् ताया छु याना मविज्यागु अले महाघोयाम्ह म्ह छम्हं ल्ह्वना नुना छ्वत । वसपोलया शरीरँ कुँल्या पिहाँवल । अथेसां मेम्ह शिव खने दयावल । व शिवं आज्ञा जुल । छंगु शरीर कुं ल्वपूगु कारणं छंगु नाम धूमावती नामं प्रख्यात जुइ अथवा धूमावती नं धायेफु । धूमावती महाशक्ति याकःचानं खः । स्वयं थः थमं थःत नियन्त्रणय् तय्फुम्ह

नियन्त्रिका नं खः । थः जक मखु जगत संसारयात हे नियन्त्रणय् तयफुम्ह थुगु रूपय् वया स्वामी नं मदु । थ्व कारणं थ्वैत विधवा धागु खः या "धूम्रेक्ष निशुम्भ शुम्भ दलनी" धका स्तुति यानातःगु नं गनं गनं खँनेदु । दुर्गा सप्तशति (चण्डी) अनुसार थ्व देवीं प्रतीज्ञा यानातःगु दु - सुं वया जिनाप युद्धय् ल्वानात्याकी, जिगु घमण्ड तोड्य याई वहे जिमि भातः जुई । थथे धाःसां जु हे मजूगुलिं थ्व कुमारी नं खः । थ्व धन व पति रहित नं खः । थ्व थः भातयात नुना छ्वगु कारणं विधवा खः । मेगु ग्रन्थ नारद पाञ्चरात्र अनुसार धायगु खःसा थ्व देवीं थःगु शरीरं उग्र चण्डिकायात प्रकट याःगु दु । सच्छिम्ह मयाक गिद्धतय्गु सःपिकाय् फुम्ह नं खः । थुगु रूपय् च्वनेगु छगू इच्छा दुगुलिं महादेव नुना छ्वगु खः । थुगु रूपया लागि स्वामित्व निषेध हे जुल । असुरतय्गु कचिलां थ्वैगु अङ्ग पिहाँ वपिं धोंत तृप्त जुल ।

> अभिचार दोष व मंगल ग्रह शान्तिया लागि थन गुंगू थना सेवा यायेगुली तसक्क भी जू । तुयू कापय् बिधवा भेषया लागि खःसां हयाउँ वस्त्र, समाज्वलं नं छायेज्यू । हाकूगु गुलाफ स्वाँ लवं जिफो स्वाँ व अपराजिता जयंति कर्णवीर (कलिहः) स्वाँ नापं मेमेगु स्वाँ, मरिचरि सम्हे हाकूगु मनका दाख, नैक्या, छोहरा द्यःया यःगु बस्तु खः ।

थ्व नं वसपोलया पित्याया रहस्य खत । थ्व यागु ध्यानय् थ्वयात विवर्ण चञ्चल हाकुगु रंगगु खितिं गुगु वसः पुनिम्ह व सँ फँ फँ तया सँपो मप्याकुसे च्वनिम्ह विधवा क्वः ध्वाँय्लय् दुम्ह रथय् च्वनाच्वम्ह ल्हातय् हासा दुम्ह तमो ख्वाम्ह दया मदुम्ह धयातःगु दु । स्वतन्त्र तन्त्र अनुसारं धायगु खःसा सतिं उवले दक्ष प्रजापतिया यज्ञे थमं थःत भस्म यात । तव व इलय् गुग कूँ (धूम) उत्पत्ति जुल । उगु इलय् वया पाखें धूमावती रुप प्रकट जुल । धूमावतीया उपासना विपत्ति नाश रोग निवारण युद्ध जय, उच्चाटन व मारण आदि कुविद्याया लागी नं याः । कर्पि स्यंकेगु मती मतसे परोकारया भावनां धूमावतिया सेवा यायेबलय् नं दुष्ट विचारया प्रभाव थःत लाइमखु । थःत सुनानं स्यंकेत विचारं छूं याय् त्योंसां वइगु अभिचार वइत तुं लिहावनी । संसारय् रोग दुःखया कारण प्यम्ह देवता दु । ज्वर व उन्माद (वें हू वइगु) व दाह रूद्रया कोपं, मूर्च्छा, विकलाङ्गता व शिथिलता वइगु यमराजया कोप शरीरय् थाय् थासे लः जाइगु लःकै वइगु वरूणया कोपं व नयपित्याइगु लःत्वने प्याःचाइगु शोकफल आदि निऋतिया

कोपं (तमं) वैगु खः शतपथ ब्राह्मणया धापूअनुसार धूमावती व निऋति छम्ह हे खः । थ्व लक्ष्मीया जेष्ठा खः समुन्द्र मथन याःबलय् न्हापां थां वँम्ह (ज्येष्ठा नक्षत्रकुन्हु) प्रकट जूम्ह जुया ज्येष्ठा धाःगु खः । थ्व हे कारणं जेष्ठा नक्षत्र जन्म जूम्ह मिसा जूसां मिजं जूसां मसी तलय् दुःख सीमाली तन्त्र ग्रन्थअनुसार धुमावती उग्रतारा हे खः । कूंया रंग जुयाजक धूमावती धाःगु खः । व न्ह्यः श्लोक दुगु दुर्गा सप्तशती वाभ्रवी र तामसी नामं नामं थ्वयागु चर्चा यानातल । थ्व देवी लय्ताल कि रोग व शोक मदय्का बिइ । तम्वैगु इलय् समस्त सुख व सुखया कामनात नाश यानाबिइ । थ्वया थाय् शरण वन धाःसा विपत्ति नाश सम्पन्नता पूर्ण जुइ । ऋग्वेदं कनातःगु रात्रि सुक्तय (बःन्ही चान्ह्य् नं ब्वने ज्यूगु स्त्रोतय्) थ्वयात सुतरां धयातःगु दु । अःपुक तरे जुइ योग्यम्ह धइगु अर्थाय् थ्व सुतरां यात कया तःगु दु । तारा वा तारिणी 'सुतरांया' पूर्व रुप खः धका ममेगु शाक्त ग्रन्थं कँनातःगु नं दु । गनं गनं अप्रत्यक्ष रूपं वइगुलि नं मेमेगु छुं अभाव व सङ्कटयात तापाका सुख प्रदान याइम्ह भूमी धका कनातःगु दु । गनं गनं अप्रत्यक्ष रूपं वइगुलिं नं मेमेगु छुं अभाव व संकटयात तापाका सुख प्रदान याइम्ह भूति धका कनातःगु दु । धूमावती दूरदर्शिता व स्थिर प्रज्ञताया प्रतीक नं खः । थ्व देवीया काकध्वज वासना ग्रस्तह्म नं खः । गुम्ह कि निरन्तर अतृप्त जुयाच्वनी । जीवन अर्थात् प्राणीया दीनावस्था नय् पित्याःगु प्याःचागु ल्वापु, दरिद्रता आदि थ्व कोया क्रियात खः अलय् थ्व धूमावती वेदया शब्दावली कदु नं धयातःगु दु । गुम्हेस्यां बेत्रासुर आदि मभिंपिं असुरतय्त जन्म बी ।

धुमावती स्तोत्र -

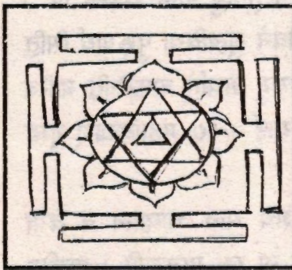
धनं दृष्टा धनं पुष्टा दानाऽध्ययन कारिणी ।
धनं रक्ष धन प्राणा धनानन्दकरी सद्या ।।
शत्रु ग्रीवाच्छिदाछाया शत्रु पद्धतिं खण्डिनी ।
शत्रु प्राण हरा हार्या शत्रन्मूलन कारिणी ।।
मदिरा मोदयंक ती वैइ देवी ध्यान परायणा ।
तस्य शत्रु क्षयं याति यदि शक्र समीपिने ।।
ॐ तत्सत् धूमावती सुप्रसन्नोस्तु वरद्वो भव ।।

थ्व नेपाया स्वनिगलय् धूमावती यलय जक खँना यें ख्वपय् गन दु मस्यू । प्रकाशय् मवः वाराही, चामुण्डा, इन्द्रायणी शोभा भगवती महालक्ष्मी आदि थाय् थासय् दु थःनं वथासय् वने नं धूमावती थन दु धका सुनानं धाःगु मन्यना । भुवनेश्वरीला पशुपति हे दु । धूमावती कुं नं उत्पत्ति जूम्ह जुया धूमावती धाल । धूमावती दुगु बहायात धूम्बहाल धाल । धूमया अर्थ भ्हीगु नेपालभाषाय् 'कूँ' खःसां कूँ मधाः संस्कृत शब्द छ्यले मन मदुपिं भाषाय् कट्टरपिंसंन धूमबहा हे धाइगु खः । थ्व हे धुम्बहाया लिक्क पश्चिमपाखे क्वबहाल दु । धूमावतीया भ्हण्डाय् को दुगुलिं थन चान्हय् 'कों' हःओसां अनिष्ट जुइमखु । सुना नं थःत स्यंकेत यानातःगु दुसां थन सन्ध्याइलय् वा चान्हे, बहनिइ पूजा याःसां ज्यू ।

थ्वयात लयेताकेत ध्यान श्लोक थथे खः

विवर्णा चञ्चला दुष्टा दिर्घाच मलिनाम्वरा
विमुक्त कुन्तला रूक्षा विधवा विरल द्विजा
काकध्वज रथा रूढा विलम्बित पयोधरा
सूर्प हस्ताति रूक्षाक्षा धूतहस्ता वरान्विता
प्रवृद्ध घोणातु भृशङ्कुटिल कुटिलेक्षणा
क्षुत्पिपाशार्दिता नित्यम्भयदा कलहास्पदा ।।

यन्त्र

थ्व मातङ्गीया जःलाखःला मेगु पिठ्य् कात्यायनी भगवती कोपेश्वर देगः दुने दु । शिव रूद्रला कोपेश्वर हे जुल । विहा (इहिपा) लिज्याना चोंपिन्सं कात्यायनी भगवती व विद्याय् असफल पिसं मातङ्गीया सेवा याय्गु खःसा धूमावती दरिद्रता निवारण या लागी खः । थ्व धूमावतीया मेगु पीठ गाहिती त्वाले चामुण्डा व धूमेश्वर महादेव दु ।

मातङ्गी

मतङ्ग शिवया विभिन्न नां त मध्येमातङ्गी छगू खः। शिव मतङ्ग खःसा वया शक्ति मातङ्गी खः । थ्व श्याम वर्ण हाकु हाकु वँचु वँचु धाम्ह

चन्द्रमा शिरे धारण याना तःम्ह खः । भगवती मातंगीया स्वंगः मिखा दु । रत्नमय सिंहासनय् च्वना च्वंम्ह वँचुगु पलेस्वाँ समान तेज दुम्ह व राक्षस समूह रूप जंगल (गुँ) यात भस्मयायेगुलि ख्योमि (दावानल/ समानम्ह खः।

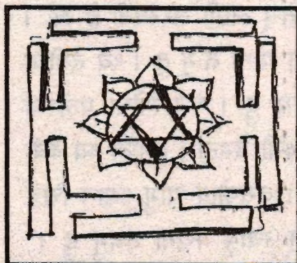
थ्व देवीं थःगु प्यपा ल्हातीसं पाश, अंकुश, खेटक (ख्वना) व खड्ग वा गनं धारण याना तवगुदुँ । थ्व असुर तय्त मोहित याइम्ह अले भक्त तय्त मनये तुनागु फल विइम्ह खः । गृहस्थ जीवने सुखविया पुरूषार्थ सिद्धि व खँ ल्हायगु अर्थात् वाक्सिद्धि बाग्वि लासय् पारंगत जुइतमातङ्गीया साधना हे कल्पना याई । १० महाविद्याय् गुम्ह म्हसंख्याया ल्याखय् तयातःगु दु ।

नारद पाञ्चरात्रया फिन्निगूगु अध्याये शिव यात चण्डाल व वया शक्ति शिवायात चण्डाली धयातःगु दु । थ्व यागु हे नां खः मातङ्गी । प्राचीन अर्थात् तसकं पुलांगु इलं मतंग नांम्ह मुनिं तःता जातया सिमां परिपूर्णगु कदम्व बनय् सारा जीव प्राणी पिनत बशय् तयया लागी भगवती त्रिपुरालयं तायकेगु कारणं तया कठोर तपस्या याःगु दु । उगु इले त्रिपुराया मिखां पिहां ओगु तेजं छम्ह हाकु हाकु वँचुलाम्ह अर्थात् छम्ह श्यामल रूप धारण यात । थ्वैत हे

राजमातंगीनी धाय्गु यात । थ्व कुल परम्परा कथं दक्षिण व पच्छिम आम्नायया देवी खः । राजमातंगी सुमुखी वश्य मातंगी व कर्ण मातंगी थ्वैगु थी थी गणखः । मातंगीया भैरव या नां मतङ्ग खः । ब्रह्मयामल तन्त्रें थ्व यात मतङ्ग नामं छम्ह मुनिया नां धका कँना तःगु दु । दस महाविद्याय् मातंगीया उपासना विशेष रूपं वाकसिद्धिया लागी याइगु खः । प्रमाणया लागी पुरश्चर्यार्णवे कना तःगु यात न्हयाने तय्गु बाँलाई -

अक्षवक्षे महादेवीं मातंगी सर्व सिद्धिदाम्
अस्या सेवन मात्रेण वाक सिद्धिं लभते धुवम् ।

मातंगी यागु तःधंगु रूप यागु प्रतिक विधान सीके फुसा बाँलाक्क सीका कायफै थ्व पूर्णरूपे बाग्देवतायाहे मूर्ति खः । मातंगी यागु श्याम वर्ण हे परा वाक्विन्दु खः । तसकं न्हयाय् दयेके थाकुगु तापागु फुति खः । वया स्वंगः मिखा सूर्य, चन्द्र व अग्नि खः । वसपोलया प्यपा ल्हा प्यंगू वेद खः । पाश, अविद्या (अज्ञान) कर्म राशि दण्ड खः । शब्द स्पर्श आदि गुण कृपाण खः । अर्थात् पृथ्वी, जल, तेज, वायु, आकाश आदि पञ्च महाभूतात्मक सृष्टिया प्रतीक खः वसपोलया कदम्व वन ब्रम्हाण्डया प्रतीक खः । योग राज नांगु उपनिषद् ग्रन्थं ब्रह्मलोक यात कदम्व गोलाकार धयातःगु दु ।

"कदम्व गोलकाकारं ब्रम्ह लोकं ब्रजान्तिते"

भगवती मातंगी यागु सिंहासन शिवात्मक महामञ्च स्वकूंलाः अर्थात् त्रिकोण खः । षट्कोण जुइवले शिव शक्तिया प्रतीक जुल । वसपोल मातंगीया मूर्ति शूक्ष्म रूपय् यन्त्र व पररूपय् भावना मात्र खः ।

दुर्गा सप्तशती चण्डीया न्हुयगूगु अध्याये भगवती मातंगीया ध्यान यागु वर्णन यायां कनातःगु दुकि वसपोल रत्नमय सिंहासने च्वना व मैना यागु न्हयइपुगु शब्द न्यना च्वंगु दु । वसपोलया शरिरया वर्ण श्यामवर्ण खः । वसपोलं थःगु छगू पालि पल्यस्वाँ लय् तय् तःगु दु । थःगु छ्योंया च्वे यागु भागय् बापा चन्द्रक्व गःपतय् तुयुगु पलेस्वाँ मां क्वखाया तःगुदु । बीणा थाना

च्वंम्ह भगवती मातङ्गीयाम्हय् ह्याँउलँ नं उलिहे शोभा विया च्वंगु दु । ह्याँउगु सारी सिनां ल्हाँती शंख पात्र ज्वना च्वंगुदु । वसपोलया ख्वाले मधुमद आसवया प्रभावं ख्वाः ह्याउँ ह्याउँ धाःगु खन्य दु । कपाले किचापातागु ह्याउँसिन्ह तिना तवगुदु । वसपोलं ज्वना तवःगु वीणा ब्रह्मनादया प्रतीक खः । गुगुकि दुने मनं रक्षायाना तय् माःगु बीजाक्षरया प्रतीक खः । पलेस्वाँ वर्णात्मक सृष्टीया प्रतीक खः । शंख पात्र ब्रम्ह न्ध्र व मधु अमृतया प्रतीक खः । ह्याउँगु वस्त्र अग्नी वा ज्ञानया प्रतीक खः । बाग्देवीया अर्थय् मातङ्गी यदि ब्याकरण रूप खःसा सुकुभत्तु मैना शिक्षाया प्रतीक खः । प्यपा ल्हा प्यंगू वेद खः । थुगु प्रकारं तान्त्रिक तय् भगवती श्री मातङ्गी महाविद्या वैदिक तय् लागी सरस्वती हे खः । तंत्र ग्रन्थय् थ्वयागु उपासना या विस्तृत नक्सां वर्णन याना तःगु दु । थ्व देवीया स्थान यें ख्वपय मखना । यलय् मंगः फू चाइथाय् दु । थन लोंया पलेस्वाँ बाफोया मन्दः फाःदु । बाफोः लगन ख्योया महालक्ष्मी देगलय् दुगुलिं थ्व देवी महालक्ष्मी यानं एकात्मक रूप खः धयागु धापू दु । वसपोल यागु ध्यान चित्रे खँनेदुगु श्लोक धाःसा विद्याया नाप सम्बन्ध अर्थात् स्वापू क्यना तवगु दु ।

> विद्या व धनया लागिं सेवा यायेगु दिन बृहस्पति, शुक्रवार खः । मेपिं भगवतीयें नैवेद्य, फलफूल छायेगु । थ्व देवीया थाय् मंगः व स्वँथत्वाःया दत्थुइ लाः ।

ॐ ध्यायेयं रत्न पीठें शुककल पठितं श्रृण्वती श्यामलाङ्गीम
न्यस्तै काङ्घ्रि सरोजे शशि शकल धरां बल्लकीं बादयन्तीम्
कल्हारा बद्ध मालीं नियमित विल संच्वोलिकां रक्त बस्त्राम्
मातङ्गीं शङ्ख पात्रां मधुर मधुमदां चित्र कोदभासिमालाम् ।

वृहस्यतिवार या ब्रत च्वना मे मनंसे सरस्वती यात थें मातङ्गी यागु नं पूजायाय् ज्यू । २१ कः च्वनेगु बाँला गनं गनं विणा ज्वंगु चित्र दुसां थ्व चित्र नं मातंगी यागु हे खः । थ्व या ल्हाती च्वंगु खड्ग तरवार न्ह्यागु धासा अज्ञात छेदन या प्रतिक खः । हिंसाया दुष्टी स्वयमाःगु मदु । थ्व मातंगीया देगःमदुसां स्थान मंगः स्वंथ या दत्थुई लँसिथय् खः ।

*

कमला (सिद्धिलक्ष्मी)

श्री मद्भागवतस च्यागूगु स्कन्ध या च्यागूगु अध्याये कमला प्रकट जूवगु बाखँ दु । देवता व असुर (दैत्यतय् पाखें अमृत प्राप्तिया लागी याःगु समुद्र मन्थन या फल स्वरूप थ्व यागु प्रादुर्भाव जुल । भगवती कमला बैष्णवी शक्ति नं खः । छाय् धाःसा थ्वं भगवान विष्णु यात भातया रूपय् वरण यागु दु । महा विद्याया रूपय् कमला यात भिगूगु स्थानय् तया तःगु दु । गनं गनं गुम्हं भक्तं गुं गूगु स्थानय् तया तःगुदु । गथे कि -

काली तारा महाविद्या षोड्शी भुवनेश्वरी
भैरवी छिन्नमस्ताच विद्या धूमावती तथा
मातंगी सिद्ध विद्याच
कथिता बगलामुखी ।

दकले लिपा बगलामुखी यात मानय् याना तलसा सूँहे छखे मलाः । थत्थेंयात सिद्धिलक्ष्मीया चर्चा तोमफीकुसे वने । वसपोल हे कमला वैष्णवी शक्ति खः । भगवान विष्णुया लीलाय् गुहाली विइम्ह सहचरी नंखः । थ्व हे कारणं थ्वैगु उपासना याय्गुहे जगतया आधार शक्तिया उपासना खः । थ्व छगू

रूपे बाँलाक विचार यायगु खःसा समस्त भौतिक व प्राकृतिक सम्पतिया अधिष्ठात्री देवी खः । निगूगु रूपय् सच्चिदानन्दमयी लक्ष्मी खः । दरिद्रता रूपी उग्रम्ह शत्रु संहारया लागी पूर्ण रूपा चण्डी जुया पुर्णचण्डी अष्ट सिद्धि नापं बीफुम्ह थ्वकमला लक्ष्मी सिद्धिलक्ष्मीला खः हे खत । थ्व लक्ष्मी जूगुलीं नारायणं भिन्न मजू । देवता दानव थुपिं फुकं सितं थ्वैगु कृपा मदयक मगा वसपोलया कृपा प्रसाद मन्तसा थुपिं फुकं अपाङ्ग जुई । उकिं आगम व निगम निगू पक्षं नं समान रूपं थ्व कमला लक्ष्मी यागु वर्णन याना तःगु खः । सारा देवता राक्षस मनुष्य सिद्ध, गन्धर्व वसपोलया कृपा प्रसाद यागु आशाय् तक्यनाँ च्वंगु दु ।

महाविद्या कमलाया ध्यानय् थ्वनं धयाः तःगुदु । थ्वया कान्ति (तेज) सुवर्ण समान खनेंदु । हिमालय थें तुयू वर्णया प्यम्ह किसिं थःगु स्वँथं प्यंगः लुँया कलश कत्ताका थ्व लक्ष्मीयात मोलल्हुका च्वंगु दु । निपा ल्हाती बर व अभय मुद्रा निपा ल्हाती पलेस्वाँ धारण याना च्वंगु दु । शिरे बाँलागु मुकुट व म्हये रेशमी म्हासुगु वस्त्रं शोभायमान जुया च्वंगु दु । थ्व देवी पलेस्वाँया आसनय् विराजमान जुया च्वंगु दु ।

समृद्धिया प्रतीक महाविद्या कमलाया उपासना स्थिर लक्ष्मी प्राप्ति व मिसा, सन्तान आदिया सौख्यया निमित्ते याइगु खः । कमला यात लक्ष्मी व षोडशीनं धाः । वसपोलया नां लय् गृहलक्ष्मी, धान्यलक्ष्मी, विद्यालक्ष्मी, कीर्तिलक्ष्मी आदि भिंखुगू नां दुगुलिं षोड्शीनं धायगु यात । भृगु ऋषिया सन्तान भार्गव व अवतारि पुरूष परशुराम पिन्सं नं पूजा यागु लिं भार्गवी नामं नं प्रख्यात जूगु दु । थ्व वसपोलया कृपां पृथ्वीपतित्व व पुरूषोत्तमत्व नितां प्राप्त जुई । भगवान आद्यशंकराचार्य याना तःगु कनक धारा स्तोत्र व श्री शुक्र यागु पाठ कमल गट्टाया मां नं श्री मन्त्रया जप वेलपत्र (ब्याःहः) नं व बेल ब्याः गो नं होम याय्गुलिं व कमलाया विशेष कृपा काय खनिइ । स्वतन्त्र धाःगु तन्त्र शास्त्रे कोलासुर यात स्यायेत प्रकट जूम्ह धका नं धया तःगु दु । अले व कमला यात महालक्ष्मी नं धाल । स्तोत्रे "नमस्ते गरूडा रूढे कोलासुर भयंकरी सर्व दुःख हरे देवी महालक्ष्मी नमोस्तुते" थुके नं प्रमाणित जुया च्वंगु दु । बाराही तन्त्र कथं धायगु जूसा कमला यात त्रिपुरा नं धाय ज्यू । प्राचीन काल तसकं हे पुलांगु

ई ब्रम्हा, विष्णु व शिवयागु पूजा फःगु कारणं त्रिपुरा नामं कमला यात पुकार याय्ज्यूगु प्रमाण सिद्ध जुल । कालिका पुराणय् धाःसा त्रिपुरमूर्ति जूगु दु । स्वथीलय् च्वे यागु मूर्ति गौर वर्ण प्यपा ल्हाः दुम्ह चतुर्मुख ब्रम्हा रूप धाय्कल दथु अर्थात् मध्य भाग नील अर्थात् वँचुगु बर्ण, छपाख्वाः प्यपा ल्हा - विष्णु धायकल । थन लिपा हानं क्वय् यागु (अधो भाग) स्फटिक (फटिकिर) या वर्ण न्यापा ख्वाः व प्यपा ल्हाः शिव शिव धायकल थ्व स्वंगु शरीर या संयोगं शिव त्रिपुर व वया शक्ति त्रिपुरा धायकल । थ्व यागु निवास चिन्तामणि गृह हे खः । भैरव यामल ग्रन्थ व शक्ति लहरी वयागु पूजा व रूप यागु अले पूजा विधान यागु विस्तृत वर्णन याना तवगु दु । थ्वयागु उपासना याय्वले समस्त सिद्धित अपुकहे प्राप्त जुई ।

> थ्व कमला (सिद्धिलक्ष्मी) यात नेपाःगाःया परम्परा कथं सम्हे छाय्मपुत्सा मरि छायेज्यू । नैक्या, छोहरा, केरा नं थ्व द्यःया यःगु बस्तु खः । थ्वया देगः गाःबहासिथय् पूर्णचण्डी खः । थ्वयागु सेवां पिहाँवने धुंकूगु, आशा मख्वंगु धन नं लिहाँ वइ ।

मेगु वेदया पुरूष सूक्तय् (श्री श्चेतेलक्ष्मीश्च पात्न्या) धया कमलायात प्रार्थना याना तःगु दु । परम पुरूष भगवान विष्णुया पत्नी धका नं क्यना तःगु दु । सल, रथ, किसीया नापं वयागु सम्बन्ध राज्य व बैभवया सम्बन्ध सूचक खत । पलेस्वाँले च्वंगु व पलेस्वाँया वर्ण जूगु या संकेत नं श्रुति पुराणय् दु । भगवानया शक्ति कमलाया न्यागू न्यागू ज्या दु । तिरोभाव, श्रृष्टि, स्थिति, संहार व अनुग्रह । भगवती (षडैश्वर्यवती) कमला स्वयं थःथःम्हं हे धया विज्याना च्वंगु दु । नित्य निर्दोष परमात्मा नारायणया ज्या तक फुकं जिं थःथम्हं याना च्वनागु दु । थ्व हे प्रकारं कालिं नसे कमला तक दस महाविद्यातक श्रृष्टि व व्यष्टि गति स्थिति विस्तार भरण पोषण नियन्त्रण, जन्म मरण उन्नति अवनति बन्धन व मोक्षया अवस्थाया प्रतीक खः । धात्थें धाय्गु खःसा परमात्माया छगू हे शक्ति जुया वसपोलया ल्हाती खँनेदूगु ज्याभः ल्वाभः आदि स्वया पूर्णचण्डी सिद्धिलक्ष्मी ध्यानय् थथे उल्लेख जूगु दु ।

श्री सिद्धिलक्ष्मी पूर्ण चण्डी ध्यानम् ।

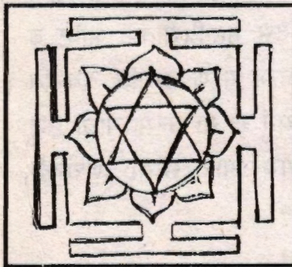
ॐ खट्वांवगांकुश पाश शूल बर कृष्मीत्राण पात्रं शिर

कुम्भासि ज्वलितो द्भवै भुज वरैराभा सभाना शिवाम् ।
रूद्रस्कन्ध गता शरच्छशि निभा पञ्चानना सुन्दरीं ।
पञ्चत्रक्षि विराजिता भगवतीं श्री सिद्धिलक्ष्मीं भजे ।
इति श्री सिद्धिलक्ष्मी पूजा पद्धति ।

थ्वसिद्धिलक्ष्मी वाहिकं कमला रूपय् गजलक्ष्मीया मूर्तियलय् ईशा पूर्व न्यागू शदि च्यासः हितीखँनेदय् धुंकल. निम्ह किसिं अभिशेष वियाच्वंगु दु । वहे सिद्धिलक्ष्मी कमलायात त्रिपुरा नं धायेगु याः मेगु नां त्रिपुरसुन्दरी खः । तौमढि ख्वपया न्यातपौ दुने सिद्धिलक्ष्मी व बालाखु त्वाः व सुकुलध्वाका बीचय् (दथुई) लाःगु तुलाछें त्वालय् त्रिपुर सुन्दरी दुगुलिं (कमला हे त्रिपुरसुन्दरी खःगुलिं) कमलाया ध्यान यात ल्वयेक लोहिती फुसें जःखः किसिं अमृत कलशं अभिषेक बियाच्वंगु गजलक्ष्मी कमलाया मूर्ति खँनेदत ।

स्वन्तिया लागी लक्ष्मीया चित्र किपा न्याना हयेगुली न्यापाः ख्वाः दुगु सिद्धिलक्ष्मीयागु सिद्धिलक्ष्मी चित्र खनेमदु । निपा ल्हाती पलेस्वां व बर अभयमुद्रा दुगु जक खनेदु । मेगु यक्षमूर्ति ख्वाः नापं दुगुजक दु । पलेस्वां ध्याःचलं थहांवःगु खः । ध्याचः विषय भोगया प्रतीक खः । ध्याचः स्वया नं च्वय्थ्यंक आकाशय् वया ह्वैगु जुया वैराग्यया प्रतीक पलेस्वाँ जुल । पलेस्वाँ लप्तेला लः हे मथाः । उकिं लक्ष्मीयात छायूगु फुक्क वस्तु मध्ये विषयं अलगगु वैराग्य भक्ति दुसा अज्याःम्ह भक्तयात साम्राज्य हे बीम्ह जुया लक्ष्मी (कमला) या विभिन्न नामय् राज्यलक्ष्मी नं दुथ्यानाच्वन ।

यन्त्र

ॐ सिद्धिलक्ष्मी दैव्यै नमः । ॐकार रूपां हिमशुभ्रदेशं पञ्चाननां पञ्चदशायताक्षीम् । विराजमानं दशमिः कराब्जैः श्रीसिद्धिलक्ष्मीं प्रणामामि नित्यम्हिं वीजरूपैः जनहृत्सुसंस्थामानंन्दरूपैः स्वनिवासयन्तिम् ।।१।। विचित्रराचाभरणाभिरामां श्री सिद्धिलक्ष्मीं प्रणन्नामामिनित्यम् ।।२।। हुँकारनादां हतदैत्यदर्पा ब्रम्हेन्द्र चूडामणि घृष्टपादाम्ः । रूद्राकसंस्थां

रमणीय भेषा श्री सिद्धिलक्ष्मीं प्रणामामिनित्यम् ।।३।। ह्रा विश्वधात्रिं त्रिगुणात्मरूपां सृष्टिस्थिति प्रत्यवरोध हेतुम् । ज्योतिर्मयंदीनदयार्द्रचितां श्री सिद्धिलक्ष्मीं प्रणमामि नित्यम् । फ्रेंकाराखैसमरेसुरारीन् विदारयन्ती मति भीमरूपाम् । सहस्र वालार्कसम प्रकाशां श्री सिद्धिलक्ष्मीं प्रणामामि नित्यम् ।।५।। क्षौंक्षोभयन्तिम् सुरदैत्यदर्पान् नरेन्द्र कन्यां नवयौवना द्याम् । खड्गादिसस्त्रैरति दिप्यमानाम् श्री सिद्धिलक्ष्मीं प्रणमामि नित्यम् ।।६।। क्रोंत्यमोह रूपां भुवन त्रयाणांविम्वाधराम्स स्मित चारूदन्ताम् । पयोधरानम्रतनु सुरेशीं श्री सिद्धिलक्ष्मीं प्रणमामि नित्यम् ।।७।। नवोडुराजाङ्क निभां भवानीं भक्त प्रसन्नां भवभीति हन्त्रीम् । त्रैलोक्य रम्याम् सुर वन्द वन्द्याम् श्री सिद्धिलक्ष्मीं प्रणमामि नित्यम् ।।८।। मो क्षैक संद्मा मर विन्दनेत्रामानन्द कन्दा ममलाम्वरोधाम् । शरीरं भाजां हृदयाब्जसंस्थां श्रीसिद्धिलक्ष्मीं प्रणमामि नित्यम् ।।९।। हरिहर मुख पद्मांन्निसृतं सिद्धिलक्ष्मी स्तवमित मति गुह्यंराजितं मनृराजैःपठति भुविसदाय्ः क्षीण वित्तोपिमत्यों सभवति नरनार्थो सर्व राजेन्द्रसेब्यः । हरि ॐ तत्सत् श्री महाराव तन्त्रे सिद्धिलक्ष्मी नवाक्षरी स्तोत्रं सम्पूर्णम् शुभम् ।

सिद्धिलक्ष्मी सुप्रसन्नोस्तु बरदोभव ।

श्रद्धापूर्वक थ्व सिद्धिलक्ष्मीया पाठ यायेगुलिं पिहाँ वने धुंकूगु धन नं दुहाँ वइ तर श्रद्धा व विश्वास जक दयेमाः । थ्व सिद्धिलक्ष्मीया न्ह्यवने सिद्धिश्वर महादेव व गनं भैरब नं दु वैष्णवी व दक्षिण काली दु । थनल्यूने पुखू व न्ह्यवने हरिसिद्धिया १२ दँय् छकः हुइकिगु प्याखं दबूया अभिलेख जक दनि । पूर्ण नन्द स्वामीं तन्त्र साधनायाना जागय् याम्हः देवी जुया सिद्धिलक्ष्मीयात पूर्णचण्डी धाःगु खः । थन यलया बागू देशं द्यगु पूजा वइगुजक मखुकि बुंगद्यो मछिन्द्रनाथयात (बुंग यंकेत साइत स्वलकि वुंगद्योया रथ दयकीपिं वाराही (सिंकमी) तय्सं थन पूजा याःवेःमाःगु परम्परा दु । देशय् वइगु विघ्न बाधा निवारणया लागि विभिन्नः शिवलिंगाकृति गोजाः दयेका आश्विन कृष्णप्रतिपदा कुन्हु बहनी ब्वयेमाःगु परम्परा दु (थ्व गोजायात) पुंञ्चली भुजा धाइगु खः थ्व थाय्या भक्तत मध्ये नां दँम्ह कुवेरसिं कसाः खः । तःक मछिं लक्षाहुति यज्ञ याये धुंकूम्ह खः ।

बगलामुखी

व्यापक रूपय् शत्रुनाश यायेगु इच्छा याइम्ह व समष्टि रूपय् परमात्माया संहार शक्ति हे वगलामुखी खः । पीताम्बरा विद्याया नामप्रख्यात वगलामुखीया साधना अप्वःयाना शत्रु भयंमुक्ति वाक् सिद्धिया लागी यायेगु खः । थ्वयागु उपासनाय् हरिद्रामाला कँय् हलूमाँ म्हसुगु स्वाँ व म्हासुगु वस्त्रया विधान कनातःगुदु । श्लोकं अन्तिम्नां वगलामुखी खःसाँ च्याम्हं ल्याखानातःगु नं दु । थ्वयागु ध्यानय् कँनातःगु दुकि थ्व अमृतया समुन्द्रय् दथुईच्वंगु रत्नमय सिंहासनय् विराजमान जुयाच्वंगु दु । थ्व देवीया म्हासुगु वस्त्र म्हासुगु हे तिसा म्हासुगु हे स्वाँमाँ क्वखायातःगु दु । स्वतन्त्र तन्त्रय् च्वयातः कथं धायेगु खःसा वंगलामुखीया बाखं थथे दु ।

सत्ययुगय् सम्पूर्ण संसारयात नाश याइगु ग्यानापुगु ग्वःफय् वल । प्राणीतय्गु जीवनय् वःगु संकट खँना भगवान विष्णुं तसकं चिन्ता कया बिज्यात । वसपोल सौराष्ट्र देशय् हरिद्रा सरोबरे (छचाखेलं) हलूमाँ दुगु पुखुली । लिक्क वना भगवती लयतायकेत तपस्या याना बिज्यात । वहे भगवती श्री विद्यां व हरिद्रा सरोवरं (हलूपुखुलिइ) वगलामुखी रूपय प्रकट जुया वसपोल भगवान विष्णुयात दर्शन बिया बिज्यात । अले व विध्वंसकारी तूफान

दक्वसित स्यंकीगु ग्वःफय् दिका बिज्यात । बंगलामुखी महाविद्या भगवान् विष्णुया तेजं युक्त जूगु कारणं थ्व देवी वैष्णवी खः । मंगलवार युक्तगु चतुर्दशी बाचां इले प्रकट जूम्ह जुया बिज्याःम्ह खः । थ्व महाविद्या बंगलामुखीया आराधना दैवी प्रकोप भुखाय् ब्वइगु तसकं वइगु संक्रामक रोग व देशय् ल्वापु जुइगु आदी ज्या लगय्जू । तर थौंदेवीया सेवास यक्को हे विकृति वःगुलिं थ्व देशय् शान्ति मजुल खइ । घोयात म्वाय्चुकेगु तालं ख्वालय् हुत्तुहुया देगलय् मूर्तिया लोंह गुलिखय् ज्यले धुंकल । नत्र बांलाक आराधना पूजा जूगुसा थ्व मां सिद्धि मवीम्ह मखु । थौं फुक्क ब्वसा हेजक जुल । अभिचार अर्थात् मभिंयाइपिन्त यिमिसं प्रहार याइ थाय् हे लिहाँ वंकेत नं थ्वैगु सेवा पूजा यायेबलय् प्यारा मुग्दल मह्रि चढी न्ह्यवने ब्वयाबीव हे गाः । एकचित्तं भावनायाय्बलय् भोग नं दु मोक्ष नं दु । नत्र त्वमेव माता त्वमेव पिता धाल घोया थाय् नमस्कार यात । नमस्कार यायां त्वमेव बन्धुश्च सखा त्वमेव धाधां व नमस्कार लाकां पाखे यंकल. लाक्वं तनला छु थें हानं ? हानं नमस्कार मदीनि नमस्कार यायां घो पाखे त्वमेव विद्या द्रविणं त्वमेव । छ हे मां छ हे अवु छ हे थःथिति छ हे पासा छ हे विद्या व धन धाय् धुंका नमस्कार यायां लाकां पाखे स्वया अर्थात् 'लाकां तन ला छु थें' मती कान्ताडबडब थाः । त्वमेव सर्व मम देव देव धाइबलय् लाक्वंया थाये मिखा लाइगुलिं घोयाथाय् वःगु मिखा सित्तिं जक मवन । थन च्वय् कंनाअनुसार छुं नं मजुल अर्थात् फुक वस्तु छाःसां मन छगू छाय् मफुत । मन छाय् मफुत कि मेमेगु वस्तु छायां नं सिद्धि काय् मफयेयः । थ्व बगलामुखीया विषय पूरा खँ पूमवनी । यजुर्वेदया काठक संहिताया धापू कथं भिगू दिशाय् नं देदिप्यमान कथं प्रकाशित याइम्ह बांलागु रूप धारणायानातःम्ह विष्णु पत्नी त्रिलोक जगतया ईश्वरी मान्यवरा धायेका विज्याम्ह नं खः । असुर वा असुर तालं सना दुःख बिइपिन्त स्तम्भनकारिणी शक्ति (इकिधिकि सने मफयेका बीम्ह नं खः । हानं खने मदुम्ह जुया अर्थात् अव्यक्त कथं सारा पदार्थ वस्तुयागु स्थिति बन्दोबस्तया आधार पृथ्वी रूपा शक्ति नं खः । वगलामुखी वहे स्तम्भ

बगलामुखी देगःया दुने वहया देगः क्वन्तित्वाः यलय् दु । पर्वकाल मंगलबार चतुर्दशी, वृहस्पतिवार अष्टमी, शनिवार ।

शक्तिया आधार नं खः अर्थात् सनेमफय्का शत्रुयात प्वःचिनातय् फयेका बिइगु शक्तिया अधिष्ठात्री देवी नं खः । शक्ति रूपा बंगलाया शक्ति तेजवृद्धि व बुद्धिप्रदानयाःगुलिं आदित्य मण्डल स्थिर जुया न्हि व चाया ज्या जुयाच्वन । गुकिं याना स्वर्ग नं यो यो थें सना चंचल मजुसें तक्क अडे जुयाच्वन । भगवान् श्री कृष्णं गीताय् "विष्ट भ्यामिदं कृत्स्न मेकांशेन स्थितोजगत्" धया वहे शक्तियागु समर्थन यानाच्वन । तन्त्रय् वहे स्तम्भन शक्ति वगलामुखीया नां साला कायेफु ।

वगलामुखी व्रम्हास्त्रया नामं नं म्हसीका काइ । थुगुलोकबा पर लोकया देश अथवा समाजय् दुःख विइगु अरिष्ट आदि अनेक प्रकारया पर काःयात दमनयायेगु लागी शत्रुतय्गु शक्ति कमजोर यायेया लागी बगलामुखीयागुसमान गुंगूं मन्त्री दु । अति प्राचीन कालंनिसें साधना याइपिं साधकतय्सं थ्व हे महादेवीया लिधंसाकया वइच्वंगु दु। थ्वया थी थी मन्त्र दु । मन्त्र भेद कथं धाय्गु जूसा व डवामुखी जात वेद मुखी, उल्कामुखी, वालामुखी व बृहद भानुमुखी नापं न्यागु मन्त्र भेद दु । कुण्डिका तन्त्रय् बगलामुखीया जपया विधानय् अप्वः हे महत्त्व बिया पिब्वयातःगु दु । मुण्डमाला तन्त्रं थथे नं धाःगु दु कि थ्व बगलामुखी पाखें सिद्धिकाय्त नक्षत्रवार योग तिथि आदि काल शोधन यागु आवश्यकता मदु । व्रह्मचार्य छगू थ्व उपासनाय् आवश्यकता दु । थ्व बगलामुखीया बारे ज्ञान ब्रह्माजीं सनकादि मुनिपिन्त व सनकादि मुनिं देवर्षि नारदयात बगलामुखी विषयं ज्ञान उपदेश विउगु खः । नारदं सांख्यायन नांम्ह परम हंसयात उपदेश विल । सांख्यायन स्वीखुगू पटलय् उपनिवद्ध वगला तन्त्रयागु रचना यात वगलामुखीया निम्हम्ह उपासक भगवान् विष्णु व स्वम्हम्ह उपासक परशुर ाम जुल । परशुरामं द्रोणाचार्ययात थ्व वगलामुखी महाविद्याया विषयय् न्यंकूगु खः । थ्व बगलामुखीयात हरिद्रा हलू योथें थन हरिद्रागणेश नं दुगु थाय् छचाखेरं जल क्षेत्र न खः । थ्व थाय कोन्ति जक मखु कुम्भेश्वर सर्वेश्वर तिर्थ नं धाः । गनं गनं अनन्त तिर्थ नं कोटिं तिर्थयात धाय्गु याः ।

वगलामुखी ध्यान

मध्ये सुधाब्धिमणि मण्डप रत्नवेदीं
सिंहासनो परिगताम्परि पीत बर्णाम्
पिताम्बरा भरण माल्य विभूषिताङ्गीम्
देविन्नमामि घृत मुदगर वैरि जिन्हाम्
जिह्वाग्र मादाय करेणदेवीं वामेन शत्रुन्परिपीडयिन्तिम्
गदाभिधातेन च दक्षिणेन पिताम्बराढयम्द्विभुजान्नमामि ।।

मुण्डमालातन्त्रोक्त महाविद्यास्तोत्रम्

ॐ नमस्ते चण्डिके चण्डि चण्डमुण्डविनाशिनि ।
नमस्ते कालिके कालमहाभयविनाशिनि ।
शिवे रक्ष जगद्धात्री प्रसीद हरवल्लभे ।
प्रणमामि जगद्धात्रीं जगत्पालनकाररिणीम् ।।
जगत क्षमिकरी विद्यां जगत् सृष्टि विधायिनीम्
करालां विकटां घोरां मुण्डमालाविभूषिताम् ।।
गौरीं गुरू प्रियां गौर वर्णालङ्कार भूषिताम् ।।
हरि प्रियां महा मायां नमामि व्रम्ह पूजिताम् ।।
करालां विकटां घोरां मुण्डमाला विभूषिताम् ।
हराचिंतां हराराध्यां नमामि हरबल्लभाम् ।
सिद्धां सिद्धेश्वरीं सिद्धेश्वरी सिद्ध विद्या धराणैर्यताम् ।
नीलांनील घनश्यामं नमामि नली सुन्दरीम् ।
श्यामाङ्गीम् श्यामं घटिताश्याम वर्ण विभूषिताम् ।
प्रणमामि जगद्धात्री गौरीं सर्वार्थ साधिनीम् ।
विश्वेश्वरीं महाघोरा विकटां घोर नादिनीम् ।
आद्या माद्यगुरो राद्यामाद्य नाथ प्रपूजिताम् ।
मन्त्रसिद्धिप्रदां योनिसिद्धिदां शिङ्कशोभिताम् ।
प्रणमामि महामायां दुर्गां दुर्गतिनाशिनीम् ।
उग्रानुग्रमयीमुग्रतारामुग्रगणैर्युतम् ।

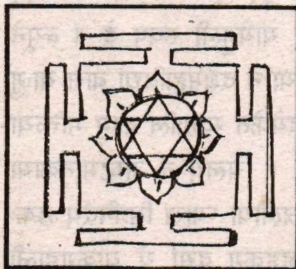
श्री दुर्गां धनदामन्नपूर्णा पद्मां सुरेश्वरीम् ।
प्रणमामि जगद्धात्रीं चन्द्रशेखरबल्लभाम् ।।
त्रिपुरां सुन्दरीं बालामबलागणभूषिभाम् ।
शिवदूतीं शिवाराध्यां शिवध्येयां सनातनीम् ।।
सुन्दरीं तारिणीं सर्वशिवागणविभूषिताम् ।
नारायणीं विष्णुपूज्यां ब्रह्मविष्णुहरप्रियाम् ।।
सर्वसिद्धिप्रदां नित्यामनित्यां गुणवर्जिताम् ।
सगुणां निर्गुणां ध्येयामर्चितां गुणवर्जिताम् ।।
विद्यां सिद्धिप्रदां विद्यां महाविद्यां महेश्वरीम् ।
महेशभक्तां माहेशीं महाकालप्रपूजिताम् ।
महेशभक्तांहेशीं महाकाल प्रपूजिताम् ।
प्रभाणामि जगद्धात्री शुम्भासुर विमर्दिनीम्
भैरवीं भुवनां देवीं लोलजिह्वां सुरेश्वरीम् ।
चतुर्भुजां दशभुजामष्टादशभुजां शुभाम् ।।
त्रिपुरेशीम् विश्वनाथ प्रियां विश्वेश्वरी शिवाम् ।
अट्ट हासामट्ट हास प्रियां धूम्र विनाशिनीम् ।
कमलां छिन्नभालाञ्च मातंगीं सुरसुन्दरीम् ।
षोड्शीं विजयां भीमां धूमाञ्च वगलामुखीम् ।
सर्वसिद्धिप्रदां सर्वविद्यामन्त्रविशोधिनीम् ।
प्रणमामि जगत्तारां साराञ्च मन्त्रसिद्धये ।।
इत्येवञ्च वरारोहे, स्तोत्रं सिद्धिकरं परम् ।
पठित्वा मोक्षमाप्नोति सत्यं वै गिरिनन्दिनि ।।

ॐ तत्सत् मुण्डमाला तन्त्रक्तदश महाविद्या स्तोत्रं सम्पूर्ण शुभम् सुप्रसन्ना सन्तु वरदा भवन्तु ।

देवीया पीठ व मेला

ख्वपय् दशमहाविद्याया तिका महाकालीया स्थान ब्यासी च्वय् दु । दशमहाविद्या दुने याम्ह कमला (सिद्धिलक्ष्मी) तःमधि त्वालय् व (षोडशी) त्रिपुर सुन्दरी तुलाछें ख्वप दुने हे खः । थुमि हे अंशावतार अष्ट मातृकात यलय् थें

ख्वपय् नं दु । यलय् अष्ट मातृका दुसां मोहनिबलय् थुगु तिर्थे थन मेला धया तीर्थ ख्वा सिलेगु परम्परा दु । योंला सेवा धका अथें छन्हु बा प्यन्हुन्यान्हु विका चाःह्यू वनेगु चलन जक दु । ख्वपयं छगू छगू पीठया छगू छगू तिंर्थ कायगु चलन नवरात्री खनेदु । नलासने पारू कुन्हु देवी ब्रह्मायणी व अष्टांङ्ग भैरव दर्शन यायेगु स्नान यायेगु जलाशय बीरानदी ब्रह्मायणी पीठया थाय् बाताद्वंय् खः । थ्व ब्रह्मायणीया घः छैं तौलाछैं खः ।

मेगु आश्विन शुक्ल द्वितीया तिथि कुल्माडोस माहेश्वरी खः । थ्वदे बीया रूरूभैर व खः । तीर्थया नां महेशकुण्ड खः । इनाच्व धाःगु थासय् हे माहेश्वरीया मन्दिरं खः । नवरात्री स्वन्हुकुन्हु तृतीया तिथि देवी कुमारी खः, वसपोलया भैरव चण्ड भैरव खः । पःसिंख्यो धाःगु थासय् तीथर्य नं महेश कुण्डय् नतूं । नवरात्रिया चतुर्थीकुन्हु (नकींजु अजिमा) वैष्णवी दर्शन यायेगु थ्वया भैरव व क्रोध भैरव खः । थन संतुं भद्रकाली दु । थ्वया मेलास्नान चुपिं गालय् खः । थन वैशाख १ गते नं खः । योंला आश्विन शुक्ल पंचमी कुन्हु बाराही दर्शन याइगु थ्वया उन्मत्त भैरव खः । मंगलतीर्थसस्नान थ्व थाय् द्योछें तेखाच्व व न्हय्सःत्वाः दथुई लाः । कलात्मक द्योछेंनं तखाजू । ल्हातुतिथि द्योचिना सके मफमया वंसा थन पुजा यायेगुलिं सीदु । खुन्हु षष्ठी तिथि इन्द्रायणी खौमा त्वालं ब्यासि वनेगुलयँ खः । थ्व इन्द्रायणीं लिधंगु सिमायानां पाँसिमा खः थ्वया भैरव कपालभैरव खः । थ्व थाय् ख्वपलायकू क्वसं लाः । थन तान्त्रिक पूजा याइपिंसं धोंनं स्वांक्व काय्का जक स्वाँ प्रसाद कायेगु चलन न्हापा दु । थ्व इन्द्रायणीया द्योछें खौमा त्वालय् थ्व इन्दायणी दर्शन याना मेला भरेयाइगुकासां खुसी खः । नवरात्रीया सप्तमी (फुलपाती) कुन्हु महाकाली (दशमहाविद्यात्मिका) खः । थ्वया भैरव भीषण भैरव खः । थ्व महाकाली दुगु थाय्स अजिमाडो नं धा थ्व देवीयानां मसान अजिमा खः । नापं नारायण दुगु कुण्ड पुखू छगू दु । भति उज्यां खुसी काली तीर्थय् दु । दक्षिण पूर्व ब्यासि त्वाः । थ्व त्वाया ज्यापुतय् थर बासुकला खः । कासां खुसिकाली तीर्थ व महाकालीया भक्त

जुया थुपि बासुकला तय्‌गु कीर्ति काली तीर्थय् महाकाली नं दु ।

नवरात्रीया अष्टमी कुन्हु महालक्ष्मी दर्शन यायेगुखः । थ्वया भैरव यानां संहार भैरव खः । थ्वया द्योछें दथुत्वाः खः । थालाछें पेंकी चो लास्वानाच्वंगु तीर्थ दु । गुन्हुया नवमी तिथि महान् दिन कुन्हु तुलाछें त्वालय् त्रिपुरसुन्दरी (त्रिपुराभवानी) द्योछें तुलाछें हे दु । भैरव त्रिपुरभैरव व तुजुबुडे थ्वया तीर्थ हनुमान घाटय् त्रिवेणी तीर्थ खः । शैव संसकृति कथं शक्ति प्रतिया आस्था पाखें बिचायायेबलय् थाय्‌थासय् दुगु थुपिं मातृका गणतय्‌गु पीठया अलग अलग हे द्योछें दुगुलिं शक्तिमानय् यायेगुली ख्वप दे नं ल्यूने मलाः । भक्ति व सम्पन्नतां याना देवीया द्योछेंत दया नं दशमहाविद्यां बास याःगु यल दे याके श्री सिद्धिलक्ष्मी ज्या न्यांत पौ देगः दयेकेत ग्वहालि कागु भक्तिया नातां खः । तर येंयाके ग्वहालि मकागु रहस्य दु । यलय् नं अष्टमातृकाया गणप्याखं ख्वपय् नवदुर्गाया प्याखं दु । येंनं भद्रकालीया प्याखं भिनिदँय् छकः स्वेत काली यागु द्योछें दु दँय् छक प्याखं ल्हुइकंगु दुसां यें याकेगुहाली मकाः । ख्वपयागु थ्व ला सेवाय् पीठय् वनेगु नापं जलाशय नदी कुण्ड थाय् नं वना मेला भरे याय्‌गुया अर्थ लःयात गंगा नं छम्ह शक्ति रुप खः धका मानय् यायेगु खः । थ्व नं छगू ख्वप संस्कृतिया विशेषता खः ।

परिशिष्टाङ्क

धुलय लुया वःगु भ्वतय्च्वंगु छुं ज्याख्यल जूगु लुमंकेमाःगु खँत

भविष्यबाणी

ने.सं. ७६८ इस्वी सन् १८४८ सिद्धि नरसिंहया रानी भानुमतीया मृत्यु वंशावली दु । विरक्ति न्हि न्हि जूगुलिं ७७७ ने.सं. ले इस्वी. १६५७ सं सिद्धि नरसिंह यलय् जुजुं सन्यास ग्रहण याःगु । संन्यास ग्रहणयाना प्यदँलिपा सिद्धि नरसिंह सिइगुलि श्री निवास मल्ल ने.सं. ७८७ सं जुजु जुगु ।

निर्जिवा पृथिवी निरौघरसा नीवाः महत्वंगताः
राक्षः पार्षद सर्व धर्म रहिता विप्राकुमार्गे रताः
भार्या भर्तु विरोधिनी पर रता पुत्रा पितु दूर्षिता
हा कष्टं खलु चाधुना कलियुगे धन्यामृता ये नरा ।

घनेबेलस छ्यो गुखे लाकेगु

प्राक्शिरः शयने विद्या धनमा युश्च दक्षिणे पश्चिमे प्रवला चिन्ताम्हनिर्मृत्युस्तथोतरे ।

पूर्वसं छ्यों लाका घनेगुलिं विद्या लोमनिमखु, दक्षिणे छ्यो लाका घनेबले धन, आयु प्राप्ती जुइ पश्चिमे चिन्ता व उत्तरे आयु हानि । शुभेतु किञ्चित् अशुभेत समाप्तम् ।

बभ्रुनीलया अर्थ म्ह्यूखा वर्ण । कँय् न्याया बिखू च्वला त्वनकिं अलः कै लनिइ ।

अन्य स्थाने कृतपापं तीर्थ स्थाने विनश्यति । तीर्थ स्थाने कृतं पापं बज्रलेपोभविष्यति । उकि तीर्थ यात्रा यायबलय् तःन्हु मछि च्वनेमज्यू धाइगु

न्यनेदु गुलिं तीर्थ वासीं महापापी धाःगु नं उकि हे खः । योगिनी चक्र स्वछन्द तन्त्र कथं वर्ण वर्णया अधिष्ठातृ देवी रूपय् मानय् याना तयातःगु दु । अवर्गेतु महालक्ष्मी क वर्गे कमलोभ्दवा । चवर्गेतु महेशानी र वर्गेतु कुमारिका । नारायणी त वर्गेतु बाराही तु थ वर्गिकाऐन्द्री चै व य वर्गे तु स्था चामुण्डातुशवर्गिका एता अष्टमहामात्त् सप्तलोक व्यवस्थिता थुपिं विभिन्न वर्णया देवी सप्तलोकय् वास यानाच्वंगु दु ।

पर्वततय्त नं दुर्ग धाइगु व विभिन्न पर्वत मध्ये छगू पर्वतया म्ह्याययात शैलजा दुर्गा पर्वती धाल पर्वत पर्वेतय्नं देवीपिं दुहे खनेमाः पर्वततय् गुनं नां न्ह्यथने पुलांगु नां बनेपाय् धनेश्वरया पर्वत दु, बनेपा बन्दिकापुर चण्डेश्वरी दु । चांगु (चंस्वांगुं) दोलागिरिस छिन्नमस्ता दु । सक्व चन्द्रागिरि उग्रतारा वज्रयोगिनी । लैले (लेम्बति) ग्राम रत्नपुरि सरस्वती, फर्पिङ्ग शिखरापुरी दक्षिणकाली, चोबाहा दानापुरी कच्छपाल पर्वत वैष्णवी, नगरकोट मण्डपगिरि भगवती, भोजपुर सिद्धपुर यलय् पग्राम् अष्ट मातृका दशमहाविद्या, गोरखा पोखरीचोक गोर खकाली, भक्तपुर खोपृङ अष्टमातृका प्रधान, काष्ठमण्डप काठमाडौं दक्षिणको लिग्राम अष्टमातृका, ख्वपय् महाकाली पीठय् लैं यम्ह मनू दयेका नर बली पूजा माघया लैं चहे कुन्हु यायेमाःगु चलन दु । येया अनिष्ट तंकेत थ्व चलन यानातःगु खः ।

असक्तस्तु भर्वत साधु ब्रह्मचारी चनिर्धनः
व्याधिस्थो देव भक्तश्च वृद्धा नारी पतिव्रता ।।

ज्या याना नयेगु सामर्थ मन्त कि मनू साधू बनय् जुइ, धन मदुम्ह ब्रह्मचारी जुइ व विहा यायेगु खँ ल्हाइ मखु । रोगीम्ह मनू द्योया भक्त जुइ सु द्योयात प्रार्थना याःसा ल्वय् लनी थ्वहे जक भावना जुइ ल्यासे बलय् तेसिंतिमेसिंति भातनापं ल्वाइम्ह मिसा बुढी जुल कि पतिब्रता जुयाक्यनी ।

यात्राया लागि शुभ सकुन

ब्राह्मण, सल, किसि, फल अन्न, धौ, सा, पल्पस्वां, वेश्या बाजं चिनातःम्ह पशु, यैपुगु खँ (मधुर बोली, स्वाँ, जाः घः, कुसा कन्या रत्न अय्ला दुगु थल काय् नाप दुम्ह मिसा च्यानाच्वंगु मिं व न्याँ खः ।

यात्राया निमित्त अशकुन

मचामदुम्ह (थारिम्ह) मिसा. छेंगुक्वय्, सर्प. चि. ह्यंगवा. खिचा. भारि. वाचःवि. चिकं. वें वा शत्रु हाकु छ्याकः जटाधारी योगी, धाय् उसाय् मदुम्ह पतित, मज्यू मत्यो कर्मयाना खों थाम्ह ल्हातुति खूनम्ह थीमज्यु जुया च्वंम्हमिसा छें ल्वानाच्वम्ह भौचा, त्वाःल्हागु भौचां लं हाछिकातःगु, प्वाथय् दुम्ह मिसा. संखानातःम्ह मनू प्याःगु लँ कापः खालि घः अःखः लाकां खन धालसा भिंन्छकः सासः दुकाय्गु निक्वलं थज्यागु अलक्षण खन धालसा भिंखुकः सासः दुकाय्गु । स्वकलं खनसा मवनेगु लिहाँ वनेगु । पराधीन जूसां थ्व बिचायाय् फइमखु । गणेद्य वा नारान द्यो लुमंकेगु ।

थ्व क्वसं च्वयागु श्लोक ब्वना पला न्ह्याकेगु

मंगलं भगवान् विष्णु मङ्गलं गरूडध्वज
मंगलं पुण्डरीकाक्ष मंगलाय तनोहरि
तदेव लग्नं सुदिनं तदेव तारावलं चन्द्रवलं तदेव
विद्या बलं दैव बलं तदेव लक्ष्मी पतेतेङ्घ्रियुगं स्मर्णाय्

आशाहि परमंदुःखं निराशा परमं सुखं
आशाथें तःधंगु दुःखनं छुं मदु निराशा थें सुख नं छुं मदु २४ गुरू दुम्ह दत्तात्रेय उपाख्यान श्री मदभागवत ११ स्कन्धय् -

नचपश्यति जन्मान्ध कामान्धो नै व पश्यति
नपश्यति मदोन्मत्तो अर्थो देषान्न पश्यति

जन्मंनसें कां म्हं नं छुं खनी मखु कामं कांजूम्ह नं छुं खनीमखु । अभिमानं मतम्ह नं खनी मखु । धनया लोभी अर्थात द्रव्यपिशाचम्ह मनुखं नं दोष पाखे स्वइमखु ।

समयोचित्त पत्तमालिका

दारापुत्रो धनं वा परिजन सहितो वन्धुवर्ग प्रियोवा
माताभ्राता पितावा स्वसुर कुलजनो मृत्यु ऐश्वर्यवित्ते
विद्या रूपं विमल भव नं यौवन यौवतं वा
सर्व व्यर्थ मरणा समये धर्म एकः सहायः ।।

नागतिके बलय् ब्वनेगु

अस्तिकस्य मुने मातर जगदानन्द कारिणी
एध्येहि मनसा देवी नाग मातर नभोस्तुते

प्यख्ने स्वगु पशुपति नाथया ख्वाःपाःयानं पूर्वय् तत्पुरूष धामया दृष्टिं जगन्नाथ, पश्चिमे सद्योजात द्वारिका, उत्तरय् बामदेव केदार, दक्षिणय् अघोर रामेश्वर, च्वय्स्वम्ह कालाग्नि रूद्र चारधाम वने मफुपिंनि पशुपति वं सा गा तःधं चिधं या खँय् गुवले दानबीम्ह तःधंजुइसा गुबलें काइम्ह तःधं जुई हानं काइम्ह हे मदुसा बीम्ह गनं तःधं जुई । उकि काक्व दइमखु विक्व फुइमखु धइगु नं सीकेमाः ।

मदनमोहन मिश्रया जीवनया अविस्मरणीय घटनाया छुं किपात

गोथे इन्स्टिच्यूटया चौरय् पृथ्वी दिवसकुन्हु पृथ्वी पुजाया तयारी यायां लेखक / २०४९

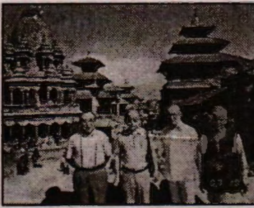
आदर्श कन्या निकेतन मा.वि.या शिक्षक मदनमोहनयात शिक्षामन्त्रीं सम्मानपत्र लःल्हाःगु

सिद्धिदास बुदिंया उपलक्ष्यय् गजिगुलुया म्हगसय् पशुपतिनाथया बाखं पाठ यानाच्वंगु / २०३१ नापं चित्तधर हृदय

सन् १९९६ स वासिङ्टन डि.सी. नेपाल अमेरिका लिटररिपाखें सिरपा काःगु लसताय् मदनमोहनयात हरिप्यारीं दोसल्ला न्ययेकूगु

मंगः बजारया इतिहास थुइकेगु ज्याय् मदन पुरस्कार गुथिया अध्यक्ष कमलमणि व जापानया विद्वानत नाप लेखक

सूर्य विनायक थ:थाय् शिक्षकत नाप

कविकेशरी चित्तधर हृदयनापं मदनमोहन मिश्र / २०२९

भारतीय राजदूत राजबहादुर सिं व दादा धर्माधिकारीनापं लेखक

मदनमोहन मिश्रया जीवनया अविस्मरणीय घटनाया छुं किपात

इष्टमित्रया भ्वलय् लेखक

बागमती एक विहङ्गम सफू उलेज्या भ्वलय् समीक्षक सुवर्ण शाक्य नापं गणेशमान व कृष्णप्रसाद भट्टराई

मदनमोहन मिश्रयात बागमती नांगु सफूया लागि सिरपा बिइगु भ्वलय् कृष्णप्रसाद भट्टराई व मंगल लक्ष्मीं

लेखकयात कृष्णप्रसाद भट्टराईजुं सिरपा लःल्हानाच्वंगु

आदर्श कन्या निकेतनया पीदँ क्यंगु जन्मजयन्ति समारोहस मदनमोहनयात अध्यक्षं लसकुस याना: दुतहःगु इलय्

प्रतिष्ठितपिंत अभिनन्दन यायेगु भ्वलय् लेखकयात दोसल्लां न्ययेका च्वंम्ह केशरजंग रायमाझी

राजसभाया अध्यक्ष भद्रकाली मिश्रया ल्हातं गुणराज पुरस्कार कयाच्वंम्ह लेखक व नापसं चुडानाथ भट्टराईजु

छगू अभिनन्दन समारोहय् संगीतकार कृष्णमान नापं मदनमोहन मू चोकय्

मदनमोहन मिश्रया जीवनया अविस्मरणीय घटनाया छुं किपात

बद्रीनाथया अलक नन्दा नदिसं लेखक नापं बाबुराजा महर्जन / २०४८

शहीद दिवसया उपलक्ष्यस मदनमोहनं का.न.पा.या सिरपा कयाच्वंगु नापसं प्रधानमन्त्री नगेन्द्रप्रसाद रिजाल

केदारनाथया लुखाय् पासापिं नापं लेखक / २०५६

स्वक्व: जंको सिधःम्ह मयजु नानीछोरी नापं लेखक

आदर्श कन्या निकेतनया विद्यार्थीत नापं लेखक

विद्यार्थीत नापं ल्यायम्हबलय् लेखक

भारतया बद्रीनाथश्रमय् जजमानतयत पुजा याकाच्वंम्ह लेखक

सत्यनारायण द्य: पुजा सिधये धुंका: प्रफुल्ल मुद्राय् प्याखं हुलाच्वंम्ह लेखक

मदनमोहन मिश्रया जीवनया अविस्मरणीय घटनाया छुं किपात

छगू ब्याहा भ्वजय् मिसापासा नापं

ब्याहा भ्वजय् ग्वय् कयाच्वंम्ह लेखक

भु.पु. प्रधानमन्त्री कृष्णप्रसाद भट्टराई पाखें सिरपा कयाच्वंम्ह लेखक

ब्यालिगुलु हरिवंश आचार्य नापं लेखक

सप्ताह सिधयेका च्वंम्ह लेखक

केदारनाथया रेत कुण्ड दुने यात्रीत नापं लेखक

बद्रिनाथया लुखा न्ह्यःने पासापिं नाप लेखक / २०४८

हरिद्वार मनसादेवीया थासं कलःचाय् च्वने न्ह्यः तिरिमयजु नापं लेखक

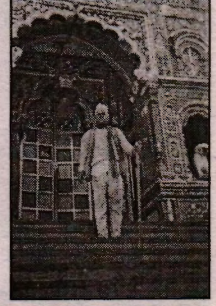
मदनमोहन मिश्रया जीवनया अविस्मरणीय घटनाया छुं किपात

केदारनाथ डाँडा गयेगु भ्वलय् यात्री रीता जोशी नापं लेखक

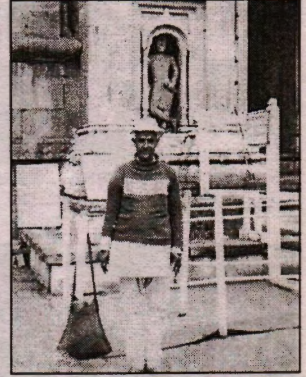
हुलाक टिकट प्रदर्शनीस लेखक

बद्रीनाथया लुखा न्ह्यःने लेखक

सत्यनारां पुजा यानाच्वंगु

भारतया केदारनाथ देगःया न्ह्यःने लिहाँ वये त्ययेका लेखक

देगःत अध्ययनया सन्दर्भय् उडिसाया नन्दन काननय् च्वंगु देगः ल्यूने

बद्रीनाथय् ब्रम्ह कपालिक श्राद्ध यानाच्वंगु

मदनमोहन मिश्रया जीवनया अविस्मरणीय घटनाया छुं किपात

बद्रिनाथया क्वय् त्यानुलंकाः न्ह्यःवयेका च्वंम्ह लेखक

सिद्धि गणेद्यःया न्ह्यःने लेखक

बागमतीको विलाप विमोचन याःबलय् कविता न्यंकाच्वंम्ह लेखक / २०४९

पुर्णचण्डी देगः गाःबहाः खालाछेँ

बालकुमारी द्यः, क्वाछेँ यल

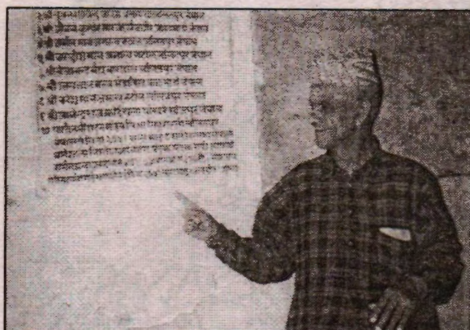

दशमहाबिद्याय् काली मनकामना मछिन्द्र बहालया पिने

छेँया धुरि (पौ) पुजा यानाच्वंम्ह लेखक

छेँया धुरि (पौ) पुजाय् लेखक

आखः ब्वंकाच्वंम्ह लेखक

मदनमोहन मिश्रया जीवनया अविस्मरणीय घटनाया छुं किपात

बद्रिनाथया नेपाली धर्मशाला दयेकेया निंतिं थःगु व मेःपिनिगु आर्थिक गुहालि मुंकाब्यूगु बापतय् तयाब्यूगु शिलापत्र नापं लेखक

बटुक भैरव, लगंख्यः यल

सिद्धिलक्ष्मी पूर्णचण्डी हे कमला नं खः । कमलाया मूर्ति च्यासलय् दुसां अन दशमहाविद्याया पुजाय् काःमवं ।

दश महाविद्या

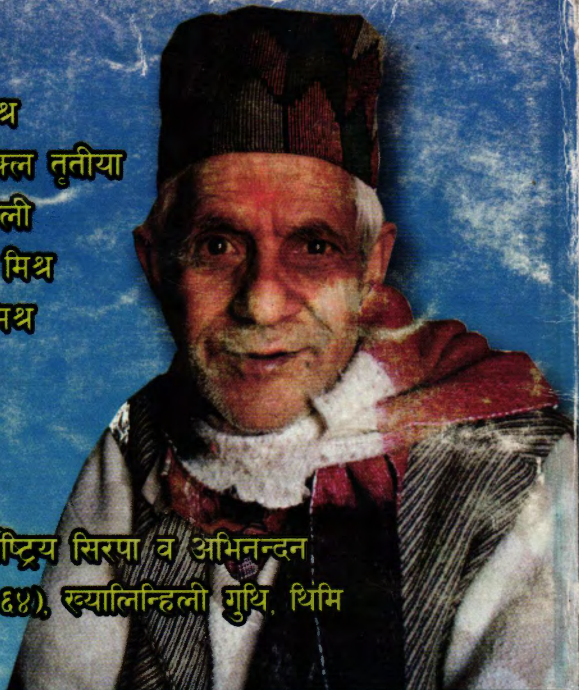
१) काली	- तःबहाः (टंगल)	१
२) तारा	- वज्रजोगिनी पूच्व	२
३) षोडषी	- चाःबहाल	३
४) भुवनेश्वरी	- नक्वहिल	४
५) भैरवी	- बालुखा	५
६) छिन्नमस्ता	- मोमदु गल्ली	६
७) घुमावती	- घूबहाल (कोबहाल)	७
८) मातङ्गी	- मंगल टोल	८
९) सिद्धिलक्ष्मी	- पूर्णचण्डी (गाःबहाल खालाछेँ)	९
१०) बंगलामुखी	- कोन्ति	१०

अष्ट मातृका

१) महालक्ष्मी	- थछे ख्यः (लगनख्यः)	११
२) कुमार	- कुसुन्ति	१२
३) गणेश	- हासा पोता भ्रंसिख्यः	१३
४) वैष्णवी	- यपा (नखु)	१४
५) ब्रम्हायणी	- नखु बागमती ह्वों	१५
६) माहेश्वरी	- पंलिगा (हाकुता)	१६
७) इन्द्रायणी	- सानेपा	१७
८) घंतिल बाराही	- ज्वागाः	१८
९) चामुण्डा	- सिकबही (शंखमूल)	१९
१०) बालकुमारी	- क्वाछेँ	२०

च्वमि म्हसीका

नां - मदनमोहन मिश्र
बुदिं - १९८८ मार्गशुक्ल तृतीया
थाय्‌वाय् - यल, तिछुं गल्ली
मां - स्व. माहेश्वरी मिश्र
बौ - पं. मधुसुदन मिश्र

सिरपा व अभिनन्दन

- राष्ट्रिय व अन्तर्राष्ट्रिय सिरपा व अभिनन्दन
- ख्यालि रत्न (२०६४), ख्यालिन्हिली गुथि, थिमि

प्रकाशन कृतिहरु

- राष्ट्रिय मुर्तिकला
- राष्ट्रिय मुर्तिकला एक अध्ययन
- कला र संस्कृति एक चिन्तन
- भक्ति, शक्ति र संस्कृति
- नेपाली संस्कृतिमा वाग्मती (गुणराज पुरस्कार)
- वाग्मतीको अन्तरनाद कविता (लिटरेरि सोसाइटि अमेरिकावाट पुरस्कार)
- गजि गुलुया म्हगसे पशुपतिनाथ (साहित्यया भुलुखा संस्थापाखें सिरपा)